

بنام خدا

گزارش نهایی طرح پژوهشی

عنوان طرح: برآورد ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری و نقش آن در تولید ناخالص داخلی (GDP) در ایران

مجری: دکتر محمود قاضی طباطبایی

واحد اجرا: معاونت پژوهشی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

تاریخ تصویب: 1390/9/23

شماره طرح: 3105012/1/01

تاریخ خاتمه: 1391/5/31

همکاران: دکتر محمود مسکوب، نادر مهري

دانشکده علوم اجتماعی
گروه جمعیت‌شناسی

برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در

مناطق شهری و نقش آن در تولید ناخالص داخلی (GDP) در ایران

(با استفاده از داده‌های پیمایش گذران وقت ایران در سالهای 1387 و 1388)

مجری:

دکتر محمود قاضی طباطبایی؛ گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.

همکاران:

دکتر محمود مسکوب؛ موسسه بین‌المللی مطالعات اجتماعی (دانشگاه آراسموس روتردام)، هیگ، هلند.

نادر مهری؛ کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.

1391

فهرست

- 9.....چکیده
- فصل اول: کلیات
- 1-1 طرح مساله 12
- 1-2 اهداف تحقیق 15
- 1-3 تعریف متغیرها و مفاهیم اصلی تحقیق 18
- 1-4 فعالیت های گذران وقت 19
- 1-5 طبقه بندی فعالیت های گذران وقت 19
- 1-6 مصادیق فعالیت های خانه داری، مراقبت از کودکان و بزرگسالان و آموزش و تدریس کودکان در پیمایش گذران وقت 20
- فصل دوم: پیشینه تحقیق
- 2-1 مطالعه فرانچاویلا و همکارانش در ایتالیا و لهستان 24
- 2-2 مطالعه جیانللی و همکارانش در اتحادیه اروپا 24
- 2-3 ارزش کار خانگی زنان در والی کاتماندای نپال 25
- 2-4 مدت زمان اختصاص داده شده به فعالیت های SNA و Non_SNA در هند و مغولستان 26
- 2-5 ارزش اقتصادی کار بدون مزد خانگی در کره 28
- 2-6 نقش زنان خانه دار در کاهش هزینه های خوراکی در مناطق شهری ایران 29
- 2-8 برآورد ارزش اقتصادی کارخانگی زنان در ایران در سال 1385: مطالعه مرکز پژوهشهای مجلس 30
- 2-9 برآورد ارزش افزوده کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران: مطالعه باقری (1390) 31
- فصل سوم: روش شناسی
- 3-1 روش های برآورد ارزش کار بدون مزدخانگی 34
- 3-1-1 ارزشگذاری مستقیم کار بدون مزد خانگی در قالب قیمت های بازار (روش ستاده محور) 34
- 3-1-2 ارزشگذاری کارخانگی بر اساس هزینه های ورودی (روش داده محور) 35
- 3-2 روش «هزینه فرصت» و «جایگزینی بازار» 36
- 3-3 روش مورد استفاده در این پژوهش 39
- 3-4 سایر ملاحظات روشی (منابع داده، جامعه آماری و روش نمونه گیری در پیمایش گذران وقت) 39
- 3-5 فیلتر نمودن نمونه 40
- 3-6 حجم نمونه نهایی پژوهش حاضر بعد از فیلترینگ 41
- فصل چهارم: استخراج اطلاعات مورد نیاز برای برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی زنان
- 4-1 زنان خانه دار دارای همسر در ایران در سالهای 1387 و 1388 چه مدت زمانی را به فعالیتهای بدون مزد خانگی اختصاص داده اند؟ 43
- 4-2 قیمت های متناظر با کارهای خانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان در بازار مزدی ایران در سال 1390 49
- 4-3 قیمت های متناظر با کارهای خانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان در بازار مزدی ایران در سال های 1387 و 511388 51

- 4-4 فعالیت «درس دادن و آموزش» و فرایند محاسبه قیمت آن در بازار رسمی و مزدی ایران 58
- 4-5 قیمت های متناظر با فعالیت «درس دادن و آموزش» در بازار رسمی و مزدی در ایران 62
- 4-6 برآورد تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 67
- فصل پنجم: توصیف ویژگی های زمینه ای زنان خانه دار دارای همسر و مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی
- 1-5 توصیف ویژگی های زمینه ای زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت 75
- 1-1-5 توزیع سنی زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت 75
- 1-2-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب مدرک تحصیلی 75
- 1-3-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران وقت 76
- 1-4-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب بستگی با سرپرست خانوار 77
- 1-5-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب وضعیت تحصیل 77
- 1-6-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب وضعیت سواد 78
- 1-7-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب نیازمندی به پرستاری و مراقبت روزانه به سبب معلولیت و ناتوانی 78
- 1-8-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب روز پر کردن پرسشنامه 79
- 2-5-5 جداول تقاطعی بین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار و برخی متغیرهای جمعیتی - اجتماعی 80
- 1-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران وقت 80
- 2-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب گروههای سنی 81
- 2-3-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب بستگی با سرپرست خانوار 83
- 2-4-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب وضعیت تحصیل 83
- 2-5-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب وضعیت سواد 84
- 2-6-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب مدرک تحصیلی 85
- 2-7-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب روز پر کردن پرسشنامه .. 86
- فصل ششم: برآورد ارزش کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور و نسبت آن به GDP
- 1-6 نحوه برآورد ارزش کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 89
- 2-6 برآورد ماهانه ارزش کارخانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان در سال 1387 91
- 3-6 برآورد سالانه ارزش کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان در سال 1387 94
- جدول 6-2 برآورد سالانه ارزش پولی کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 (مبالغ به میلیون تومان) 96
- 4-6 برآورد ماهانه ارزش کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388 97

100	5-6 برآورد سالانه ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388
102	6-6 نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387
105	7-6 نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388
	<u>فصل هفتم: خلاصه و نتیجه گیری</u>
108	7-1 خلاصه تحقیق
117	7-2- نتیجه گیری
118	7-3 پیشنهادات پژوهشی
	<u>پیوست ها</u>
121	پیوست 1: فرم شماره 1 و 2 پیمایش گذران وقت در ایران
136	پیوست 2: مصادیق و زیر کدهای فعالیت های خانه داری و مراقبت در پیمایش گذران وقت
145	پیوست 3: نرخ تورم به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در سالهای 1388، 1389 و 1390
147	پیوست 4: محصول ناخالص داخلی (با و بدون نفت) به تفکیک استان در سالهای 1387 و 1388 به قیمت جاری در مناطق شهری (به میلیون تومان)
149	پیوست 5-1: نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387
151	پیوست 5-2: نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388
153	منابع

فهرست جداول

- جدول 1- 1 طبقه بندی فعالیت ها در 15 گروه اصلی بر اساس دسته بندی ICATUS 20
- جدول 3- 1 حجم نمونه پیمایش گذران وقت در سالهای 1387 و 1388 به تفکیک فصول 40
- جدول 3- 2 درصد زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388 و مقایسه آن با سایر زنان 41
- جدول 4- 1 مصادیق کلی مربوط به کار خانه بر اساس دسته بندی فعالیت ها در پیمایش گذران وقت 44
- جدول 4- 2 مدت زمان اختصاص یافته به کار بدون مزد خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر در طول روز در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 و 1388 (به دقیقه:ساعت) 47
- جدول 4- 3 قیمت ماهانه خدمات خانگی ارایه شده توسط آژانس های خدماتی در مراکز شهری در سال 1388 و 1390 به تفکیک استان در ایران (به تومان) 52
- جدول 4- 4 نسبت قیمت خدمات بدست آمده از آژانس های خدماتی در سال 1388 به خط فقر در هر یک از مراکز شهری در استانها به تفکیک دو سناریو و متوسط دو سناریو (قیمت ها به تومان) 55
- جدول 4- 5 قیمت خدمات خانگی و مراقبت در مراکز استان مناطق شهری در سال 1387 و 1388 در ایران به ازاء هر ساعت کار روزانه (به تومان) 57
- جدول 4- 6 محتوای فعالیت آموزش و درس دادن در پیمایش گذران وقت در ایران 60
- جدول 4- 7 وضعیت تحصیلی زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت 61
- جدول 4- 8 دستمزد یک ساعت کار معلم عادی (بدون سابقه تدریس در آموزش و پرورش) خانم برای تدریس در یک دوره 6 ماهه یا یکساله بعنوان معلم خصوصی در سال های 1387، 1388 (قیمت ها به تومان) 66
- جدول 4- 9 نسبت جمعیت زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به کل جمعیت شهری به تفکیک استان در سالهای 1375 و 1385 69
- جدول 4- 10 برآورد جمعیت زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان در سالهای 1387 و 1388 72
- جدول 5- 1 توزیع سنی پاسخگویان 75
- جدول 5- 2 توزیع پاسخگویان بر حسب مدرک تحصیلی 76
- جدول 5- 3 توزیع پاسخگویان بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران وقت 77
- جدول 5- 4 توزیع پاسخگویان بر حسب بستگی با سرپرست خانوار 77
- جدول 5- 5 توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تحصیل 78
- جدول 5- 6 توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت سواد 78
- جدول 5- 7 توزیع پاسخگویان بر حسب نیازمندی و مراقبت روزانه به سبب معلولیت و ناتوانی 79
- جدول 5- 8 توزیع پاسخگویان بر حسب روز پر کردن پرسشنامه 79
- جدول 5- 9 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز بر حسب زمان اجرای پیمایش (دقیقه:ساعت) 81

- جدول 5-10 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب گروه‌های سنی (دقیقه:ساعت).... 82
- جدول 5-11 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب بستگی با سرپرست خانوار (دقیقه:ساعت)..... 83
- جدول 5-12 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب وضعیت تحصیل (دقیقه:ساعت).. 84
- جدول 5-13 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب وضعیت سواد (دقیقه:ساعت).... 85
- جدول 5-14 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب مدرک تحصیلی (دقیقه:ساعت).. 86
- جدول 5-15 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب روز پر کردن پرسشنامه (دقیقه:ساعت)..... 87
- جدول 6-1 برآورد ماهانه ارزش پولی کار خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 (مبالغ به تومان)..... 93
- جدول 6-2 برآورد سالانه ارزش پولی کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 (مبالغ به میلیون تومان)..... 96
- جدول 6-3 برآورد ماهانه ارزش پولی کار خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1388 (مبالغ به تومان)..... 99
- جدول 6-4 برآورد سالانه ارزش پولی کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1388 (مبالغ به میلیون تومان)..... 101
- جدول 6-5 نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387 (به درصد)..... 104
- جدول 6-6 نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388 (به درصد)..... 106

فهرست اشکال (نمودارها)

- شکل 3-1 آروش های برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی 38
- شکل 4-1 قیمت هر ساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران 59
- شکل 4-2 قیمت هر ساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران (در سال 1390) 63
- شکل 4-3 قیمت هر ساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران (در سال 1390) 64
- شکل 7-1 ارزش پولی ماهانه کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1387 (به تومان) 112
- شکل 7-2 ارزش پولی سالانه کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1387 (به میلیون تومان) 113
- شکل 7-3 ارزش پولی ماهانه کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1388 (به تومان) 114
- شکل 7-4 ارزش پولی سالانه کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1388 (به میلیون تومان) 115

چکیده

هدف از این مطالعه برآورد ارزش پولی کاربردون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر به تفکیک استان در مناطق شهری کشور و محاسبه نسبت آن به تولید ناخالص داخلی (GDP) در سالهای 1387 و 1388 می باشد. کار خانگی نیز به چهار دسته تقسیم شده است که عبارتند از: خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان.

در این پژوهش از تحلیل ثانویه داده پیمایش گذران وقت ایران استفاده شده است که توسط مرکز آمار ایران در سال 1387 و 1388 در نقاط شهری کشور با عنوان «طرح آمارگیری گذران وقت» گردآوری شده است. زمان آمارگیری این طرح در دو نوبت به ترتیب در فصل پاییز و زمستان سال 1387 و بهار و تابستان سال 1388 می باشد. بعبارت دیگر این طرح در 2 سال و در 4 فصل جداگانه به اجرا درآمده است. روش نمونه گیری به کار رفته در آن نیز روش نمونه گیری احتمالی است و جامعه آماری در این پیمایش افراد بالای 15 سال مناطق شهری کشور می باشند. در مجموع تعداد افراد نمونه در پیمایش گذران وقت 33757 پاسخگوی بالای 15 سال (12075 خانوار) می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر تمامی زنان خانه دار و دارای همسر ساکن در نقاط شهری کشور می باشد؛ بنابراین در این پژوهش تمامی 33757 پاسخگوی بالای 15 سالی که در نمونه پیمایش گذران وقت حضور داشته اند، بررسی نمی شوند. برای دستیابی به افراد مورد نظر پژوهش حاضر، نیاز به فیلتر نمودن خانوارهای مورد بررسی در پیمایش گذران وقت و تفکیک زنان دارای همسر و خانه دار از سایر پاسخگویان می باشیم. با اعمال پروسه فیلترینگ و حذف موارد پرت، تعداد افراد نمونه مورد نظر تحقیق (زنان خانه دار دارای همسر) از 33757 نفر به 9328 فرد بالای 15 سال تقلیل یافت.

برخلاف کارهای مزدی و بازار که با واحد پول سنجیده می شود، کار بدون مزد خانگی را می توان بصورت واحدهای زمانی اندازه گیری و به واحدهای پولی تبدیل نمود. برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان با استفاده از داده های گذران وقت مبتنی بر سه عامل است: (1) مدت زمانی که به کار بدون مزد خانگی اختصاص داده می شود که از پیمایش گذران وقت استخراج می شود، (2) قیمت و دستمزدی که به این فعالیت ها در بازار کار مزدی پرداخت می شود که از آژانس های ارایه دهنده این نوع خدمات بدست می آید و (3) تعداد افرادی که درگیر این فعالیت هستند (در اینجا زنان خانه دار دارای همسر). روش برآورد ارزش کاربردون مزد خانگی در این پژوهش عبارتست از «روش داده محور جایگزینی بازار با رویکرد تلفیقی (کل گرا و خاص گرا)». در «روش جایگزینی بازار» از نرخ دستمزدی که برای انجام کاربردون مزد خانگی در بازار مزدی به انجام دهندگان آن پرداخت می شود، استفاده می شود.

برآورد ما نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در کشور در سال 1387 ماهانه در حدود 185 هزار تومان است که 154,683 تومان آن مربوط به کار خانه داری، 16,457 تومان آن مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2098 تومان آن مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 11,754 تومان آن مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. در واقع 84 درصد از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی از خانه داری، 9 درصد از کار مراقبت از کودکان، 1 درصد از کار مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از فعالیت آموزش و تدریس به کودکان ناشی می شود. برآورد سالانه در این سال نیز نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در کل کشور بیش از 25 تریلیون تومان در سال می باشد که از این مبلغ، حدود 21.4 تریلیون آن مربوط به کارخانه داری، حدود 2 تریلیون تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، بیش از 212 میلیارد تومان آن مربوط به مراقبت از بزرگسالان و حدود 1.4 تریلیون تومان آن نیز مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان بوده است. برآوردهای استانی نیز نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در تهران رقمی در حدود 9 تریلیون تومان می باشد؛ بدین ترتیب ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در مناطق شهری استان تهران از سایر استانها بالاتر بوده و 36 درصد از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی را در کل کشور تشکیل می دهد. بعبارت دیگر بیش از - ارزش پولی تولید بدون مزد خانگی که زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1387 تولید کرده اند در استان تهران تولید شده است.

نتایج همچنین نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388، ماهانه 206,634 تومان است که از حداقل دستمزد اعلام شده توسط دولت در این سال حدود 57 هزار تومان کمتر است. از این 206,634 تومان، 172,743 تومان مربوط به کار خانه داری، 18,410 تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2,349 تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 13,132 تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. ارزش کل کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در سال 1388 در مناطق شهری کشور (برآورد سالانه) نیز حدود 29 تریلیون تومان می باشد که از این میزان، 24.6 تریلیون تومان مربوط به کارخانه داری، 2.4 تریلیون تومان ناشی از کار مراقبت از کودکان، 244 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 1.6 تریلیون تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. نسبت کار بدون مزد خانگی در مناطق شهری کشور به GDP (بدون نفت) در سال 1387، 8.61 و در سال 1388 در حدود 8.69 درصد می باشد.

فصل اول:

کلیات تحقیق

1-1 طرح مساله

پیش از صنعتی شدن، حاصل دسترنج اعضای خانواده دارای مشترک همه ی ایشان محسوب می شد و آن را ثروتی که باید میان افراد تقسیم شود نمی دانستند. هر عضو خانواده برای تولید آن چه خانواده نیاز داشت کار می کرد و میان تولید و مصرف تمایزی نبود. با صنعتی شدن، خانه از محل کار یعنی مصرف از تولید فاصله گرفت (آبوت و والاس 116:1380). ابتدایی ترین نتیجه و پیامد این امر نهادینه شدن نوعی تقسیم جنسیتی شده کار¹ بود که بدنبال آن زنان عمدتاً کار بدون مزد خانه و مردان کارهای مزدی را بر عهده گرفتند. اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک کاربرد مزد خانگی را بعنوان کار تولیدی از تعاریف و مفهوم سازی خود خارج کرده و بدنبال آن مدل های اقتصادی تدوین شده نیز تولید را براساس پاداش پولی کالاها و خدمات محاسبه می کنند که کار بدون مزد خانه در این مدل ها جایی ندارد. محققان چنین رویکردی را مورد انتقاد قرار داده و حذف کار بدون مزد خانگی زنان را در تولید اقتصادی نادرست می دانند. مارگارت بنستون² معتقد است زنان در اصل تولید کننده اند و مصرف کنندگی خصلت ثانوی آنان است. از دید بنستون زنان در واقع یک طبقه را تشکیل می دهند یعنی همان طبقه ای از مردم که مسئولیت تولید ارزش مصرف³ ساده را در فعالیتهایی که به خانه و خانواده مربوط می شود بر عهده دارند (بنستون 1969 به نقل از تانگ 94:1387). دالاکوستا و جیمز⁴ (1972) در مقاله «زنان و براندازی جامعه» ادعا کردند که کار خانگی زنان کاری مولد است اما نه به معنای عامیانه مارکسیستی یعنی «مفید بودن» بلکه به این معنای دقیق مارکسیستی که ارزش اضافی⁵ خلق می کنند. آنان معتقدند زنان از قبل به نیروی کار تولیدی تعلق دارند و کار زنان شرط لازم برای هر کار دیگری است که به نوبه

¹ - institutionalization gendered division of work

² -Margaret Beneston

³ -use-value

⁴ -Dalla Costa and James

⁵ -surplus value

خود از آن ارزش اضافی اخذ می شود. زنان با فراهم کردن خوراک و پوشاک و آرامش خانگی و عاطفی کارگران کنونی (و آتی) گردش چرخ های ماشین سرمایه داری را تداوم می بخشند (دالاکوستا و جیمز 1972 به نقل از تانگ 95:1387). در واقع آنان معتقدند کار خانه در بازتولید و بازسازی قدرت نیروی کار با مزد نقش مهمی ایفای کند و ارزش اضافی خلق می کند. دایانا السون¹ (1994) در جداسازی تولید و بازتولید کار از مفاهیم تولید پولی و غیر پولی اقتصادی استفاده می کند. او بر وابستگی متقابل² اقتصاد پولی و غیر پولی تاکید می کند و معتقد است سیاست اقتصاد کلان تنها اقتصاد پولی را مدنظر قرار می دهد و اقتصاد غیرپولی که در آن زنان عمده کار را انجام می دهند را نادیده می گیرد.

به گزارش برنامه توسعه سازمان ملل (1995)³، تحلیل داده های گذران وقت در 31 کشور شامل 14 کشور صنعتی، 9 کشور در حال توسعه⁴ و 8 کشور در اروپای شرقی و مشترک المنافع نشان می دهد که تقریباً در تمامی کشورها چنانچه کار مزدی و غیر مزدی باهم در نظر گرفته شوند، زنان مدت بیشتری از مردان کار می کنند؛ زنان در کشورهای در حال توسعه بطور متوسط 53 درصد و در کشورهای توسعه یافته 51 درصد از کل کارها را انجام می دهند. تقریباً - زمان کاری مردان در کشورهای توسعه یافته به کار مزدی اختصاص می یابد که در سیستم حسابهای ملی (SNA)⁵ لحاظ می شود و - از آن به کار غیر مزدی اختصاص یافته و خارج از سیستم حسابهای ملی باقی می ماند. برای زنان در این کشورها وضعیت برعکس است. در کشورهای در حال توسعه بیش از - فعالیت های مردان در سیستم حسابهای ملی ثبت می شود، بنابراین مردان سهم بسیار بزرگی از درآمد را به خود اختصاص داده و سهم آنان از مشارکت اقتصادی به رسمیت شناخته می شود، در حالیکه عمده

¹ -Diana Elson

² -interdependence

³ - United Nations Development Program(UNDP)

⁴ - ایران در این بررسی حضور نداشته است؛ این کشورها شامل کنیا، نپال، ونزوئلا، اندونزی، کلمبیا، بنگلادش، گواتمالا و فیلیپین بوده است.

⁵ - System National Accounts

کار زنان در این جوامع بدون مزد بوده، بی ارزش تلقی شده و به رسمیت شناخته نمی شود (UNDP 1995:88).

در کشورمان مانند اغلب کشورهای در حال توسعه کار بی مزد خانگی عموماً کاریست زنانه. زنانه بودن کار خانه بیش از هر گروهی در خصوص زنان دارای همسر نمود پیدا می کند زیرا فعالیت اصلی و عمده زنان دارای همسر کار بدون مزد خانگی تشکیل می دهد. نتایج سرشماری مرکز آمار ایران نشان می دهد که در مناطق شهری کشور در سال 1375 از حدود هفت و نیم میلیون نفر (7529550) زن دارای همسر، 86 درصد (6515389 نفر) خانه دار بوده اند. در سال 1385 تعداد زنان دارای همسر به بیش از 11 میلیون و ششصد هزار نفر (11608440) می رسد که 81 درصد (10746627 نفر) از آنان را زنان خانه دار تشکیل می دهند. نتایج سرشماری همچنین نشان می دهد که زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1375، 58 درصد و در سال 1385، 59 درصد از زنان بالای 15 سال را در مناطق شهری کشور تشکیل می دهد (مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری 1375 و 1385). در حالی تعداد قابل توجهی از زنان دارای همسر در کشورمان به کار بدون مزد خانگی اشتغال دارند که به تلاش و کار آنها مزد و پاداش عینی تعلق نمی گیرد و در سیستم حسابهای ملی به حساب نمی آید. عدم ارزش گذاری کار بدون مزد خانگی زنان و به رسمیت شناخته نشدن آن «روی وضعیت زنان در جامعه و فرصت های آنان در زندگی عمومی تاثیر می گذارد و بی ثمر شدن سیاست های توسعه ای بر مبنای جنسیت را بدنبال دارد» (UNDP 1995:87). برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار نقش مهمی در نشان دادن سهم آنان از توسعه کشور داشته و رفاه اقتصادی و منزلت اجتماعی آنان را دستخوش تغییر نموده و حمایت از حقوق انسانی و اجتماعی زنان و ارتقا آن را در جامعه می تواند بهبود ببخشد. داده های پیمایش گذران وقت که توسط مرکز آمار ایران در مناطق شهری کشور و با نمونه ای معرف

گردآوری شده است، این فرصت را فراهم می آورد که با احتساب مدت زمان کار خانه که توسط زن خانه دار دارای همسر انجام می شود به برآورد ارزش پولی آن پرداخته شود.

2-1 هدف تحقیق

هدف از این مطالعه برآورد ارزش کاربردون مزد خانگی زنان دارای همسر خانه دار به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 می باشد. کار خانگی نیز به چهار دسته تقسیم شده است که عبارتند از: خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان. بررسی نسبت کار خانگی بدون مزد زنان خانه دار به تولید ناخالص داخلی (GDP) از اهداف دیگر این پژوهش می باشد.

پیمایش گذران وقت چیست؟ مروری بر تاریخچه پیمایش گذران وقت در جهان و ایران

در این تحقیق از داده های پیمایش گذران وقت استفاده شده است. از آنجایی که اجرای این پیمایش به این وسعت برای اولین بار است که در کشورمان اجرا می شود، مقدمه ای از تاریخچه آن و هدف از اجرای آن در اینجا ارائه می شود. فعالیت های گذران وقت به تمامی فعالیت هایی اطلاق می شود که یک فرد به طور معمول در شبانه روز انجام می دهد. در واقع هدف اصلی از جمع آوری آمار فعالیت های گذران وقت در یک کشور، پاسخ به این پرسش هاست که مردم چگونه وقتشان را می گذرانند، در زندگی روزانه خود چه فعالیت هایی را انجام می دهند و چه مقدار از این فعالیت ها در زمینه کار بدون مزد، کار بامزد، آموزش، تفریح و فعالیت های فردی می باشد (مرکز آمار ایران، اصول کلی طبقه بندی فعالیت های گذران وقت، 1387؟¹).

مطالعات گذران وقت اولین بار در اوایل قرن بیستم به عنوان ابزاری برای فهم روش زندگی مردم از جمله زندگی اجتماعی آنان بر اساس الگوی گذران وقت انجام شد. در نیمه دوم قرن بیستم خصوصاً در دهه های

¹ - تاریخ دقیقی برای این اثر ذکر نشده است اما تاریخ تقریبی آن سال 1387 می باشد، گذاشتن علامت سوال بدین منظور بوده است.

آخر قرن نیاز به اندازه گیری کار بدون مزد مردان و زنان برای برآورد توزیع کار بدون مزد که به منظور رفاه فردی انجام می شود، احساس شد. این بررسی ها در دهه 1960 توسط کانادا و بریتانیای کبیر آغاز و توسط نروژ، بلغارستان، ژاپن، فنلاند، اتریش و بعضی کشورهای دیگر در دهه های 1970 و 1980 دنبال شد. این کشورها از مفاهیم و روش هایشان برای اندازه گیری و تجزیه و تحلیل مزد کار زنان و مردان استفاده کردند. در دو کنفرانس جهانی که در سالهای 1985 و 1995 برگزار شد، نیاز به این مطالعات از سوی مراکز آمار ملی، منطقه ای و بین المللی و نهادهای وابسته به سازمان ملل برای ایجاد مبنایی برای برآورد کل کار زنان، به خصوص کار بدون مزد آنان مورد تاکید قرار گرفت. در قالب یک طرح عملی که در چهارمین کنفرانس جهانی زنان در سال 1995 در پکن ارایه شد، گسترش طبقه بندی های بین المللی فعالیت های گذران وقت با توجه به تفاوت های بین زنان و مردان در کار با مزد و بدون مزد مورد تاکید قرار گرفت (به نقل از پیشین).

بررسی های گذران وقت اهداف چندی را دنبال می کند که در میان آنها یافتن میزان کار بدون مزد انجام شده در کشورها بخصوص در مورد زنان اهمیت زیادی دارد. این نکته حتی در کشورهای پیشرفته که زنان بخش قابل توجهی از وقت خود را به اداره امور خانه می پردازند نیز دارای اهمیت ویژه است (مرکز آمار ایران 2:1383).

به سبب کاربرد گسترده داده های متنوع بررسی های گذران وقت در مطالعات و پژوهش های اقتصادی و اجتماعی، گرایش به انجام این بررسی در کشورهای گوناگون به طور روز افزون شتاب یافته است. سازمان های بین المللی و در راس آنها سازمان ملل نیز با گردآوری تجربیات کشورهای پیشرو در انجام این بررسی ها و در دسترس قراردادن این تجربیات برای کشورهایی که در پی اجرای این پژوهش هستند، هماهنگی های لازم در

این زمینه را فراهم می کند؛ ضمن آنکه اقدامات ویژه ای برای استاندارد کردن روش های بررسی و به کارگیری تعاریف و مفاهیم و طبقه بندی های مورد نیاز برای انجام این مطالعات به ثمر رسانده است.

سابقه گرد آوری داده های گذران وقت در ایران: آنچه که تاکنون در ارتباط با گذران وقت در ایران انجام شده است، مطالعات و بررسی های پراکنده ای است که صرفاً با هدف بررسی گذران اوقات فراغت افراد صورت گرفته است. این بررسی ها که پیشینه انجام آن به سال های پیش از انقلاب نیز باز می گردد، به صورت موردی و بر پایه نیازهای طرح های مطالعاتی بوده است که از یک الگوی استاندارد و هماهنگ برخوردار نبوده اند (مرکز آمار ایران 1383:4). چنین پژوهش هایی درباره اوقات فراغت عموماً از سوی برخی از دستگاه های اجرایی و به منظور بهره گیری از داده های آن در انجام وظایف دستگاه ها و برنامه ریزی فعالیت های اجرایی دنبال شده است. برنامه ریزی برای گذران اوقات فراغت گروه های اجتماعی بویژه جوانان و نوجوانان در تعطیلات تابستان از موضوعات مورد توجه دستگاه هایی چون وزارت آموزش و پرورش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای عالی جوانان و ... بوده است و بررسی های انجام شده از سوی این سازمانها بر محور اوقات فراغت گروه های اجتماعی تکیه داشته است. در فعالیت های آماری مرکز آمار ایران، گردآوری داده های آماری درباره ویژگی های اوقات فراغت خانوار در " طرح آمارگیری از خصوصیات اجتماعی - اقتصادی خانوار " مورد توجه قرار گرفته و پرسش هایی درباره نحوه گذران اوقات فراغت اعضای خانوار در پرسشنامه طرح گنجانده شده است. این پرسش ها که از افراد 10 ساله و بیشتر خانوارهای نمونه پرسیده می شود، با هدف گردآوری داده های کمی درباره فعالیت های اوقات فراغت اعضای خانوار می باشد. این طرح در سال های گذشته در برخی از مقاطع در نقاط شهری و روستایی کشور به اجرا در آمده است. باید توجه کرد در مطالعات و آمارگیری های اشاره شده، " اوقات فراغت " محور اصلی مطالعات و بررسی ها بوده و صرفاً به

آن پرداخته شده در حالی که " اوقات فراغت " یا به بیان دیگر " اوقات غیرکاری "، تنها بخشی از اوقات افراد است و شناخت گذران وقت افراد نیازمند بررسی جامع و همه جانبه فعالیت های افراد در طول شبانه روز و زمان سپری شده برای هریک از فعالیت های آنان در اوقات کاری و غیر کاری است. طرح " بررسی گذران وقت " به شکل کنونی آن نخستین تلاش برای بررسی آماری گذران وقت افراد به صورت جامع و گسترده آن است. طرح تدوین شده برای این منظور که با بهره گیری از تجربیات کشورهای جهان در زمینه اجرای این طرح و پیشنهاد های کشورهای پیشرو و سازمان های بین المللی تدوین شده است، در صدد به کارگیری شیوه های شناخته شده و استاندارد و سازگار بادیگاه های سازمان های بین المللی است.

3-1 تعریف متغیرها و مفاهیم اصلی تحقیق

سن: منظور از سن، تعداد سال های کاملی است که از زمان تولد فرد گذشته است.

باسواد: کسانی که می توانند به فارسی یا هر زبان دیگری متن ساده ای را بخوانند و بنویسند خواه مدرک رسمی داشته یا نداشته باشند، باسواد تلقی می شوند.

همه محصلان از جمله نوآموزان سال اول ابتدایی و سوادآموزان نهضت سوادآموزی نیز باسواد به حساب می آیند.

در حال تحصیل: در حال تحصیل به فردی گفته می شود که طبق برنامه های آموزش رسمی کشور به تحصیل مشغول باشد.

کار: کار آن دسته از فعالیت های اقتصادی (فکری یا بدنی) است که به منظور کسب درآمد (نقدی یا غیر نقدی) صورت پذیرد و هدف آن تولید کالا یا ارائه خدمت باشد.

خانه‌دار: خانه‌دار به کسانی گفته می‌شود که شاغل، بیکار (جویای کار)، محصل و دارای درآمد بدون کار به حساب نمی‌آیند و مشغول انجام وظایف خانه‌داری هستند.

دارای همسر: زنان یا مردانی که عقد ازدواج بسته‌اند، اعم از این که در هنگام آمارگیری با همسر خود زندگی مشترک داشته یا نداشته باشند، دارای همسر محسوب می‌شوند.

نوع روزآمارگیری: روزهای آمارگیری به دو گروه «غیرتعطیل» و «تعطیل رسمی» تقسیم می‌شوند. "روز تعطیل رسمی" روزی است که طبق تقویم رسمی کشور، تعطیل باشد.

4-1 فعالیت های گذران وقت

فعالیت های گذران وقت به تمامی فعالیت هایی اطلاق می شود که یک فرد در طول شبانه روز انجام می دهد. بر اساس این تعریف فعالیت های گذران وقت با فعالیت های اوقات فراغت (اوقات غیر کاری) متفاوت است. اوقات فراغت یا به بیان دیگر اوقات غیر کاری، تنها بخشی از اوقات افراد است و شناخت گذران وقت افراد نیازمند بررسی جامع و همه جانبه فعالیت های افراد در طول شبانه روز و زمان سپری شده برای هریک از فعالیت های آنان در اوقات کاری و غیر کاری است (مرکز آمار ایران 1:1387).

5-1 طبقه بندی فعالیت های گذران وقت

کمیسیون آماری، در بیست و هشتمین جلسه خود، از بخش آمار سازمان ملل (UNSD) خواست که در زمینه طبقه بندی فعالیت های گذران وقت تحقیقات به عمل آورد. در پاسخ به آن، UNSD یک طبقه بندی بین المللی مقدماتی به منظور طراحی و معرفی بررسی های گذران وقت برای کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه معرفی کرده است. آخرین ویرایش طبقه بندی آزمایشی بین المللی فعالیت ها برای آمارهای گذران وقت (ICATUS)¹ در سال 2003 انجام شده است. واحد طبقه بندی فعالیت های گذران وقت، فعالیت می باشد.

¹ - *International classification of activities for time – use statistics*

تمامی فعالیت‌هایی که فرد در طول یک شبانه‌روز انجام می‌دهد بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی فعالیت‌ها برای آمارهای گذران وقت ICATUS به پانزده گروه اصلی تقسیم می‌شوند. هریک از این گروه‌ها یک گروه فعالیت به شمار می‌روند. در این مجموعه، 15 گروه اصلی طبقه‌بندی فعالیت (ICATUS)، برای تفهیم و تشخیص بهتر فعالیت‌ها به 10 گروه عمده به شرح جدول زیر ادغام شده است.

جدول 1-1 طبقه بندی فعالیت‌ها در 15 گروه اصلی بر اساس دسته بندی ICATUS

کد	طبقه‌بندی ICATUS	طبقه‌بندی ادغام شده
۰۱	کار برای شرکت‌ها یا شبه شرکت‌ها، موسسات غیرانتفاعی و دولت (کار در بخش رسمی)	کار و فعالیت‌های شغلی (کدهای ۰۱ تا ۰۵)
۰۲	کار برای خانوار در فعالیت‌های تولیدی ابتدایی	
۰۳	کار برای خانوار در فعالیت‌های تولیدی غیرابتدایی	
۰۴	کار برای خانوار در فعالیت‌های ساختمانی	
۰۵	کار برای خانوار در ارائه خدمات برای کسب درآمد	
۰۶	ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خوار خود	فعالیت‌های خانه داری (کدهای ۰۶ و ۰۷)
۰۷	ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خوار	
۰۸	ارائه خدمات به جامعه محلی و کمک به خانوارهای دیگر	فعالیت‌های داوطلبانه و خیریه (کد ۰۸)
۰۹	فراگیری	فعالیت‌های آموزشی و فراگیری (کد ۰۹)
۱۰	مشارکت اجتماعی و جامعه‌پذیری	مشارکت اجتماعی (کد ۱۰)
۱۱	رفتن به مکان‌ها یا بازدید از رویدادهای فرهنگی، تفریحی و ورزشی	تفریح و سرگرمی (کدهای ۱۱ و ۱۲)
۱۲	سرگرمی‌ها، بازی‌ها و دیگر فعالیت‌های تفریحی	
۱۳	شرکت در ورزش‌های فضای بسته و فضای باز و دوره‌های مرتبط	فعالیت‌های ورزشی (کد ۱۳)
۱۴	استفاده از رسانه‌های جمعی	استفاده از رسانه‌های جمعی (کد ۱۴)
۱۵	نگهداری و مراقبت شخصی	نگهداری و مراقبت شخصی (کد ۱۵)

منبع: مرکز آمار ایران (1388).

6-1 مصادیق فعالیت‌های خانه داری، مراقبت از کودکان و بزرگسالان و آموزش و تدریس کودکان در

پیمایش گذران وقت

همانطور که پیش از این نیز بدان اشاره شد، هدف از این مطالعه برآورد ارزش کاربردن مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 می‌باشد. کار خانگی نیز به

چهار دسته تقسیم شده است که عبارتند از: خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان. در پیمایش گذران وقت، فعالیت های خانه داری تحت عنوان کلی «ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار» با کد 06 و فعالیتهای مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان، و درس دادن و تدریس به کودکان ذیل عنوان «ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار» با کد 07 آغاز شده اند. در این بخش به برخی از اجزای این فعالیت ها اشاره می شود. جزییات و ریز این فعالیت ها در پیوست 2 آمده است.

- ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار (مجموعه کدهای 06 در طبقه

بندی ICATUS

این گروه شامل فعالیت های زیر می باشد:

تهیه و ارائه غذا.

تمیز کردن، جارو کردن و... خانه و اطراف آن.

کارهای مربوط به لباس ها.

کارهای مربوط به مدیریت خانوار.

خرید.

سفر یا تردد مرتبط با فعالیت های این گروه اصلی.

توضیح: خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار در محدوده تولید عمومی (کارهای

منزل) قرار می گیرد و نه در محدوده تولید سیستم حساب های ملی.

موارد استثناء: خدمات خانگی بدون دستمزد انجام شده برای خانوارهای دیگر تحت گروه اصلی 08 طبقه‌بندی می‌شوند.

- ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار (مجموعه کدهای 07 در طبقه بندی ICATUS)

این گروه شامل فعالیت‌های زیر می‌باشد:

تمامی فعالیت‌های مرتبط با خدمات بدون دستمزد برای مراقبت از کودکان و بزرگسالان خانوار خود، شامل مراقبت از اعضای از خانوار که بیمار یا ناتوان هستند. سفر یا تردد مرتبط با فعالیت‌های این گروه اصلی.

موارد استثناء: خدمات مراقبتی بدون دستمزد ارائه شده به سایر خانوارها در گروه اصلی 08 طبقه‌بندی می‌شود.

3- درس دادن و آموزش به کودکان

این گروه شامل فعالیت‌هایی مانند درس دادن به کودکان و سایر فعالیت‌های مرتبط با آن را شامل می‌شود.

فصل دوم:

پیشینه تحقیق

2-1 مطالعه فرانچاویلا و همکارانش در ایتالیا و لهستان

فرانچسکا فرانچاویلا¹ و همکارانش (2011) در پژوهشی با استفاده از داده های پیمایش گذران وقت به مقایسه حجم و ارزش کار غیر مزدی مراقبت خانواده² در کشورهای ایتالیا و لهستان پرداختند. در این مطالعه از هر دو رویکرد «جایگزینی بازار» و «هزینه فرصت»³ برای برآورد ارزش کار مراقبت استفاده شده است.⁴ کار مراقبت نیز شامل مراقبت از کودک و مراقبت از سالمندان بوده است. نتایج نشان می دهد که در مجموع در ایتالیا به دلیل بزرگتر بودن میزان جمعیت، تعداد افرادی که کار مراقبت انجام می دهند بیشتر است. هرچند ساختار جمعیتی سبب شده است که مشارکت ایتالیایی ها در مراقبت از کودک کمتر از لهستانی ها باشد، اما در عوض بازهم بدلیل ساختار جمعیتی، ایتالیایی ها مشارکت بیشتری در کار مراقبت از سالمندان ایفا می کنند. نتایج همچنین نشان می دهد، ارزش کار مراقبت خانواده های ایتالیایی 8 برابر بیشتر از خانواده های لهستانی است. این افزایش بیشتر ناشی از تفاوت دستمزد ها در دو کشور اروپایی است، بطوریکه متوسط دستمزدها در ایتالیا 5 برابر لهستان است. اما با در نظر گرفتن نسبت کار های مذکور به GDP، نسبت کار مراقبت در خانواده در هر دو کشور مشابه هم می باشد. در لهستان نسبت کار مراقبت به GDP در دامنه ای بین 3.7 تا 4.4 درصد و در ایتالیا 4.1 تا 5 درصد می باشد.

2-2 مطالعه جیانللی و همکارانش در اتحادیه اروپا

نسبت اندازه و ارزش کار بدون مزد خانگی و مراقبت به تولید بازاری⁵ در کشورهای اروپایی در مطالعه ای توسط جیانللی¹ و همکارانش (2009) بررسی شده است. درحالیکه مطالعات متعددی به بررسی ارزش کار بدون

¹ - Francesca Francavilla

² - Unpaid Family Care Work

³ - Market Replacement and Opportunity Cost

⁴ - در فصل سوم این پژوهش در خصوص این روش ها بحث شده است.

⁵ - Market Production

مزد خانگی در کشورهای اروپایی بصورت منفرد وجود دارد، مطالعه فراگیری که کل اروپا را مدنظر قرار داده باشد در دسترس نیست. علت عمده این امر فقدان داده است که جیانلی و همکارانش این محدودیت را با ترکیب منابع داده ای مختلف مانند آخرین پیمایش درآمد همهانگ شده²، آمارهای اتحادیه اروپا در خصوص درآمد و شرایط زندگی در سال 2006 و پیمایش گذران وقت همهانگ شده اروپایی³ برطرف نموده و به برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی و مراقبت در خانواده می پردازند. آنها از دوروش هزینه فرصت و جایگزینی بازار استفاده می کنند. نتایج مطالعه آنها نشان می دهد که در مجموع ارزش کار بدون مزد خانگی و مراقبت بین 27.1 تا 36.8 درصد از GDP را بسته به اینکه از کدام روش استفاده شود، تشکیل می دهد. در سال 2006 در سرتاسر اروپا و در صورت استفاده از رویکرد هزینه فرصت، ارزش کار بدون مزد خانگی 2655 میلیارد یورو و ارزش کار مراقبت از کودک 470 میلیارد یورو می باشد که در مجموع بالغ بر 3125 میلیارد یورو می گردد که این میزان 27.1 درصد از GDP اروپا در این سال می باشد. چنانچه از رویکرد جایگزینی بازار استفاده شود مقدار برآورد شده برای کار بدون مزد خانگی و مراقبت از کودک به ترتیب 3570 و 458 میلیارد یورو و در مجموع بالغ بر 4028 میلیارد یورو می گردد که 34.9 درصد از GDP کشورهای اروپایی را تشکیل می دهد.

3-2 ارزش کار خانگی زنان در والی کاتماندای نپال

نتایج مطالعه دیگری در سال 2008 در والی کاتماندا⁴ در نپال نشان داد که زنان طیف وسیع و متنوعی از فعالیتهای خانگی را انجام می دهند که این کارها عمدتاً در تنهایی انجام می شود. تقریباً 92 درصد از زنان گزارش نمودند که آنها هیچ کمکی در انجام کارهای خانه از سوی مردان دریافت نمی دارند، کمتر از 5 درصد گزارش نمودند که از خدمتکار در انجام امور منزل استفاده می کنند و کمتر از 10 درصد نیز اعلام نموده اند که

¹ - Gianelli

² - Harmonized income survey

³ - Harmonized European Time Use Survey

⁴ - Kathmandu Valley

از بستگانشان کمک دریافت می دارند. برآورد این مطالعه نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد زنان نپالی 11.25 میلیارد دلار آمریکا می باشد؛ که با در نظر گرفتن این میزان، GDP نپال حدود 2 برابر می گردد. این بدین معنی است که اگر زنان کاربرد مزد را انجام ندهند، مبلغ مذکور بایستی توسط مردان برای کارهای بی اجر خانگی پرداخت گردد (Rajbhandari-Shreshta 2008).

2-4 مدت زمان اختصاص داده شده به فعالیت های SNA و Non_SNA در هند و مغولستان

سازمان ملل (2002) در کتاب «دخالت دادن کار بدون مزد در سیاستهای ملی¹» به تجربه هند و مغولستان در اجرای پیمایش گذران وقت در این کشورها می پردازد. هرچند در بررسی نتایج پیمایش گذران وقت در این کشورها اشاره ای به نسبت کار بدون مزد خانگی زنان هندی و مغول به GDP نمی شود اما اطلاعات مهمی در خصوص مدت زمانی که زنان و مردان در مناطق شهری و روستایی به فعالیتهای ثبت شده در سیستم حسابهای ملی (SNA) و فعالیتهای ثبت نشده در آن (Non-SNA) اختصاص می دهند ارایه شده است که در بخش زیر به آن اشاره می شود.

پیمایش گذران وقت در هند در سطح ملی و در یک دوره یکساله از جولای 1998 تا جون 1999 با هدف کسب اطلاعات معتبر از الگوهای گذران وقت مردم هند به اجرا درآمد. حجم نمونه این پیمایش 18951 خانوار می باشد که به روش طبقه ای سه مرحله ای شامل ناحیه، بلوک های شهری/روستایی و خانوار انتخاب شده اند. نتایج اصلی این پیمایش به طور خلاصه نشان می دهد که در مجموع و در کل کشور مردان نسبت به زنان مدت زمان بیشتری را به فعالیتهای SNA اختصاص می دهند. مقایسه روستا و شهر حاکی از آنست که زنان و مردان در روستاها نسبت به شهرها نیز مدت زمان بیشتری به فعالیتهای SNA اختصاص می دهند. مردان

¹ - Integrating Unpaid Work into National Policies.

روستایی 42.31 ساعت را در طول هفته به فعالیتهای SNA اختصاص می دهند، در حالیکه زنان روستایی 22.53 ساعت بدان می پردازند، بعبارت دیگر مردان تمایل دارند که تقریباً دو برابر بیشتر از زنان به فعالیتهای SNA اختصاص دهند. در شهرها این اختلاف بسیار بیشتر است، بطوریکه مردان شهری 41.06 ساعت و زنان شهری 9.16 ساعت را به فعالیتهای SNA اختصاص می دهند، بنابراین مردان شهری 4.5 برابر بیشتر از زنان شهری به فعالیتهای SNA می پردازند.

پیمایش گذران وقت در مغولستان در آپریل و می سال 2000 با نمونه ای به حجم 1086 خانوار و 2753 نفر پاسخگوی بالای 12 سال در مناطق شهری و روستایی به اجرا درآمده است. نتایج این پیمایش نشان داد که مشارکت در نیروی کار و نرخ های اشتغال بالاتر از آن چیزی است که آمارهای دولتی اعلام می کنند. نزدیک به 37 درصد از کودکان در گروه سنی 12 تا 15 ساله در کارهایی درگیر می شوند که به عنوان فعالیتهای موجود در GDP طبقه بندی می شوند اما در آمارهای رسمی اشتغال و نیروی کار انعکاس نمی یابند. بسیاری معتقدند که در حال حاضر آنچه به عنوان ارقام اشتغال و کار توسط سنجه ها و آمارهای ملی اعلام می شود با واقعیت فاصله زیادی دارد. پیمایش گذران وقت نه تنها این فرضیه را تایید کرد بلکه میزان بی کفایتی آمارهای دولتی را نیز نشان داد. نتایج این پیمایش همچنین نشان می دهد که مردان مدت زمان بیشتری را به فعالیتهای SNA و مدت زمان کمتری را به فعالیتهای Non-SNA اختصاص می دهند؛ این الگو برای زنان کاملاً برعکس است (جدول صفحه بعد). زنان و مردان شهری مدت زمان بیشتری به فعالیتهای شخصی اختصاص می دهند که می تواند ناشی از سبک زندگی و سکونت در مناطق شهری باشد. همانطور که در جدول نیز ملاحظه می شود مردان و زنان در روستا نسبت به شهر مدت زمان بیشتری به فعالیتهای SNA و Non-SNA اختصاص می

دهند. زنان روستایی همچنين نسبت بيشتري از وقت خود را به فعاليتهاي غير مزدی اختصاص مي دهند (UN, 2008).

متوسط تعداد ساعات اختصاص يافته به GDP و کار بدون مزد در هفته در مغولستان در سال 2000

روستا		شهر		فعاليت
زن	مرد	زن	مرد	
4.43	7.47	2.12	3.05	GDP
6.27	2.28	4.87	2.80	بدون مزد
13.38	14.25	17.02	18.15	شخصي

منبع: ملل متحد، 2008: 199.

2-5 ارزش اقتصادی کار بدون مزد خانگی در کره

کیم تی-هونگ¹ (2001) با استفاده از داده های پیمایش گذران وقت کره جنوبی که در سپتامبر سال 1999 توسط اداره آمار ملی این کشور گردآوری شده است به برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی در کره می پردازد. این پیمایش 17000 خانوار و 46109 پاسخگوی بالای 10 سال را در برمی گیرد. نتایج مطالعه او نشان داد که در مجموع ارزش کار بدون مزد در کره بین 140 تا 180 تریلیون ون² می باشد که بین 30 تا 40 درصد از GDP کره را در سال 1999 تشکیل می دهد. 140 تریلیون با استفاده از روش جایگزینی بازار با رویکرد کل گرا³ و 180 تریلیون با روش هزینه فرصت برآورد شده است. نتایج این مطالعه همچنین نشان می دهد که ارزش اقتصادی کار بدون مزد زنان حدود 120 تا 150 و ارزش کار مردان حدود 24 تا 38 تریلیون ون می باشد. هونگ نتایج مطالعه خود را به تفکیک ابعاد کار خانگی نیز گزارش می نماید؛ بطوریکه ارزش اقتصادی مراقبت از کودک توسط زنان سالانه 18 تریلیون ون، مراقبت از سالمندان و افراد ناتوان خانواده 12 تریلیون و 400 میلیارد ون، تهیه غذا حدود 42 تریلیون ون و تمیز کردن 15 تریلیون ون می باشد.

¹ - Kim Tea-Hong

² - Won

³ - Generalist Market Replacement Method

6-2 نقش زنان خانه دار در کاهش هزینه های خوراکی در مناطق شهری ایران

عبدلی و ورهرامی (1388) در بخشی از مقاله خود به اهمیت اقتصادی فعالیت های بی مزد خانگی زنان پرداخته و عدم محاسبه ارزش اقتصادی این فعالیت ها در سیستم حساب های ملی رادلیل اندازه گیری نادقیق و نادرست GDP می داند. نویسندگان این مقاله به دلیل فقدان داده مناسب برای برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی، تنها فعالیت غذا پختن زنان خانه دار را در مناطق شهری مورد بررسی قرار می دهند و برای این منظور از آمار بودجه خانوار سال 1385 استفاده می کنند. روش شناسی این مطالعه، مقایسه سهم هزینه غذاهای آماده به هزینه های خوراکی در خانوارهای مختلف و تلقی آن به عنوان برآورد تقریبی از بخش کوچکی از خدمات زنان خانه دار شهری می باشد. هرچند در این مقاله هیچ برآوردی از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی صورت نمی گیرد اما نویسندگان آن با مقایسه سهم هزینه های غذاهای آماده به کل مخارج خوراکی، نتیجه می گیرند که نقش پنهان زنان در اقتصاد خانوار و به عبارت دیگر نقش فعالیت زنان در منزل بسیار قابل تامل می باشد؛ برای مثال مطالعه آنها نشان می دهد که در بین خانوارهای تک نفره میانگین کل سهم غذاهای آماده به کل مخارج خوراکی برای مردان 0.01 و برای زنان 0.001 می باشد، بنابراین وجود زنان خانه دار هزینه های خوراکی خانوار را کاهش می دهد و علاوه بر آن خانواده مجبور نیست برای آن پرداختی انجام دهد.

7-2 برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران: مطالعه جزئی (1383)

جزئی (1383) در کتاب خود به برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران می پردازد. داده های مورد نیاز در این کتاب از طریق پیمایش و دردو نوبت گردآوری شده است. ابتدا نمونه ای 2 هزار نفری از زنان خانه دار از طریق نمونه گیری خوشه ای در شهر تهران انتخاب شده و «پرسشنامه اول برآورد ارزش کار خانگی» در میان آنان توزیع شده و داده ها گردآوری می شود. در این پرسشنامه مستقیماً از زنان خانه دار، تعداد

ساعاتی که به کار خانگی اختصاص می دهند پرسیده شده بود؛ «اما پس از جمع آوری پرسشنامه ها و استخراج اطلاعات مشاهده گردید که در بسیاری از موارد برداشت زنان خانه دار از تعداد ساعاتی که به امور خانه داری می پردازند همراه با تورش است. به این دلیل برای ارتقا دقت برای دستیابی به نتایج، بار دیگر با استفاده از مفروضات روش نمونه گیری خوشه ای نمونه دیگری به تعداد 534 نفر انتخاب گردید» (جزئی 1383: پیشگفتار) و «پرسشنامه دوم برآورد ارزش کار خانگی» در میان آنان توزیع شده و گویا در این پرسشنامه تعداد ساعات اختصاص داده شده به کار خانگی به طور غیر مستقیم پرسیده شده است. برای مثال چنانچه زن خانه دار بگوید یک بار در هفته فعالیت را انجام داده است، 3 ساعت در هفته برای آن فعالیت وقت صرف نموده است و اگر بگوید دفعات متعدد، 6 ساعت وقت به آن اختصاص داده است. پس از ثبت تعداد ساعات اختصاص داده شده به کار بدون مزد خانگی، قیمت هر ساعت کار به تفکیک فعالیت های خانگی از منابع ارائه دهنده این نوع خدمات در شهر تهران استخراج و بابه کارگیری مدلی رگرسیونی ارزش افزوده کار خانگی زنان برآورد شده است. نتایج این مطالعه نشان می دهد که ارزش افزوده ماهانه کار خانگی هر زن خانه دار در شهر تهران در سال 1383، 106540 تومان می باشد و با توجه به وجود 3211000 خانوار در شهر تهران در این سال، ارزش افزوده کار خانگی سالانه در شهر تهران 4.1 تریلیون تومان می باشد، بنابراین می توان گفت سهم کار خانگی در تولید ناخالص داخلی در شهر تهران 11.95 درصد است (جزئی 1383: 218-222).

8-2 برآورد ارزش اقتصادی کار خانگی زنان در ایران در سال 1385: مطالعه مرکز پژوهشهای مجلس

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی ارزش اقتصادی کار خانگی زنان در سال 1385 را براساس حداقل دستمزد معادل یک میلیون و 920 هزار تومان در سال و یا 160 هزار تومان در ماه برآورد نموده است. به گزارش روزنامه همشهری (پنج شنبه 3 خرداد 1386) مرکز پژوهشهای مجلس ضمن اعلام این مطلب افزوده است: با

توجه به وجود 17 میلیون و 498 هزار و 826 خانواده در کشور ارزش اقتصادی کار زنان خانه دار در کل کشور بالغ بر 33.6 تریلیون تومان در سال می شود که سهم آن در تولید ناخالص داخلی به قیمت های جاری 16.7 درصد خواهد بود.

9-2 برآورد ارزش افزوده کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران: مطالعه باقری (1390)

باقری (1390) در مقاله ای به برآورد ارزش افزوده کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران می پردازد. این مطالعه به روش پیمایشی بر روی نمونه 2000 نفری از زنان خانه دار شهر تهران اجرا شده است و به لحاظ روشی، حجم نمونه و جامعه آماری مشابهت فراوانی با مطالعه جزنی (1383) دارد. در این پژوهش تعداد ساعاتی که زنان خانه دار به فعالیت های خانگی مانند پختن غذا، شستن ظرف، شستشوی لباس و اطو کشی، مراقبت از کودکان و آموزش به فرزندان اختصاص داده اند، ثبت شده است، سپس قیمت این فعالیت ها در بازار از طریق بخشنامه ابلاغی وزیر کار و امور اجتماعی در مورد تعیین حداقل دستمزد و بنگاه های ارایه دهنده این نوع خدمات در شهر تهران برآورد شده و در نهایت ارزش افزوده کار خانگی زنان خانه دار در شهر تهران برآورد شده است که میزان آن 160 هزار تومان در هفته و 640 هزار تومان در ماه می باشد.

در مجموع می توان اینگونه نتیجه گیری نمود که تقریباً در تمامی کشورها زنان نسبت به مردان مدت زمان بیشتری را به کار بدون مزد اختصاص می دهند که دلیل عمده آن نیز فقدان فرصت های اشتغال در بازار مزدی برای زنان باشد. دلایل دیگری نیز در این زمینه وجود دارند مانند این واقعیت که مردان استقلال مالی زنان را نوعی تهدید تلقی می کنند. بدین ترتیب توسعه روش شناسی معتبر و نیرومند به منظور تلفیق کار بدون مزد زنان در حساب ملی می تواند نقش مهمی در نشان دادن سهم آنان از توسعه کشور داشته و رفاه اقتصادی و منزلت

اجتماعی آنان را دستخوش تغییر نموده و حمایت از حقوق انسانی و اجتماعی زنان و ارتقا آن را در جامعه می

تواند بهبود ببخشد.

فصل سوم:

روش شناسی

3-1 روش های برآورد ارزش کار بدون مزدخانگی

درک و پذیرش اهمیت سنجش کارخانگی یک چیز است و نحوه و روش سنجش آن چیز دیگر (Fleming and Spellerberg 1996:22). مناقشات روشی و تکنیکی مهمی در خصوص نحوه سنجش کار بدون مزد خانگی وجود دارد. تولید کالا و خدمات در عرصه بازار معمولاً بر اساس پول که امری عینی و قابل مقایسه است ارزشگذاری می گردد اما کارخانگی این ویژگی را ندارد و عموماً پولی بابت آن پرداخت نمی شود. این امر سبب می شود سنجش کار بدون مزد خانگی نیازمند روشهای پیچیده بوده و توافق بر سر مجموعه ای از تعاریف و استانداردها را ضروری گرداند. لویزلا گلداشمیت-کلرمونت¹ از پیشگامان مباحث مربوط به سنجش ارزش تولید خانگی می باشد. او در مقاله ای با همکاری الیزابت پاگنوسین-آلیگسیا² (1999) دو روش عمده برای سنجش ارزش کار بدون مزد خانگی زنان را بحث می کند:

3-1-1 ارزشگذاری مستقیم کار بدون مزد خانگی در قالب قیمت های بازار (روش ستاده محور³)

این روش در سیستم حساب های ملی⁴ ترجیح داده شده است. بکارگیری این روش نیازمند داده هایی است که در آن ها کار بدون مزد خانگی در قالب کمیت های فیزیکی⁵ اندازه گیری شده باشد. برای مثال تعداد و نوع غذاهایی که آماده شده اند، تعداد بچه هایی که نیازمند مراقبتند، مقدار لباسهای شسته شده (به کیلوگرم) و موارد این چینی. سپس با در نظر گرفتن قیمت های متناظر این فعالیت ها در بازار مزدی و رسمی می توان برآوردی از آن ارایه نمود. علی رغم نقاط قوت این روش، داده های آن عموماً در دسترس نمی باشد. فنلاند (86-1981)

¹ -Luisella Goldschmidt-Clermont

² -Elisabett Paagnossin-Aligisa

³ -Output-based

⁴ -System of National Accounts

⁵ -physical quantities

تنها کشوری است که این نوع داده ها را در نمونه ای معرف گردآوری نموده است؛ هرچند از آنها برای برآورد کار بدون مزد خانگی زنان استفاده نگردید.

3-1-2 ارزشگذاری کارخانگی بر اساس هزینه های ورودی (روش داده محور)¹

اگر چه روش ستاده محور به لحاظ مفهومی ترجیح داده می شود اما نیازمند داده هایی است که غالباً در دسترس نیستند. از همین روی اغلب مطالعات در دسترس، کار بدون مزد خانگی را در قالب هزینه های ورودی ارزش گذاری کرده اند. در این روش است که با استفاده از داده های گذران وقت می توان برآوردی از ارزش پولی تولید بدون مزد خانگی بدست آورد. در واقع بر خلاف کارهای مزدی و بازار که با واحد پول سنجیده می شود، کار بدون مزد خانگی را می توان بصورت واحدهای زمانی اندازه گیری و به واحدهای پولی تبدیل نمود. در این روش مدت زمانی که زن خانه دار به تهیه غذا صرف کرده از داده های گذران وقت استخراج می شود و سپس قیمتی که انجام این فعالیت در بازار مزدی در مدت زمان مشابه نیاز دارد، به کار بدون مزد خانگی نسبت داده می شود؛ نتیجه می تواند برآوردی از ارزش کار بدون مزد خانگی زن تلقی شود. این روش محدودیت هایی در بردارد که بایستی آنها را مدنظر داشت. محدودیت مهمی که گلداشمیت-کلرمونت و پاگنوسین-آلیگیسا (1999) بدان اشاره می کنند اینست که پیمایش گذران وقت تلاش انسان² را نمی سنجد بلکه اختصاص زمان به فعالیت مورد نظر در آن سنجیده شده است. در واقع در روش داده محور تفاوتی بین یک ساعت کار در شرایط بسیار سخت و یک ساعت کار در شرایط بسیار راحت قایل نمی شود. محدودیت دیگر آنست که کار بدون مزد خانگی عمدتاً انعطاف و خودمختاری بیشتری نسبت به کار مزدی در بازار دارد. برای مثال زن خانه دار ممکن است برای غذا پختن 2 ساعت اختصاص دهد، اما همین کار در بازار رسمی نیازمند 1 ساعت کار

¹ -input-based

² -human effort

باشد. از سوی دیگر این نکته را نباید دور از ذهن داشت که کیفیت کار زن خانه دار بیشتر و بهتر از کیفیت کالایی است که در بیرون خانه تولید می شود. زن خانه دار صرفاً غذایی را جهت سیر نمودن اعضای خانواده تولید نمی کند بلکه عموماً مسئول ایجاد فضای آرام و مطبوعی نیز در خانه می باشد. در مجموع باید گفت که دست کم در ایران و در مقطع کنونی داده هایی که در حال حاضر امکان محاسبه ارزش پولی تولید خانگی زنان را فراهم می کند، تنها داده های پیمایش گذران وقت می باشد.

روش داده محور به نوبه خود به روش های مختلفی تقسیم می شود. این روش به دو روش عمده شامل «روش هزینه فرصت¹» و «روش جایگزینی بازار²» تقسیم می شود.

2-3 روش «هزینه فرصت» و «جایگزینی بازار»

همانطور که پیش از این نیز بحث شد در روش داده محور است که با استفاده داده های گذران وقت می توان برآوردی از تولید خانگی بدست آورد. اصولاً مجموع ارزش کار بدون مزد خانگی در سطح ملی مبتنی بر سه عامل است: (1) مدت زمانی که هر فرد به این فعالیت اختصاص می دهد، (2) تعداد افرادی که آن فعالیت را انجام می دهند و (3) ارزش پولی که به هر یک از واحدهای زمانی اختصاص داده شده به کار بدون مزد خانگی نسبت داده می شود. موارد (1) و (2) نیازمند اطلاعاتی هستند که از داده های پیمایش گذران وقت بدست می آید. مورد سوم نیازمند اطلاعاتی است که می تواند از منابع مختلفی استخراج گردد. اینکه از چه منبعی برای بدست آوردن اطلاعات مورد نیاز برای بخش سوم استفاده شود، روش های هزینه فرصت و روش جایگزینی بازار را از هم جدا می کند. «روش هزینه فرصت» مبتنی بر این ایده است که تعداد ساعاتی که فرد به کار خانگی اختصاص می دهد را می تواند در بازار به فروش برساند (Francavilla and etc. 2011: 7-8)؛ در

¹ -opportunity cost method

² -market replacement cost

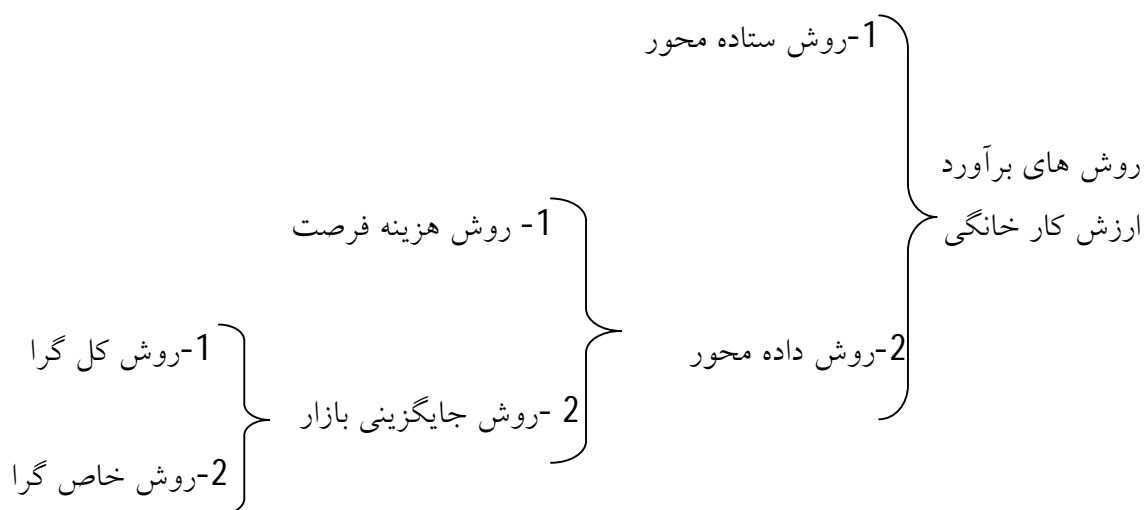
واقع در این روش، مبنای کار دستمزد بالقوه ای است که زن خانه دار بر اساس شغل، تحصیلات، سن و سایر ویژگی هایش می توانست در بازار کار مزدی بدست آورد ولی از آن صرفنظر شده است. مثلا چنانچه زنی 2 ساعتی را که به کار غذا پختن در خانه اختصاص دهد را اگر بخواهد در بازار مزدی به فروش برساند به چه قیمتی خواهد فروخت؟ برای مثال ارزش کار یک زن پرستار را که دو ساعت را در طول روز در خانه برای همسر و فرزندانش به پختن غذا اختصاص می دهد را می توان با دستمزد بالقوه ای که او به عنوان پرستار در بازار می توانست بدست آورد، جایگزین نمود. در واقع فرض می شود که اگر او 2 ساعتی را که صرف غذا پختن کرده است، به آن اختصاص نمی داد و وقت خود را در بازار کار مزدی به عنوان پرستار به فروش می رساند چه پولی بابت آن دریافت می نمود. روش هزینه فرصت محدودیت هایی دارد که عموما به بیش برآورد¹ ارزش کار خانگی می انجامد. در این روش ارزش کار بدون مزد خانگی متناسب با اینکه چه کسی کار بدون مزد را انجام می دهد، تغییر می کند. در این روش فرض می شود که فرد فرصت کاری در بازار کار مزدی دارد (United Nations 2003: 85). این روش همچنین مبتنی بر چندین پیش فرض اقتصاد خرد است که با واقعیت در بازار کار مزدی فاصله زیادی داشته و چندان رضایت بخش نیستند.

در «روش جایگزینی بازار» از نرخ دستمزدی که برای انجام کار بدون مزد خانگی در بازار مزدی به انجام دهندگان آنان پرداخت می شود، استفاده می شود. برای مثال نرخ دستمزدی که برای 8 ساعت کار در بازار کار به یک آشپز پرداخت می شود می تواند معادل ارزش پولی کار آشپزی توسط زن خانه دار تلقی شود. بنابراین در این روش قیمت های معادل تعداد ساعات کاری که زنان در خانه انجام می دهند از بازار اخذ شده و به عنوان دستمزد پرداخت نشده به زنان در ازاء ساعات کار خانگی تلقی می گردد. نرخ دستمزد مورد نظر ما به

¹ -overestimate

دوشیوه قابل اخذ است. یکی روش «کل گرا¹» و دیگری «خاص گرا²». در روش کل گرا قیمت کل فعالیت‌های خانگی زنان در بازار کار به صورت یکجا در نظر گرفته می‌شود. در روش خاص گرا فعالیت‌های خانگی زنان در طبقات مشخصی از یکدیگر جدا شده و قیمت هر یک از این فعالیتها بصورت مجزا از بازار استخراج می‌شود. فرانچاویلا و دیگران (2011) معتقدند رویکرد جایگزینی بازار (کل گرا و خاص گرا) مشکل و محدودیت روش هزینه فرصت را ندارد و برای اهداف محاسبه درآمد ملی مناسبتر است، هرچند که این روش بخصوص روش خاص گرا ممکن است با مشکلاتی مواجه باشد. مشکل اصلی در روش خاص گرا آن است که شرایط کار و تولید توسط کارگری که بصورت تخصصی در یک حوزه کار می‌کند بطور معناداری از آنچه که توسط زنان در خانه انجام می‌شود، متفاوت است که این موضوع همواره منجر به بیش برآورد کار بدون مزد خانگی می‌شود. در مجموع اینکه از چه روشی برای برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی زنان استفاده می‌شود مهم است اما مهمتر از آن در نظر داشتن نقاط قوت آن روش نسبت به روش‌های دیگر، تناسب داده‌های در دسترس با روش مورد استفاده و همچنین نقاط ضعف آن روش می‌باشد.

شکل 3-1 روش‌های برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی

¹-Generalist

²-Specialist

3-3 روش مورد استفاده در این پژوهش

در ایران داده های پیمایش گذران وقت در دسترس است که از طریق آن می توان با بکارگیری «روش داده محور» به برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر پرداخت. بدین ترتیب که مدت زمانی که زنان خانه دار دارای همسر به کار خانگی اختصاص می دهند محاسبه و ارزش کار خانگی آنان برآورد می شود. با توجه به محدودیت های روش هزینه فرصت، در این پژوهش از روش جایگزینی بازار برای استخراج قیمت خدمات بدون مزد خانگی استفاده می شود.¹ رویکرد مورد استفاده نیز در استخراج قیمت های بازار تلفیقی از رویکرد «کل گرا» و «خاص گرا» می باشد. از جمله منابعی که با آن بتوان قیمت متناظر با کار خانگی را در بازار مزدی بدست آورد آژانس های خدماتی است که ارایه دهنده این خدمات هستند. بررسی ما نشان می دهد که این آژانس ها قیمت های مشابه ای برای کار خانگی و کار مراقبت ارایه می دهند. بدین ترتیب در این پژوهش این دو کار یک کاسه شده و قیمت مشابه ای برای آن در نظر گرفته می شود، اما قیمت کار آموزش و تدریس به کودکان در بازار مزدی در ایران با کار خانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان متفاوت است. بنابراین استخراج قیمت این فعالیت بایستی بطور جداگانه و مستقل از کار خانه داری و مراقبت صورت پذیرد. بدین ترتیب می توان گفت روش برآورد ارزش کار خانگی در این پژوهش عبارتست از «روش داده محور جایگزینی بازار با رویکرد تلفیقی (کل گرا و خاص گرا)».

3-4 سایر ملاحظات روشی (منابع داده، جامعه آماری و روش نمونه گیری در پیمایش گذران وقت)

¹- البته این موضوع بدین معنی نیست که روش جایگزینی بازار هیچ محدودیتی ندارد. این روش نیز محدودیت های خاص خود را دارد. یکی از محدودیت های مهم این روش یافتن قیمت های معادل کار بدون مزد خانگی در بازار کار مزدی است. اما در مجموع در روش جایگزینی بازار، محقق با اتخاذ تدابیر و تلاش بیشتر در دستیابی به قیمت های مرتبط با کار بدون مزد خانگی می تواند به برآورد های دقیقتری نسبت به روش هزینه فرصت دست یابد؛ در واقع انعطاف پذیری این روش بیشتر است.

در این پژوهش از تحلیل ثانویه¹ داده پیمایش گذران وقت ایران استفاده شده است که توسط مرکز آمار در سال 1387 و 1388 در نقاط شهری کشور با عنوان «طرح آمارگیری گذران وقت» گردآوری شده است. زمان آمارگیری این طرح در دو نوبت به ترتیب در فصل پاییز و زمستان سال 1387 و بهار و تابستان سال 1388 می باشد. عبارت دیگر این طرح در 2 سال و در 4 فصل جداگانه به اجرا درآمده است. روش نمونه گیری به کار رفته در آن نیز روش نمونه گیری احتمالی است. جامعه آماری در این پیمایش افراد بالای 15 سال مناطق شهری کشور می باشند. حجم نمونه در فصول و سالهای مختلف اجرای این پیمایش در جدول زیر ارائه شده است:

جدول 3-1- حجم نمونه پیمایش گذران وقت در سالهای 1387 و 1388 به تفکیک فصول

سال	فصل	تعداد افراد بالای 15 سال
1387	پاییز	8498
1387	زمستان	8446
1388	بهار	8390
1388	تابستان	8423
جمع	-	33757

منبع: یافته های تحقیق براساس تحلیل داده های پیمایش گذران وقت ایران

در مجموع تعداد افراد نمونه در پیمایش گذران وقت 33757 پاسخگوی بالای 15 سال (12075 خانوار) می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر تمامی زنان خانه دار و دارای همسر ساکن در نقاط شهری کشور می باشد؛ بنابراین در این پژوهش تمامی 33757 پاسخگوی بالای 15 سالی که در نمونه پیمایش گذران وقت حضور داشته اند، بررسی نمی شوند. برای دستیابی به افراد مورد نظر پژوهش حاضر، نیاز به فیلتر نمودن خانوارهای مورد بررسی در پیمایش گذران وقت می باشد.

5-3 فیلتر نمودن نمونه

در مطالعه حاضر زنانی از نمونه پیمایش گذران وقت گزینش شده اند که دارای ویژگیهای زیر باشند:

¹ -secondary analysis

1- دارای همسر باشند. زنانی که وضع زناشویی آنها بی همسر در اثر فوت، بی همسر در اثر طلاق و هرگز ازدواج

نکرده بوده است از مطالعه کنار گذاشته می شوند،

2- خانه دار باشند.

3-6 حجم نمونه نهایی پژوهش حاضر بعد از فیلترینگ

با اعمال پروسه فیلترینگ و حذف موارد پرت، تعداد افراد نمونه مورد نظر تحقیق از 33757 نفر به 9328 فرد بالای 15 سال تقلیل یافت. در واقع تعداد زنان دارای همسر خانه دار در پیمایش گذران وقت 9328 نفر می باشد که حجم نمونه پژوهش حاضر را تشکیل می دهد. این تعداد، قریب به اتفاق زنان دارای همسر را در پیمایش گذران وقت تشکیل می دهد. در این پیمایش 17212 زن بالای 15 سال شرکت داشته اند که 64.2 درصد (11056) از آنان دارای همسر بوده اند که 84 درصد (9328) از آنان را زنان خانه دار تشکیل می دهد (جدول 3-2).

جدول 3-2 درصد زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388 و مقایسه آن با سایر زنان

وضعیت ازدواج زنان در پیمایش گذران وقت				وضعیت فعالیت زنان در پیمایش
هرگز ازدواج نکرده	بی همسر بر اثر طلاق	بی همسر در اثر فوت	دارای همسر	گذران وقت
78.6%	68.5%	58.6%	15.6%	غیر خانه دار
21.4%	31.5%	41.4%	84.4%	خانه دار
100%	100%	100%	100%	کل

منبع: یافته های تحقیق براساس تحلیل داده های پیمایش گذران وقت ایران

فصل چهارم:

استخراج اطلاعات مورد
نیاز برای برآورد ارزش کار
بدون مزد خانگی زنان

سه سوال مهم که از نظر روشی در برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری با روش مورد نظر این تحقیق بحث می شود عبارتند از:

1- زنان خانه دار دارای همسر در کشورمان چه مدت زمانی را به فعالیتهای بدون مزد خانگی اختصاص می دهند؟

2- قیمت های متناظر با این فعالیت ها در بازار رسمی و مزدی چقدر است؟

3- تعداد زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 چند نفر بوده اند؟

هریک از موارد فوق سه جزء اصلی برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر را تشکیل می دهد¹. در واقع برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار مستلزم آنست که بدانیم کار خانگی شامل چه فعالیت هایی می شود و چه مدت زمانی به آن اختصاص یافته است؛ قیمت های متناظر با این کارها در بازار مزدی کشور چقدر است و چه تعداد زن خانه دار دارای همسر در کشور آن را انجام می دهند؛ در این فصل بدین سه سوال مذکور پاسخ داده می شود.

1-4 زنان خانه دار دارای همسر در ایران در سالهای 1387 و 1388 چه مدت زمانی را به فعالیتهای بدون مزد خانگی اختصاص داده اند؟

ابتدایی ترین سوالی که در برآورد ارزش کار خانگی با استفاده از داده های پیمایش گذران وقت مطرح می شود، اینست که «زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 چه مدت زمانی را به فعالیتهای بدون مزد خانگی اختصاص داده اند؟». برای پاسخ دادن به این سوال نیازمند آنیم که بدانیم کار بدون مزد خانگی اساساً شامل چه فعالیتهایی می شود؛ پاسخ به این سوال ما را به مصادیق کار خانگی رهنمون

¹ - فرمول و نحوه محاسبه ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در فصل ششم توضیح داده شده است.

می سازد. بنابراین در این بخش ابتدا مصادیق کار خانگی درپیمایش گذران وقت بررسی شده و سپس مدت زمانی را که زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به این فعالیت ها اختصاص داده اند ارایه می گردد. مصادیق کار خانگی درپیمایش گذران وقت در دو مقوله تحت عناوین «ارایه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خانوار خود» و «ارایه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار خود» دسته بندی شده است. «ارایه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خانوار خود» یا به زبان ساده تر همان کارهای بدون مزدخانگی بوده و «ارایه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار خود» نیز کارهای مراقبتی از کودکان و بزرگسالان را در بر می گیرد. مصادیق مربوط به این فعالیتها درجدول ذیل اشاره می شود و جزییات این فعالیتها در پیوست 2 ارایه شده است.

جدول 4- 1 مصادیق کلی مربوط به کار خانه بر اساس دسته بندی فعالیت ها در پیمایش گذران وقت

ردیف	فعالیت	مصادیق
1	خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار	مدیریت غذا، تمیز و مرتب کردن خانه و محیط اطراف آن، دکوراسیون، نگهداری و تعمیرات جزئی توسط خود اشخاص، مراقبت از منسوجات و پاپوش، مدیریت خانوار، مراقبت از حیوانات خانگی، خرید، سفر/تردد مرتبط با ارایه خدمات داخلی بدون دستمزد
2	خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار	مراقبت از کودکان درس دادن، آموزش و کمک به کودکان همراهی کردن کودکان در مکان ها توجه به کودکان(مراقبت غیر فعال)
		مراقبت از بزرگسالان مراقبت فیزیکی حمایت عاطفی همراهی کردن بزرگسالان در مکان ها سفر/تردد مرتبط با ارایه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

منبع: مرکز آمار ایران: طبقه بندی فعالیت ها برای آمارهای گذران وقت در ایران بر اساس ICATUS(1387؟)

بنابراین در پژوهش حاضر فعالیتهای بدون مزد خانگی و مراقبتی که زنان برای خانواده خود انجام می دهند مدنظر بوده و آن دسته از فعالیت هایی که زنان به خانوارهای دیگر به عنوان کمک ارایه داده اند، مدنظر نمی باشد. اینک با آگاهی از مصادیق کار خانگی مورد نظر در پژوهش حاضر نیازمند داشتن اطلاعاتی در زمینه مدت زمان اختصاص داده شده به کار بدون مزد خانگی هستیم. از آنجایی که روش برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی در پژوهش حاضر «روش جایگزینی بازار با رویکرد تلفیقی (کل گرا و خاص گرا)» می باشد (نگ. فصل سوم)، کار خانگی نیز به چهار دسته تقسیم شده است که عبارتند از: خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان. بنابراین مدت زمان اختصاص داده شده به کار بدون مزد خانگی در کشور به تفکیک فعالیت های 4 گانه ارایه و ارزش پولی آن نیز به تفکیک 4 فعالیت برآورد خواهد شد.

پیش از ارایه مدت زمان اختصاص یافته به کار بدون مزد خانگی بایستی به یک نکته مهم توجه و آن را مورد کنکاش قرار داد. همانطور که در فصل سوم نیز گفته شده پیمایش گذران وقت در مناطق شهری کشورمان در سالهای 1387 و 1388 و در 4 فاز به اجرا درآمده است. این پیمایش در نیمه دوم سال 1387 در دو نوبت شامل آذر و اسفند ماه و در نیمه اول سال 1388 نیز در دونوبت شامل خرداد و شهریور ماه اجرا شده است. نکته مهمی که باید بدان توجه داشت آنست که الگوی گذران وقت در آذر و اسفند ماه 1387 بیانگر الگوی گذران وقت در کل سال 1387 نیست و همچنین الگوی گذران وقت در خرداد و شهریور ماه 1388 نیز بیانگر الگوی گذران وقت افراد بخصوص در اندازه گیری کار بدون مزد خانگی نیست. علت این امر آنست که زنان در ماههای آذر و اسفند نسبت به خرداد و شهریور کار بدون مزد خانگی بیشتری انجام می دهند. در اسفندماه بدلیل آنکه به روزهای پایانی سال نزدیک می شویم بار کار خانه داری بیشتر از هر زمانی در طول سال است و از آنجایی که فاز دوم پیمایش گذران وقت در سال 1387 در اسفند ماه به اجرا درآمده است و این پیمایش در

اسفند ماه سال 1388 اجرا نشده و تنها ماههای خرداد و شهریور را در این سال شامل می شده است، بنابراین زنان در سال 1387 نسبت به سال 1388 بطور غیر واقعی مدت زمان بیشتری را به کار بدون مزد خانگی اختصاص داده اند. نکته دیگری که باید بدان توجه داشت آنست که بخشی از کار بدون مزد خانگی شامل «آموزش و تدریس به کودکان» می باشد و در تابستان که عموماً مدارس تعطیل می باشد زنان مدت زمان کمتری را به آموزش و تدریس به کودکان اختصاص می دهند. پیمایش گذران وقت در سال 1388 شامل شهریور ماه می شده است و در سال 1387 تنها در ماههای آذر و اسفند به اجرا در آمده است، که این موضوع نیز سبب می شود مدت زمانی که زنان در سال 1387 به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند بطور مصنوعی بالاتر از سال 1388 جلوه کند و در نهایت برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی را دچار خطای فاحشی نماید. این مسئله و تورش بالقوه بسیار مهم، دارای راه حلی بسیار ساده است؛ برای رفع این مسئله می توان به سادگی الگوی گذران وقت سال 1387 را با سال 1388 تلفیق نمود. در واقع پیمایش گذران وقت که در نیمه دوم سال 1387 به اجرا درآمده است تکمیل کننده پیمایش گذران وقتی است که در نیمه اول سال 1388 اجرا شده است و بالعکس. بعبارت دیگر پیمایش گذران وقتی که در نیمه دوم سال 1387 اجرا شده است به تنهایی انعکاس دهنده الگوی گذران وقت زنان در خصوص فعالیتهای بدون مزد خانگی در سال 1387 نمی باشد و پیمایش گذران وقتی که در نیمه اول سال 1388 اجرا شده است نیز به تنهایی انعکاس دهنده الگوی گذران وقت زنان در خصوص فعالیتهای بدون مزد خانگی در سال 1388 نیست، و این دو پیمایش در واقع تنها زمانی می توانند به عنوان نماینده برای سالهای 1387 و 1388 در نظر گرفته شوند که با هم تلفیق شوند و هریک خلا دیگری را پر کنند. بر این اساس در جدول زیر مدت زمانی که زنان خانه دار دارای همسر در طول روز در مناطق شهری به تفکیک استان به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند ارایه شده است.

جدول 4- 2مدت زمان اختصاص یافته به کار بدون مزد خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر در طول روز در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 و 1388 (به دقیقه:ساعت)

فعالیت					نام استان	ردیف
جمع	درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
06:27	00:09	00:34	00:24	05:20	مرکزی	0
07:13	00:12	00:29	00:35	05:57	گیلان	1
07:22	00:08	00:02	00:36	06:36	مازندران	2
06:32	00:05	00:02	00:24	06:01	آذربایجان شرقی	3
06:49	00:07	00:01	00:46	05:55	آذربایجان غربی	4
06:47	00:06	00:01	00:40	05:59	کرمانشاه	5
06:29	00:04	00:02	00:28	05:54	خوزستان	6
06:33	00:07	00:02	00:38	05:46	فارس	7
07:01	00:06	00:14	00:33	06:08	کرمان	8
06:24	00:05	00:03	00:37	05:39	خراسان رضوی	9
06:31	00:08	00:02	00:40	05:42	اصفهان	10
06:22	00:04	00:00	00:25	05:52	سیستان و بلوچستان	11
06:53	00:01	00:01	00:45	06:06	کردستان	12
06:58	00:04	00:03	00:36	06:15	همدان	13
06:34	00:05	00:02	00:46	05:42	چهارمحال و بختیاری	14
06:29	00:06	00:04	00:42	05:36	لرستان	15
07:16	00:05	00:02	00:39	06:30	ایلام	16
06:05	00:06	00:07	00:20	05:32	کهگیلویه و بویر احمد	17
05:30	00:08	00:04	00:10	05:08	بوشهر	18
06:47	00:06	00:04	00:34	06:03	زنجان	19
07:13	00:11	00:02	01:18	05:42	سمنان	20
05:09	00:04	00:08	00:31	04:26	یزد	21
06:12	00:09	00:02	00:36	05:26	هرمزگان	22
06:26	00:06	00:02	00:32	05:47	تهران	23
07:33	00:04	00:00	00:59	06:31	اردبیل	24
06:06	00:05	00:01	00:30	05:30	قم	25
07:04	00:08	00:00	00:37	06:20	قزوین	26
06:44	00:04	00:01	00:50	05:49	گلستان	27
06:35	00:01	00:07	00:45	05:42	خراسان شمالی	28
07:05	00:06	00:01	00:44	06:15	خراسان جنوبی	29
06:36	00:06	00:04	00:36	05:50	کل کشور	جمع

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

نتایج نشان می دهد که زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور بطور متوسط در طول روز 6 ساعت و 36 دقیقه به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند که 87 درصد از آن را کار خانه داری تشکیل می دهد؛ بطوریکه آنان بطور متوسط در طول روز 5 ساعت و 50 دقیقه از وقت خود را به کار خانه داری اختصاص می دهند. انجام سایر فعالیت های بدون مزد خانگی مانند مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان، و درس دادن و آموزش به کودکان نیز هریک در طول روز به ترتیب به 36، 4 و 6 دقیقه زمان نیاز دارند.

نتایج استانی نیز نشان می دهد که زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری یزد کمترین (5 ساعت و 9 دقیقه) و در اردبیل (7 ساعت و 33 دقیقه) بیشترین زمان را نسبت به سایر استانها به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند که در استان یزد از مجموع 5 ساعت و 9 دقیقه کار بدون مزد خانگی، 4 ساعت و 26 دقیقه به کار خانه داری، 31 دقیقه به کار مراقبت از کودکان، 8 دقیقه به کار مراقبت از بزرگسالان و 4 دقیقه به کار درس دادن و آموزش در طول روز اختصاص داده می شود.

نتایج همچنین نشان می دهد که زنان خانه دار دارای همسر در استان بوشهر کمترین زمان (10 دقیقه) و در استان سمنان بیشترین زمان (1 ساعت و 18 دقیقه) را به کار مراقبت از کودک اختصاص داده اند. در خصوص کار مراقبت از بزرگسالان نیز استانهای سیستان و بلوچستان، اردبیل و قزوین کمترین زمان (صفر دقیقه) و استان مرکزی بیشترین زمان (34 دقیقه) را در طول روز به آن اختصاص داده اند¹. زنان خانه دار دارای همسر در استان های کردستان و خراسان شمالی در طول روز بطور متوسط تنها 1 دقیقه و در استان گیلان 12 دقیقه را به درس دادن و آموزش به کودکان اختصاص می دهند.

¹- مدت زمان واقعی اختصاص داده شده به کار مراقبت از بزرگسالان تنها در استان اردبیل صفر بوده است و در استانهای سیستان و بلوچستان و قزوین به ترتیب 0.3 و 0.24 دقیقه بوده است و به دلیل آنکه از یک دقیقه کمترند به صفر تبدیل شده اند. ما در برآورد ارزش کارمراقبت از بزرگسالان در این استانها از ارقام واقعی استفاده خواهیم نمود، لذا ارزش کار مراقبت از بزرگسالان در این دو استان صفر نخواهد بود.

2-4 قیمت های متناظر با کارهای خانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان در بازار مزدی ایران در

سال 1390

برای استخراج قیمت های معادل کار خانگی در بازار مزدی نیازمند یافتن مراکزی هستیم که در بازار مزدی این خدمات را ارائه می دهند. در کشورمان در اغلب استانها آژانس های خدماتی وجود دارند که خدمات کار خانگی و مراقبت را ارائه می دهند. از آنجایی که قیمت این خدمات در استانهای مختلف متفاوت می باشد، تصمیم گرفته شد حداقل در هر مرکز استان با دو آژانس خدماتی تماس گرفته و قیمت خدماتی که این آژانس ها ارائه می دهند، ثبت شود. نتایج تماس های تلفنی نشان داد:

1- عموماً تعرفه های رسمی و دولتی برای صنف خدمات در کشورمان وجود ندارد، هرچند مدیران برخی از آژانس ها اظهار داشتند چنین تعرفه هایی وجود دارد اما در مجموع عمده قیمت ها توسط آژانس های خدماتی و بیشتر متناسب با وضعیت اقتصادی استان مربوطه تنظیم می شود. همچنین بررسی ها نشان می دهد که قیمت خدمات ارائه شده توسط آژانس هادر داخل استان تفاوت چندانی با هم ندارند.

2- قیمت های قرار دادی از قیمت های روزانه بسیار کمتر می باشند. چنانچه مدت قراردادی که با آژانس خدماتی تنظیم می شود بلند مدت (6 ماهه) باشد، از قیمت ها کاسته می شود. برای مثال یک خانم برای انجام کارهای خانه و برای 8 ساعت کار در تهران روزانه بطور متوسط 30 هزار تومان دریافت می دارد، اما چنانچه قرار داد 6 ماهه بین طرفین بسته شود این مبلغ نصف و به حدود 15 هزار تومان در روز می رسد.

3- قیمت خدمات خانگی و مراقبتی در استانهای مختلف واریانس قابل ملاحظه ای دارد. قیمت این خدمات در استانهای محروم و دور افتاده بسیار کمتر از استانهای توسعه یافته مثل تهران و اصفهان می باشد. رابطه

سیستماتیکي بين هزينه زندگي و خط فقر در مراکز شهري استانها و قيمت خدمات وجود دارد که در بخش های بعدی بدان پرداخته می شود.

4- استانهای دور افتاده و محروم گاهها فاقد آژانس های خدماتی هستند؛ در حالیکه در تهران دهها مورد از این شرکت های خدماتی را می توان یافت، در شهرهایی مانند زابل، خرم آباد و ایلام چنین خدماتی بصورت سازمان نیافته و غیر رسمی توسط اعضای خانوار انجام می گیرد.

5- قيمت کار مراقبت از کودک و بزرگسال با قيمت کار خانه داری متفاوت نیست. برای مثال مدیر یکی از شرکت های ارایه دهنده خدمات مراقبتی در مرکز شهر تهران اظهار داشت که قيمت 8 ساعت کار روزانه در خصوص مراقبت از سالمند سالم ماهانه 400 هزار تومان و قيمت نگهداری از سالمند غیر سالم (نیازمند پوشک و لگن) ماهانه 500 هزار تومان برای یک قرارداد 6 ماهه می باشد. قيمت این خدمات با قيمت خدماتی که جهت نظافت منزل داده می شود، تقریباً همسان است.

6- عموماً افرادی که برای کار مراقبت از کودک و بزرگسال اعزام می شوند، تحصیلات دانشگاهی در این زمینه ندارند و به گفته مدیر مذکور این افراد تنها قادرند که داروی بزرگسال را خوانده و آن را به بزرگسال دهند. قطعاً قيمت مراقبت های تخصصی از سالمندان و کودکان نیازمند افراد با تخصص ویژه مانند پرستاران می باشد و نسبت به کار خانگی قيمت بسیار بالاتری نیز در بازار برای آن پرداخته می شود. اما باید توجه داشت که در این پژوهش برآورد ارزش کار خانگی زن خانه دار دارای همسر مد نظر ماست، بنابراین پیش فرض ما اینست که این زنان قادر به ارایه خدمات تخصصی در مراقبت از بزرگسالان و کودکان نیستند و لذا بطور متوسط خدماتی که توسط زنان خانه دار دارای همسر ارایه می شود از نظر بازار کار مراقبت های تخصصی نیستند.

بدین ترتیب برای کسب اطلاعات مربوط به قیمت خدمات خانگی، با مرکز اطلاعات تلفن (118) هر یک از مراکز استانها تماس و شماره آژانسی که این خدمات در آنها ارائه می شد، دریافت گردید. در این تماس تلفنی تلاش گردید از هر مرکز استان دو شماره تلفن مربوط به این آژانس های خدماتی دریافت شود. سپس با آژانس های مربوطه تماس گرفته و قیمت خدمات خانگی و مراقبتی برای یک دوره 6 ماهه ثبت گردید. در مواردی که به بیش از یک آژانس خدماتی در یک مرکز استان تماس گرفته می شد، میانگین قیمت ها ثبت می گردید. چنانچه آژانس اطلاعاتی در خصوص ویژگی خانوار دریافت کننده خدمات از ما می پرسید، ابتدا سعی گردید که با جملاتی از قبیل «یه خانواده معمولی» و «مثل بقیه مشتریاتون» نرخ دستمزدی که توسط آژانس اعلام می شد، مربوط به شرایط متوسط و عادی آن شهر باشد. در مواردی هم که آژانس مصرا نه اطلاعات بیشتری در رابطه با خانواده متقاضی خدمات خانگی مانند تعداد اعضای خانوار از ما می خواست، بعد خانوار در آن مرکز استان به عنوان تعداد اعضای خانوار به آنان اعلام گردید.

3-4 قیمت های متناظر با کارهای خانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان در بازار مزدی ایران در

سال های 1387 و 1388

از آنجایی که پژوهش حاضر در سال 1390 اجرا می شود و داده های پیمایش گذران وقت مربوط به سال 87 و 88 می باشد، بنابراین بین قیمت خدمات خانگی که در سال 1390 اخذ شده و سال گردآوری داده های پیمایش گذران وقت ناهمخوانی بوجود می آید. برای مثال قیمت کار خانگی یک کارگر زن برای 8 ساعت کار در روز برای یک قرارداد 6 ماهه در تهران در سال 1390 ماهانه حدودا 450 هزار تومان می باشد که این قیمت بعلت تورم قیمت ها برای سالهای 1387 و 1388 بسیار بالا بوده و برآورد نهایی ارزش کار خانگی زنان را در سالهای 1387 و 1388 دچار تورش می کند. برای حل این موضوع از دو روش استفاده شد؛ یکی اینکه از

آژانس های خدماتی خواسته شد، قیمت خدمات خود در سال 1387 و 1388 را نیز اعلام دارند تا قیمت های مربوط به سالهای 1387 و 1388 نیز بدست آید. مقایسه قیمت های 1387 و 1388 با 1390 نشان داد که قیمت سالهای 87 و 88 بطور متوسط بین 75 تا 100 تومان با سال 1390 اختلاف دارند. این روش از این جهت دچار کاستی است که ممکن است مدیران آژانس های خدماتی قیمت های دو سال پیش را کمتر یا بیشتر از واقعیت بیان کنند. از سوی دیگر برخی از آژانس های مذکور اصولاً قیمت های دو سال پیش را به خاطر نمی آوردند و یا در آن سال شرکت را تاسیس ننموده بودند. روش دیگر کم نمودن نرخ تورم سالانه از قیمت های سال 1390 و بدست آوردن برآوردی از قیمت خدمات مورد نظر در سالهای 1388 و 1387 می باشد. بدین منظور نرخ تورم استانی در مناطق شهری کشور در سالهای 88، 89 و 90 از قیمت های اخذ شده در سال 90 کاسته شدند. علت استفاده از نرخ تورم استانی آنست که قیمت های اخذ شده از آژانس های خدماتی برای استانهای مختلف با هم تفاوت بالایی دارند، بطوریکه این قیمت ها از بین 250 تا 450 هزار تومان در استانهای مختلف نوسان دارند. بنابراین تصمیم گرفته شد که نرخ تورم سالانه استانی در مناطق شهری بر اساس ارقام اعلام شده از سوی بانک مرکزی از قیمت های اخذ شده از آژانس های خدماتی در سال 1390 کاسته شود (نگ. پیوست 3). قیمت های سال 1390 و تعدیل شده برای سال 1388 در جدول زیر به تفکیک استان ارایه شده است.

جدول 4- قیمت ماهانه خدمات خانگی ارایه شده توسط آژانس های خدماتی در مراکز شهری در سال 1388 و 1390 به تفکیک استان در ایران (به تومان)

کد استان	استان	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در سال 1390	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در سال 1388 ¹
0	مرکزی	---	---
1	گیلان	300,000	212,572
2	مازندران	280,000	190,473

¹- قیمت های سال 1388 از طریق کاستن نرخ تورم به تفکیک استان (نگ. پیوست 3) از قیمت سال 1390 برآورد شده اند.
²- در این استانها بعلت نبود آژانس های خدماتی و یا عدم ثبت اطلاعات آنان در مرکز خدمات تلفن (118) قیمت ها قابل استخراج نبوده است.

کد استان	استان	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در سال 1390	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در سال 1388 ¹
3	آذربایجان شرقی	300,000	194,354
4	آذربایجان غربی	---	---
5	کرمانشاه	---	---
6	خوزستان	---	---
7	فارس	300,000	213,776
8	کرمان	---	---
9	خراسان رضوی	---	---
10	اصفهان	350,000	235,395
11	سیستان و بلوچستان	---	---
12	کردستان	275,000	180,073
13	همدان	---	---
14	چهارمحال و بختیاری	270,000	181,402
15	لرستان	---	---
16	ایلام	---	---
17	کهگیلویه و بویر احمد	250,000	178,344
18	بوشهر	---	---
19	زنجان	---	---
20	سمنان	350,000	235,887
21	یزد	300,000	195,808
22	هرمزگان	---	---
23	تهران	450,000	322,979
24	اردبیل	280,000	185,279
25	قم	280,000	189,200
26	قزوین	300,000	205,152
27	گلستان	---	---
28	خراسان شمالی	---	---
29	خراسان جنوبی	---	---

منبع: یافته های تحقیق.

اطلاعات مربوط به ستون دوم (قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در سال 1390) در جدول فوق

همگی مستقیماً از آژانس های خدماتی در مراکز شهری استان ها اخذ شده است. مواردی که بصورت علامت

(---) در جدول درج شده اند، مواردی هستند که اطلاعات موثقی در خصوص قیمت خدمات مورد نظر ما در بازار کار مزدی قابل استخراج نبوده است. این موضوع به دلایل مختلفی رخ داده است. برای مثال استان هایی هستند که چنین آژانس هایی در آنها دایر نمی باشد و یا چنانچه دایر می باشد، مرکز اطلاعات تلفن (118) شماره ای از آنها را در اختیار نداشته است. در مواردی آژانس مورد نظر محل خود را تغییر داده و شماره یا آدرسی از خود بر جای نگذاشته بود. در مواردی نیز آژانس مورد نظر به هیچ عنوان حاضر به ارائه خدمات خانگی به صورت قراردادهای بلند مدت و 6 ماهه نبود؛ این امر بدلیل قیمت نازل خدمات خانگی در بلند مدت می باشد. در هر حال تا بدینجای کار اطلاعات مربوط به 14 استان کسب و ثبت گردید، حال برای 16 استانی که اطلاعات مورد نظر برای آن در دسترس نمی باشد چه می توان کرد؟ ایده ای که برای حل این موضوع بکار گرفته شد، محاسبه نسبت قیمت خدمات ارائه شده در جدول فوق با خط فقر در مراکز شهری استانها می باشد. این ایده بر این منطق ساده استوار است که قیمت ها به میزان زیادی تابع هزینه های زندگی در هر یک از استانها می باشند و شاخص در دسترسی که در کشورمان انعکاسی از هزینه های زندگی در مراکز شهری باشد، خط فقر است. بدین ترتیب اطلاعات مربوط به خط فقر در مراکز شهری استانها در سال 1388 که در پژوهشی توسط کیانی و دیگران (1389) در پروژه ای با عنوان "اندازه گیری و تحلیل اقتصادی فقر شهر" محاسبه شده است، استخراج گردید. در این پروژه خط فقر و شاخص های آن در مناطق شهری کشور و استانی در سال 1388 به کمک اطلاعات خام طرح هزینه و درآمد خانوار مرکز آمار ایران و به کارگیری روش نیازهای اساسی در دو سناریو برآورد، سپس با استفاده از مدل های رگرسیون و مدل فقر محاسبه شده است. در جدول زیر نسبت قیمت خدمات بدست آمده از آژانس های خدماتی به خط فقر در هر یک از مراکز استانها به تفکیک دو سناریو و متوسط دو سناریو آمده است.

جدول 4-4 نسبت قیمت خدمات بدست آمده از آژانس های خدماتی در سال 1388 به خط فقر در هر یک از مراکز شهری در استانها به تفکیک دو سناریو و متوسط دو سناریو (قیمت ها به تومان)

کد استان	استان	خط فقر در سناریوی اول	خط فقر در سناریوی دوم	میانگین دو خط فقر در سناریوی اول و دوم	قیمت خدمات در ماه (8ساعت کار روزانه) در 1388	نسبت قیمت خدمات به متوسط خط فقر (درصد)
0	مرکزی	632,336	525,903	579,119	---	---
1	گیلان	586,041	485,291	535,666	212,572	40
2	مازندران	619,122	519,683	569,403	190,473	33
3	آذربایجان شرقی	622,735	547,457	585,096	194,354	33
4	آذربایجان غربی	627,967	527,053	577,510	---	---
5	کرمانشاه	607,669	459,911	533,790	---	---
6	خوزستان	648,480	549,019	598,749	---	---
7	فارس	640,636	526,716	583,676	213,776	37
8	کرمان	583,011	486,465	534,738	---	---
9	خراسان رضوی	580,092	472,007	526,050	---	---
10	اصفهان	617,467	502,206	559,836	235,395	42
11	سیستان و بلوچستان	585,770	511,572	548,671	---	---
12	کردستان	623,224	529,743	576,483	180,073	31
13	همدان	559,973	465,735	512,854	---	---
14	چهارمحال و بختیاری	623,158	511,702	567,430	181,402	32
15	لرستان	643,731	532,660	588,196	---	---
16	ایلام	665,526	555,932	610,729	---	---
17	کهگیلویه و بویر احمد	645,878	537,307	591,593	178,344	30
18	بوشهر	660,382	561,853	611,118	---	---
19	زنجان	613,421	510,540	561,981	---	---
20	سمنان	605,402	501,786	553,594	235,887	43
21	یزد	535,281	428,171	481,726	195,808	41
22	هرمزگان	636,112	520,984	578,548	---	---
23	تهران	813,054	662,029	737,541	322,979	44
24	اردبیل	631,126	535,683	583,405	185,279	32
25	قم	523,340	459,089	491,214	189,200	39
26	قزوین	650,840	529,280	590,060	205,152	35
27	گلستان	569,804	475,460	522,632	---	---
28	خراسان شمالی	613,978	503,457	558,718	---	---
29	خراسان جنوبی	599,250	505,465	552,358	---	---

منبع: خط فقر در سناریوی اول و دوم از پژوهش کیانی و دیگران (1389) اخذ شده و سایر موارد یافته های تحقیق می باشد.

نسبت قیمت خدمات به خط فقر در استانها دامنه ای بین 30 تا 44 درصد را در بر می گیرد. میانگین این نسبت حدودا 36 درصد، میانه آن 36 درصد و مد آن نیز 30 درصد می باشد. بدین ترتیب تصمیم گرفته شد برای استانهایی که اطلاعات آنها در دسترس نیست، 36 درصد مقدار خط فقر (متوسط دو سناریو) ارایه شده در جدول فوق در نظر گرفته شود. بنابراین در مجموع قیمت خدمات خانگی و مراقبت در 16 مرکز استان مورد نظر در مناطق شهری در سال 1388 بر اساس نسبت 36 درصدی از میانگین دو سناریوی خط فقر محاسبه و در جدول 3-4 ارایه شده است. برای برآورد قیمت های مربوط به سال 1387 نیز نرخ تورم در مناطق شهری در سال 1388 به تفکیک استان از قیمت های سال 1388 کاسته شد (نگ. پیوست 3). سپس قیمت های ماهانه بر 26 تقسیم شده¹ و در نهایت با تقسیم بر 8، دستمزد ساعتی این خدمات به تفکیک استان برای سال های 1387 و 1388 در تمامی استان ها برآورد گردید.

¹- آژانس های ارایه دهنده خدمات خانگی در طول ماه تعطیلات روز جمعه را جزء روز کاری محسوب نمی کنند بنابراین با احتساب 4 جمعه در هر ماه که تعطیل رسمی است، در طول ماه 26 روز کاری باقی می ماند.

جدول 4-5 قیمت خدمات خانگی و مراقبت در مراکز استان مناطق شهری در سال 1387 و 1388 در ایران به ازاء هر ساعت کار روزانه (به تومان)

کد استان	استان	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در 1388	قیمت خدمات هر ساعت در 1388	قیمت خدمات در ماه به ازاء 8 ساعت کار روزانه در 1387	قیمت خدمات در هر ساعت در 1387
0	مرکزی	208,483	1,002	186,384	896
1	گیلان	212,572	1,022	186,000	894
2	مازندران	190,473	916	166,092	799
3	آذربایجان شرقی	194,354	934	170,837	821
4	آذربایجان غربی	207,904	1,000	182,124	876
5	کرمانشاه	192,164	924	172,371	829
6	خوزستان	215,550	1,036	198,521	954
7	فارس	213,776	1,028	196,247	943
8	کرمان	192,506	926	172,870	831
9	خراسان رضوی	189,378	910	165,138	794
10	اصفهان	235,395	1,132	209,972	1,009
11	سیستان و بلوچستان	197,522	950	176,387	848
12	کردستان	180,073	866	162,066	779
13	همدان	184,627	888	166,165	799
14	چهارمحال و بختیاری	181,402	872	161,448	776
15	لرستان	211,751	1,018	190,999	918
16	ایلام	219,862	1,057	199,195	958
17	کهگیلویه و بویر احمد	178,344	857	163,898	788
18	بوشهر	220,002	1,058	203,502	978
19	زنجان	202,313	973	185,723	893
20	سمنان	235,887	1,134	209,468	1,007
21	یزد	195,808	941	172,507	829
22	هرمزگان	208,277	1,001	188,907	908
23	تهران	322,979	1,553	287,451	1,382
24	اردبیل	185,279	891	163,972	788
25	قم	189,200	910	162,712	782
26	قزوین	205,152	986	188,740	907
27	گلستان	188,148	905	163,500	786
28	خراسان شمالی	201,138	967	183,036	880
29	خراسان جنوبی	198,849	956	178,964	860
-	کل کشور	205,306	987	183,840	884

منبع: یافته های تحقیق.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود، متوسط قیمت یک ساعت کار خانگی نیز در استان های مختلف مقادیر متفاوتی دارد. قیمت یک ساعت کار خانگی در سال 1387 بین 776 تومان تا 1382 تومان و در سال 1388 بین 857 تا 1553 تومان در هر ساعت تغییر می کند. متوسط آن در کل کشور در سال 1387، 884 تومان و در سال 1388، 987 تومان در هر ساعت می باشد. قیمت ماهانه کار خانگی در سال 1387 در کل کشور 183840 تومان در ماه و در سال 1388، 205306 تومان می باشد. بدین ترتیب اطلاعات اصلی که خارج از داده های گذران وقت برای برآورد ارزش کار خانگی زن مورد نیاز می باشد تا حد زیادی فراهم شده است.

4-4 فعالیت «درس دادن و آموزش» و فرایند محاسبه قیمت آن در بازار رسمی و مزدی ایران

مهمترین و حساس ترین بخش در برآورد ارزش پولی کاربرد مزدخانگی بدست آوردن قیمت های متناظر با فعالیت های زنان خانه دار در بازار مزدی است. حساسیت و پیچیدگی این موضوع در خصوص فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان بیشتر می باشد. همانطور که پیش از این نیز در خصوص آن بحث شد، در این پژوهش از روش جایگزینی بازار برای استخراج قیمت خدمات بدون مزد خانگی استفاده می شود. رویکرد مورد استفاده در استخراج قیمت های بازار، تلفیقی از رویکرد «کل گرا» و «خاص گرا» می باشد. اتخاذ رویکرد تلفیقی به این واقعیت در بازار مزدی ایران باز می گردد که کارهای متفاوتی که زنان خانه دار انجام می دهند، در بازار کار مزدی قیمت متفاوتی دارد. این تفاوت قیمت بیش از همه در خصوص فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان نمود پیدا می کند؛ لذا لازم است تا قیمت این فعالیت بطور جداگانه و مستقل از کارهای خانه داری و مراقبت از کودک و بزرگسال برآورد گردد. برخلاف فرایند استخراج قیمت کارهای خانه داری و مراقبت که در بخش قبلی بدان پرداخته شد، فرایند استخراج قیمت فعالیت درس دادن و آموزش با پیچیدگی ها و محدودیت های بیشتری مواجه است. یکی از محدودیت ها به این موضوع بازمی گردد که در پیمایش گذران

وقت دقیقاً مشخص نیست که زن خانه دار فعالیت درس دادن و آموزش را دقیقاً برای چه کسی انجام می دهد و او چه ویژگی هایی دارد؟ محدودیت دیگر به این موضوع باز می گردد که فعالیت آموزش دقیقاً چه فعالیتی است؟ برای مثال مشخص نیست که وقتی زن خانه دار نیم ساعت به فرزند خود ریاضی درس داده است، فرزند او در چه مقطعی در حال تحصیل است؟ آیا به او «ریاضی سوم ابتدایی» درس داده یا «حساب دیفرانسیل و انتگرال»؟ اهمیت این موضوع در اینجا است که قیمت آموزش و درس دادن در بازار کار مزدی ایران تابعی از مقطع تحصیلی دانش آموزان است. در آگهی تبلیغاتی که در ذیل آمده کاملاً این موضوع محرز است که قیمت آموزش و تدریس متناسب با کیفیت کادر آموزشی و مقطع تحصیلی متفاوت است. همانطور که در شکل نیز پیداست، قیمت یک ساعت تدریس در مقطع ابتدایی و راهنمایی با کادر عادی 4000 تومان و در مقطع اول و دوم دبیرستان 5000 تومان و در مقطع سوم دبیرستان و پیش دانشگاهی 6000 تومان می باشد.

شکل 4-1 قیمت هر ساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران¹

مقطع تحصیلی	قیمت
اول	4000
دوم	4000
سوم	4000
چهارم	4000
پنجم	4000
ششم	4000
هفتم	4000
هشتم	4000
نهم	4000
دهم	4000
یازدهم	4000
دوازدهم	4000
اول دبیرستان	4000
دوم دبیرستان	4000
سوم دبیرستان	4000
اول دانشگاه	4000
دوم دانشگاه	4000
سوم دانشگاه	4000
پیش دانشگاهی	6000

منبع: <http://www.bartarinha.com>، تاریخ دسترسی به آگهی: آذر 1390.

اطلاعاتی که در خصوص فعالیت آموزش و تدریس در پیمایش گذران وقت مد نظر بوده است در دو کد شامل «درس دادن به کودکان (کد شماره 071121)» و «سایر فعالیت های درس دادن، آموزش و کمک به کودکان»

¹ - سال آگهی نامشخص است.

(کد شماره 071129)» به ثبت رسیده است و جزئیات بیشتر در این خصوص اینکه چه محتوای آموزشی و مربوط به چه مقطع تحصیلی توسط زن خانه دار آموزش داده شده است، ثبت نشده است. در هر حال ما برای آنکه بتوانیم قیمت معادل فعالیت آموزش و درس دادن را در بازار کار مزدی بدست آوریم نیازمند آنیم چنین اطلاعاتی را در دسترس داشته باشیم. خوشبختانه در پیمایش گذران وقت و بخصوص در فازهای اول و دوم آن (آذر و اسفند ماه 1387) علاوه بر آنکه کد فعالیت ثبت شده است، توضیح مختصری نیز در خصوص محتوای آن در حدود 4 یا 5 کلمه نیز به ثبت رسیده است. چنین اطلاعاتی می تواند به ما ایده ای در این خصوص که مقطع تحصیلی کودکی که به او درس داده شده چیست، بدهد. در مجموع 4973 مورد از محتوای فعالیت آموزش و درس دادن در اختیار بود که دو مورد از پرتکرارترین آنها انتخاب و فراوانی آن حساب شد. برخی از این توضیحات در جدول زیر ارائه شده است.

جدول 4- 6 محتوای فعالیت آموزش و درس دادن در پیمایش گذران وقت در ایران

درصد	تعداد	مثال ها	کلید واژه محتوای فعالیت درس دادن
22	1096	رسیدگی به تکالیف بچه، رسیدگی به دروس کودک، رسیدگی به تکالیف پسر، رسیدگی به درس فرزندان	رسیدگی
13	654	گفتن دیکته به فرزند، به پسر دیکته گفتن، املا گرفتن از بچه ها، تصحیح املا، به بچه خواهرم دیکته می گویم، املاء به خواهر 7 ساله	املا و دیکته

منبع: یافته های تحقیق براساس تحلیل داده های پیمایش گذران وقت ایران

کلید واژه های رسیدگی، املا و دیکته در 35 درصد موارد، محتوای فعالیت آموزش و درس دادن را در پیمایش گذران وقت به خود اختصاص داده است. سایر اصطلاحات مانند مشق، به درس و مشق بچه رسیدگی کردن، رسیدگی به تکالیف بچه ها، آموزش ریاضی به کودکان، انشا گفتن به بچه ها و مواردی از این دست نیز عمده

محتوای فعالیت آموزش و تدریس را به خود اختصاص می دهد که نشان می دهد عمده دریافت کنندگان این خدمات نمی توانند از مقطع راهنمایی بالاتر باشند.

از سوی دیگر ما مدرک تحصیلی زنان داردارای همسر مورد نظرممان در پیمایش گذران وقت را نیز در اختیار داریم که از طریق آن نیز می توان ایده ای در این خصوص که زن خانه دار قادر به آموزش به چه مقطع تحصیلی است را به ما می دهد. قدر مسلم آنست که فرد نمی تواند بیش از مدرک تحصیلی ای که دارد به دیگری آموزش دهد. فردی که تا پنجم ابتدایی درس خوانده است بعید است که بتواند انگلیسی مقطع دوم راهنمایی را به فرزندش بیاموزد. در جدول زیر توزیع فراوانی زنان خانه دار دارای همسر بر حسب مدرک تحصیلی شان ارایه شده است.

جدول 4-7 وضعیت تحصیلی زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	1837	19.7	19.7
سواد آموزی و غیر رسمی	424	4.5	24.2
ابتدایی	2526	27.1	51.3
راهنمایی	1676	18.0	69.3
متوسطه و دیپلم	1990	21.3	90.6
پیش دانشگاهی	448	4.8	95.4
فوق دیپلم	143	1.5	97.0
لیسانس	276	3.0	99.9
فوق لیسانس و بالاتر	8	0.1	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق براساس تحلیل داده های پیمایش گذران وقت ایران

همانطور که مدرک تحصیلی زنان خانه دار نشان می دهد حدود 20 درصد از زنان بی سواد هستند و 51 درصد از آنان تا ابتدایی درس خوانده و 91 درصد از آنان حداکثر تا متوسطه و دیپلم درس خوانده اند. براساس

اطلاعات مربوط به جزییات آموزش و درس دادن که در جدول 4-6 ارایه شد و مدرک تحصیلی زنان خانه دار، بیشتر احتمال می رود که این زنان عمدتاً قادر به آموزش و درس دادن به فرزندان در دوره تحصیلی ابتدایی و راهنمایی باشند.

5-4 قیمت های متناظر با فعالیت «درس دادن و آموزش» در بازار رسمی و مزدی در ایران

براساس اطلاعات مربوط مدرک تحصیلی زنان داردارای همسر در پیمایش گذران وقت (جدول 4-7) و محتوای فعالیت آموزش و درس دادن که در جدول 4-6 ارایه شد، بیشتر احتمال می رود که زنان خانه دار دارای همسر در کشورمان عمدتاً قادر به آموزش و درس دادن به فرزندان ابتدایی و راهنمایی شان باشند. از آنجایی که قیمت های بازار مزدی بستگی به مقطع تحصیلی و کیفیت کادر آموزشی دارد. سوال مهمی که در این بخش بدان پاسخ داده می شود، اینست که این متوسط قیمت چقدر است؟ همانطور که در شکل های 4-2 و 4-3 نیز پیداست، قیمت یک ساعت تدریس در مقطع ابتدایی و راهنمایی بر حسب اینکه از کادر عادی و یا کادرویژه استفاده شود، با یکدیگر متمایز است. برای فهم تفاوت کادرهای آموزشی تصمیم گرفته شد با این مراکز آموزشی تماس تلفنی صورت پذیرد. نتایج تماسهای تلفنی با مراکز آموزشی نشان داد:

- 1- قیمت تدریس در مقاطع ابتدایی و راهنمایی با یکدیگر تفاوت چندانی ندارد.
- 2- آنچه که تفاوت مهمی را در نرخ تدریس ایجاد می کند، نوع معلم و یا کادر آموزشی است. منظور از نوع معلم، دبیر رسمی آموزش و پرورش بودن و یا دانشجو بودن است. چنانچه یک دانشجو (کادر عادی) برای تدریس فرزندان در شهر تهران در مقطع ابتدایی یا راهنمایی استخدام کنید، بطور متوسط بایستی بین 6 تا 7 هزار تومان در هر ساعت پردازید؛ در حالیکه این میزان برای یک معلم رسمی و یا حق التدریس آموزش و پرورش بین 10

تا 11 هزار تومان در ساعت می باشد. تفاوت استفاده از معلم آموزش و پرورش و یک دانشجو (به عنوان کادر عادی)، آشنایی معلم با روش های آموزشی و داشتن تجربه تدریس به دانش آموزان می باشد.

3- با تماس تلفنی که با آموزشگاهها در مراکز استانها صورت گرفت، مشخص شد که در شهرستانها نیز مانند تهران نوع معلم است که در قیمت ها نقش مهمی بازی می کند، بطوریکه دستمزد معلمان رسمی آموزش و پرورش حدودا دو برابر معلمان عادی می باشد.

4- قراردادهای بلند مدت (مثلا 6 ماهه) با آژانس های ارایه دهنده خدمات خانه داری و مراقبت، تخفیف های جدی و بزرگی را نسبت به قراردادهای یک روزه به همراه دارد. برای مثال نرخ 8 ساعت کار خانه داری در تهران روزانه 30 هزار تومان است که ماهیانه 900 هزار تومان می شود؛ در حالیکه قیمت آن برای یک دوره 6 ماهه، ماهیانه 450 هزار تومان می باشد. در خصوص کار آموزش و تدریس چنین تخفیفی در میان نیست. اصولا کار تدریس و آموزش کاریست که نیازمند قرارداد بلند مدت می باشد. عموما خانواده ها معلم را برای یک سال تحصیلی استخدام می کنند.

شکل 4- 2 قیمت هر ساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران (در سال 1390)

کانون تدریس خصوصی البرز

با بهره گیری از اساتید ممتاز آموزش و پرورش تهران

مقطع	کادر عادی	کادر ممتاز
اندکی و راهنمای	۶۰۰۰	۱۰۰۰۰
پیش دانشگاهی و کنکور	۷۰۰۰	۱۲۰۰۰
زبانهای خارجی، اسپانیولی، آلمانی و ...	۷۰۰۰	۱۲۰۰۰
دروس دانشگاهی و پیام نور	۱۲۰۰۰	۱۸۰۰۰

گنگور (ریاضی، تجربی، انسانی، هنر و ...)
 کامپیوتر (برنامه نویسی، ...)
 زبانهای خارجی (انگلیسی، فرانسه، اسپانیولی، آلمانی و ...)
 کلیه دروس دانشگاهی و پیام نور
 حق تدریس کادر ویژه
 دو برابر دیگران عادی می باشد

مشاوره و ثبت نام در محل (کلیه نقاط)

۲۲۶۸۷۱۳۰-۳۱ ۸۸۰۵۰۳۲۵-۷۶ ۰۹۱۲ ۴۷۷ ۷۰ ۷۷

منبع: <http://www.bartarinha.com>، تاریخ دسترسی به آگهی: آذر 1390.

5- دستمزد یک معلم عادی (فاقد تجربه آموزش در مدرسه) نسبت به یک معلم رسمی با سابقه تدریس در آموزش و پرورش با کاری که زن خانه دار جهت آموزش و تدریس کودکان اختصاص می دهد، سنخیت بیشتری دارد.

6- با توجه به محتوای فعالیت تدریس و آموزش توسط زنان خانه دار در پیمایش گذران وقت (جدول 4-6)، فرض می شود که زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت عمدتاً به کودکان در مقطع تحصیلی ابتدایی و راهنمایی تدریس نموده اند.

شکل 4- قیمت هرساعت تدریس در بازار کار مزدی در یک آگهی تبلیغاتی در شهر تهران (در سال 1390)

نرخ های هر ساعت حق تدریس	دبیر رسمی	کار ویژه	کار طلایی	دوره های زبان	ساعتی (تومان)
سواد آموزی و ابتدایی	10000	11000	نوافقی	مکالمه عامیانه و روزمره و امور روزگاری	17000
راهنمایی	11000	12000	نوافقی	IELTS, TOEFL	20000
اول دبیرستان	12500	14000	نوافقی	مقدمانی	13000
دوم دبیرستان	13500	15000	نوافقی	پیشرفته	18000
سوم دبیرستان	14500	16000	نوافقی	دوره های تیزهوشان	ساعتی (تومان)
چهارم دبیرستان	18000	نوافقی	نوافقی	ابتدایی	14000
کنکور	20000	نوافقی	نوافقی	راهنمایی	15000

منبع: <http://www.bartarinha.com>, تاریخ دسترسی به آگهی: آذر 1390.

بدین ترتیب برای استخراج قیمت تدریس و آموزش خصوصی در بازار مزدی کشور بر اساس معیارهای فوق ابتدا با مرکز اطلاعات تلفن (118) مراکز استانهای سراسر کشور تماس گرفته شد، سپس شماره حداقل دو آموزشگاه خصوصی اخذ و با آموزشگاه تماس گرفته شد. در تماس تلفنی با آموزشگاه نیز با مدیریت آموزشگاه مکالمه و از آنها «نرخ دستمزد یک ساعت کار معلم عادی خانم (بدون سابقه تدریس در آموزش و پرورش) برای تدریس در یک دوره 6 ماهه یا یکساله بعنوان معلم خصوصی» در سال 1390 پرسیده شد. نتایج تماسهای تلفنی نشان داد که بر خلاف کار خانه داری و مراقبت که قیمت ها در استانهای مختلف متفاوت بودند، قیمت تدریس مورد نظر پژوهش حاضر در استانها نسبتاً یکسان بود. قیمت های اعلام شده از سوی موسسات، عموماً

برای یک جلسه 1.5 ساعته 10 هزار تومان اعلام گردید که ساعتی حدودا 6500 تومان می شود. نکته جالب توجه اینجاست که این قیمت با تهران تفاوت قابل ملاحظه ای ندارد. در تهران نیز این قیمت حدود 6 تا 7 هزار تومان می باشد. این قیمت مربوط به سال 1390 می باشد که نیازمند تعدیل آن برای سالهای 1387 و 1388 می باشیم که برای تعدیل آن نیز متوسط نرخ تورم سالانه در مناطق شهری و به تفکیک استان از مقدار 6500 تومان کاسته شد. بنابراین تصمیم گرفته شد که نرخ تورم سالانه استانی در مناطق شهری بر اساس ارقام اعلام شده از سوی بانک مرکزی (نگ. پیوست 3) از قیمت اخذ شده از آموزشگاههایی که به کار تدریس و آموزش دانش آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی می پردازند کاسته شود. برای بدست آوردن برآورد قیمت در سال 1387 سه بار نرخ تورم از قیمت سال 1390 (یعنی 6500 تومان) کاسته شد. قیمت های برآورد شده برای سال 1388 و 1387 به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در جدول زیر ارائه شده است.

جدول 4-8 دستمزد یک ساعت کار معلم عادی (بدون سابقه تدریس در آموزش و پرورش) خانم برای تدریس در یک دوره 6 ماهه یا یکساله بعنوان معلم خصوصی در سال های 1387، 1388 (قیمت ها به تومان)

کد استان	استان	دستمزد در سال 1388	دستمزد در سال 1387
0	مرکزی	4,418	3,950
1	گیلان	4,606	4,030
2	مازندران	4,422	3,856
3	آذربایجان شرقی	4,211	3,701
4	آذربایجان غربی	4,205	3,684
5	کرمانشاه	4,308	3,864
6	خوزستان	4,635	4,268
7	فارس	4,632	4,252
8	کرمان	4,274	3,838
9	خراسان رضوی	4,188	3,652
10	اصفهان	4,372	3,899
11	سیستان و بلوچستان	4,124	3,683
12	کردستان	4,256	3,831
13	همدان	4,361	3,925
14	چهارمحال و بختیاری	4,367	3,887
15	لرستان	4,560	4,113
16	ایلام	4,292	3,888
17	کهگیلویه و بویر احمد	4,637	4,261
18	بوشهر	4,606	4,261
19	زنجان	4,337	3,982
20	سمنان	4,418	3,950
21	یزد	4,606	4,030
22	هرمزگان	4,422	3,856
23	تهران	4,211	3,701
24	اردبیل	4,205	3,684
25	قم	4,308	3,864
26	قزوین	4,635	4,268
27	گلستان	4,632	4,252
28	خراسان شمالی	4,274	3,838
29	خراسان جنوبی	4,188	3,652
-	کل کشور	4,390	3,930

منبع: یافته های تحقیق.

بدین ترتیب در مجموع در این پژوهش، میانگین قیمت یک ساعت تدریس زنان خانه دار دارای همسر در سال 1387 در کشور 3930 تومان و در سال 1388، 4390 تومان برآورد می شود. منابع دیگر نیز قیمت نسبتاً مشابهی را اعلام داشته اند. مثلاً باقری (1390) به استناد به بخشنامه ابلاغی وزیر کار و امور اجتماعی در مورد تعیین حداقل مزد سال 1388 و بنگاههای ارایه دهنده این نوع خدمات در تهران، حق الزحمه معلم خصوصی فرزندان ابتدایی را 3000 تومان در ساعت و حق الزحمه معلمان خصوصی فرزندان راهنمایی را 5000 تومان در ساعت در نظر می گیرد.

4-6 برآورد تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388

ما تمامی داده های مورد نیاز برای برآورد ارزش کار خانگی زنان را تا بدینجای کار در اختیار داریم، جز یک مورد از آنها؛ ما جمعیت درگیر در کار خانگی را در اختیار نداریم. در واقع در این پژوهش ما قصد داریم ارزش کار خانگی بدون مزد «زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور را در سالهای 1387 و 1388» برآورد کنیم، بنابراین ما باید بدانیم تعداد این زنان چقدر است؟ در این بخش به برآورد تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 پرداخته می شود.

اصولاً برآوردها و پیش بینی های جمعیتی از مهمترین اجزای علم جمعیت شناسی به شمار می آیند. چنانچه اطلاعات و داده های کافی در اختیار محقق گذاشته شود، برآوردها و پیش بینی های جمعیت شناختی علاوه بر اینکه از دقت بالایی برخوردار می شود، به موضوع بسیار ساده ای نیز تبدیل می گردد. خوشبختانه این موضوع در برآورد تعداد زنان خانه دار مورد نظر پژوهش حاضر صدق می کند. رویکرد مورد استفاده در برآورد این زنان در تحقیق حاضر «رویکرد نسبت گیری» می باشد که براساس آن ما تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری را در سالهای 1375 و 1385 به تفکیک استان در اختیار داریم. همچنین اطلاعات مربوط به تعداد افراد

ساکن در نقاط شهری را نیز مرکز آمار ایران به تفکیک استان در سالهای مذکور منتشر نموده است. چنانچه نسبت تعداد زنان خانه دار دارای همسر در نقاط شهری کشور به جمعیت شهری هر استان در سالهای 1375 و 1385 از الگو و منطق مشخصی پیروی کند، می توان این الگو و منطق را برای سالهای 1387 و 1388 نیز بکار برد و تعداد زنان خانه دار دارای همسر را در این سالها به تفکیک استان برآورد نمود. این نسبت ها در سرشماری های 1375 و 1385 چگونه بوده اند؟ آیا از منطق مشخصی پیروی می کنند؟ در جدول زیر این نسبت ها به تفکیک استان محاسبه شده است.

جدول 4- 9: نسبت جمعیت زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به کل جمعیت شهری به تفکیک استان در سالهای 1375 و 1385

1385			1375			نام استان	ردیف
نسبت	زنان خانه دار دارای همسر	جمعیت شهری	نسبت	زنان خانه دار دارای همسر	جمعیت شهری		
21	499,199	2,402,539	24	377,756	1,602,931	آذربایجان شرقی	1
20	349,616	1,724,954	24	239,499	1,001,914	آذربایجان غربی	2
19	137,731	715,597	22	96,049	427,813	اردبیل	3
21	786,516	3,798,728	23	535,396	2,301,851	اصفهان	4
17	54,837	331,231	20	37,638	188,021	ایلام	5
18	101,640	577,465	21	62,072	296,151	بوشهر	6
20	2,512,585	12,260,431	24	1,786,560	7,589,366	تهران	7
18	78,429	442,298	20	52,233	258,722	چهارمحال و بختیاری	8
17	54,087	326,695	-	-	-	خراسان جنوبی*	9
19	736,217	3,811,900	23	586,292	2,586,722	خراسان رضوی	10
18	69,146	392,458	-	-	-	خراسان شمالی*	11
18	520,897	2,873,564	22	379,929	1,723,819	خوزستان	12
19	104,787	559,340	23	84,605	374,520	زنجان	13
20	87,681	440,559	23	61,690	269,590	سمنان	14
16	188,238	1,193,198	22	117,557	533,544	سیستان و بلوچستان	15
19	491,778	2,652,947	22	368,300	1,673,897	فارس	16
21	160,563	777,975	-	-	-	قزوین*	17
21	202,383	983,094	24	139,268	579,798	قم	18
20	175,066	855,819	23	122,326	526,126	کردستان	19
17	258,596	1,552,519	20	158,445	802,864	کرمان	20
20	249,397	1,255,319	23	191,368	829,344	کرمانشاه	21
16	48,560	302,192	21	31,388	152,388	کهگیلویه و بویراحمد	22
19	152,073	795,126	-	-	-	گلستان*	23
20	257,834	1,295,751	22	188,654	839,112	گیلان	24
19	190,166	1,020,150	22	137,565	632,578	لرستان	25
21	322,286	1,554,143	23	321,803	1,389,721	مازندران	26
21	191,342	932,073	24	129,497	538,117	مرکزی	27
17	113,619	661,325	21	68,621	325,553	هرمزگان	28
20	197,498	980,771	24	147,051	624,431	همدان	29
19	146,877	789,803	22	93,827	435,140	یزد	30
20	9,439,644	48,259,964	23	6,515,389	28,504,033	کل کشور	جمع

* در سال 1375 به استان تبدیل نشده بودند.

منبع: سرشماری سالهای 1375 و 1385.

نتایج جدول فوق حاکی از آنست که تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری نسبت به جمعیت شهری در هر یک از استانها از منطق و قاعده مشخصی پیروی می کند. برای مثال این نسبت ها در استانهای مختلف به یکدیگر نزدیک بوده و بین 20 تا 24 درصد در نوسان است. میانگین این نسبت ها 22.4، میانه آن 23، مد آن نیز 23 درصد و متوسط کشوری نیز 23 درصد می باشد. الگوی جالبتری که در خصوص نسبت ها وجود دارد مربوط به سال 1385 است؛ در اغلب استان ها تقریباً نسبت زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری به کل جمعیت شهری در سال 1385 حدود 3 درصد کمتر از نسبت های مربوط به سال 1375 می باشد. نسبت زنان خانه دار دارای همسر در سال 1385 به کل جمعیت نواحی شهری در مجموع در دامنه ای بین 16 تا 21 درصد تغییر می کند؛ میانگین آن 19، میانه آن نیز 19 و مد آن نیز 20 درصد می باشد. این ارقام حاکی از آنست که نسبت تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری در سال 1385 هر چند کمتر از سال 1375 است اما ارقام مطلق حاکی از آنست که تعداد زنان خانه دار دارای همسر در همه استانها رو به افزایش بوده است. الگوی حاکم بر این نسبت ها، برآورد تعداد زنان خانه دار دارای همسر را برای سالهای 1387 و 1388 را نوید می دهد.

رویکرد دیگری که برای برآورد تعداد زنان مورد نظر پژوهش حاضر می تواند مورد استفاده واقع شود، استفاده از نرخ رشد سالانه تعداد زنان خانه دار دارای همسر بین سالهای 1375 و 1385 و نسبت دادن این نرخ رشد به سالهای 1387 و 1388 می باشد. در واقع با این فرض که نرخ رشد مذکور برای سالهای 1387 و 1388 نیز ادامه داشته باشد، می توان تعداد زنان را برآورد نمود. ما از هردو روش استفاده نموده و مقادیر بدست آمده را باهم مقایسه نمودیم¹. نتایج نشان داد که استفاده از نرخ رشد در مقایسه با استفاده از نسبت های مربوط به سال

¹ - نتایج آماری مقایسه صورت گرفته ارایه نشده است.

1385، ارقام بزرگتری را تولید می کند. استفاده از نرخ رشد سالانه بر مبنای این پیش فرض عمل می کند که آهنگ رشد در فاصله سالهای 1375 و 1385 یکنواخت است. در ضمن هیچ دلیل و یا استدلال محکمی وجود ندارد که نشان دهد نرخ رشد تعداد زنان خانه دار بین سالهای 1375 و 1385 لزوما در سالهای 1387 و 1388 نیز ادامه داشته باشد. چنین پیش فرضهایی می تواند به بیش برآورد منجر شود. در واقع فاصله 10 ساله ای که بین سرشماری 1375 و 1385 وجود دارد، شک و تردیدها را نسبت به این موضوع که نرخ رشدی که بین سالهای 1375 و 1385 وجود دارد می تواند در سالهای 1387 و 1388 نیز تداوم یابد را دوچندان کند.

بنابراین به نظر می رسد استفاده از نسبت های مربوط به جدول 4-9 در سال 1385، برای سالهای 1387 و 1388 به تخمین های دقیق تری منجر شود. در جدول 4-10 با استفاده از برآوردهایی که مرکز آمار از جمعیت شهری در سال های 1387 و 1388 منتشر کرده و نسبت های مربوط به سال 1385 که از جدول 4-9 بدست آمده، تعداد زنان خانه دار دارای همسر به تفکیک استان در مناطق شهری برآورد و گزارش شده است.

جدول 4- 10 برآورد جمعیت زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان در سالهای 1387 و 1388

1388		1387		نام استان	ردیف
زنان خانه دار دارای همسر	جمعیت شهری	زنان خانه دار دارای همسر	جمعیت شهری		
525,776	2,530,446	516,481	2,485,711	آذربایجان شرقی	1
378,775	1,868,822	368,752	1,819,368	آذربایجان غربی	2
147,303	765,329	143,992	748,129	اردبیل	3
850,393	4,107,243	828,418	4,001,105	اصفهان	4
58,890	355,714	57,492	347,265	ایلام	5
114,046	647,947	109,823	623,956	بوشهر	6
2,763,673	13,485,642	2,677,802	13,066,627	تهران	7
84,523	476,667	82,424	464,826	چهارمحال و بختیاری	8
61,051	368,758	58,683	354,456	خراسان جنوبی	9
799,605	4,140,105	777,837	4,027,395	خراسان رضوی	10
75,368	427,775	73,234	415,662	خراسان شمالی	11
552,605	3,048,485	541,581	2,987,671	خوزستان	12
113,313	604,849	110,380	589,194	زنجان	13
94,416	474,400	92,095	462,737	سمنان	14
212,967	1,349,948	204,562	1,296,672	سیستان و بلوچستان	15
521,680	2,814,255	511,284	2,758,171	فارس	16
177,884	861,899	171,971	833,252	قزوین	17
216,733	1,052,798	211,773	1,028,708	قم	18
185,059	904,671	181,575	887,640	کردستان	19
290,204	1,742,283	279,445	1,677,691	کرمان	20
258,843	1,302,865	255,476	1,285,916	کرمانشاه	21
53,896	335,399	52,075	324,069	کهگیلویه و بویراحمد	22
166,270	869,356	161,406	843,924	گلستان	23
274,041	1,377,201	268,414	1,348,921	گیلان	24
200,372	1,074,899	196,804	1,055,758	لرستان	25
348,305	1,679,611	339,352	1,636,438	مازندران	26
208,147	1,013,936	202,380	985,839	مرکزی	27
128,206	746,231	123,246	717,360	هرمزگان	28
208,620	1,036,002	204,740	1,016,736	همدان	29
160,163	861,247	155,607	836,747	یزد	30
10,231,127	52,324,783	9,959,104	50,927,943	کل کشور	جمع

منبع: ستون مربوط به جمعیت شهری برآورد مرکز آمار ایران و تعداد زنان خانه دار دارای همسر برآورد تحقیق می باشد.

نتایج برآورد نشان می دهد که کمترین تعداد زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری در سال 1387 در استان کهگیلویه و بویر احمد با 52075 نفرو بیشترین آن در تهران با 2677802 نفر بوده است. در مناطق شهری کل کشور نیز این تعداد 9961500 بوده است. در سال 1388 نیز کهگیلویه و بویر احمد با 53896 نفر و تهران با 2763673 نفر کمترین و بیشترین تعداد زنان خانه دار همسر را در خود جای داده اند. در کل کشور در این سال 10234722 زن خانه دار دارای همسر وجود داشته است.

فصل پنجم

توصیف ویژگی های زمینه ای زنان
خانه دار دارای همسر در پیمایش
گذران وقت و مدت زمان اختصاص
داده شده به کارهای خانگی

این فصل از گزارش دردو بخش عمده تنظیم شده است. در بخش اول توصیفی از ویژگی های زمینه ای نمونه تحقیق یعنی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور که در پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388 شرکت داشته اند، بصورت تلفیقی تجزیه و تحلیل می شود؛ منظور از تلفیقی آنست که داده های پیمایش گذران وقت سال 87 با 88 بصورت یکجا تحلیل می شود. (برای بحث بیشتر در این خصوص نگ. فصل چهارم). در بخش دوم، جداول تقاطعی بین متغیرهای زمینه ای بخش اول و مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانه داری، مراقبت از کودک، مراقبت از بزرگسال و تدریس به کودکان ارایه و توصیف شده است.

5-1-1 توصیف ویژگی های زمینه ای زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388

5-1-1-1 توزیع سنی زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت

توزیع سنی پاسخگویان حاکی از آن است که عمده زنان خانه دار دارای همسر (28 درصد / 2613 نفر) در گروه سنی 31 تا 40 ساله قرار دارند. 297 نفر (3.2 درصد) 20 سال و کمتر از آن، 2248 نفر (24.1 درصد) 21 تا 30 ساله، 2185 نفر (23.4 درصد) 41 تا 50 ساله، 1284 نفر (13.8 درصد) 51 تا 60 ساله، 518 نفر (5.6 درصد) 61 تا 70 ساله بوده و 183 نفر (2 درصد) نیز بیش از 70 سال سن دارند.

جدول 5-1-1 توزیع سنی پاسخگویان

سن	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
20 سال و کمتر از آن	297	3.2	3.2
21-30 ساله	2248	24.1	27.3
31-40 ساله	2613	28.0	55.3
41-50 ساله	2185	23.4	78.7
51-60 ساله	1284	13.8	92.5
61-70 ساله	518	5.6	98.0
70+	183	2.0	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-1-2 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب مدرک تحصیلی

عمده زنان خانه دار دارای همسر (2526 نفر/27.1 درصد) دارای تحصیلات ابتدایی می باشند. 1837 نفر (19.7 درصد) بی سواد، 424 نفر (4.5 درصد) دارای تحصیلات سواد آموزی و غیر رسمی، 1676 نفر (18.0 درصد) راهنمایی، 1990 نفر (21.3 درصد) متوسطه و دیپلم، 448 نفر (4.8 درصد) پیش دانشگاهی، 143 نفر (1.5 درصد) فوق دیپلم، 276 نفر (3.0 درصد) لیسانس و 8 نفر (0.1 درصد) دارای تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر می باشند.

جدول 5-2 توزیع پاسخگویان بر حسب مدرک تحصیلی

تحصیلات	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
بی سواد	1837	19.7	19.7
سواد آموزی و غیر رسمی	424	4.5	24.2
ابتدایی	2526	27.1	51.3
راهنمایی	1676	18.0	69.3
متوسطه و دیپلم	1990	21.3	90.6
پیش دانشگاهی	448	4.8	95.4
فوق دیپلم	143	1.5	97.0
لیسانس	276	3.0	99.9
فوق لیسانس و بالاتر	8	0.1	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-1-3 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران

وقت

پیمایش گذران وقت در سال 1387 و 1388 در چهارنوبت (پاییز و زمستان 1387 و بهار و تابستان 1388) به اجرا در آمده است. همانطور که در جدول زیر مشاهده می شود 2340 نفر از پاسخگویان (25.1 درصد) مربوط

به آذر ماه 1387، 2302 نفر از پاسخگویان (24.7 درصد) مربوط به اسفند ماه 1387، 2324 نفر از پاسخگویان (24.9 درصد) مربوط به خرداد ماه 1388 و 2362 نفر از پاسخگویان (25.3 درصد) مربوط به شهریور ماه 1388 می باشند.

جدول 5-3 توزیع پاسخگویان بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران وقت

زمان اجرای پیمایش	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
آذر ماه 1387	2340	25.1	25.1
اسفند ماه 1387	2302	24.7	49.8
خرداد ماه 1388	2324	24.9	74.7
شهریور ماه 1388	2362	25.3	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

4-1-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب بستگی با سرپرست خانوار 59 نفر (0.6 درصد) از پاسخگویان سرپرست خانوار، 8879 نفر (95.2 درصد) از پاسخگویان همسر، 160 نفر (1.7 درصد) از پاسخگویان فرزند سرپرست خانوار هستند و نسبت 230 نفر (2.5 درصد) از پاسخگویان با سرپرست خانوار در گروه سایر موارد طبقه بندی شده است.

جدول 5-4 توزیع پاسخگویان بر حسب بستگی با سرپرست خانوار

بستگی با سرپرست خانوار	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
سرپرست خانوار	59	0.6	0.6
همسر	8879	95.2	95.8
فرزند	160	1.7	97.5
سایر موارد	230	2.5	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-1-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب وضعیت تحصیل

توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تحصیلی حاکی از آن است که عمده زنان خانه دار دارای همسر یعنی

9223 نفر (98.9 درصد) تحصیل نمی کنند و 105 نفر (1.1 درصد) از آنان تحصیل می کنند.

جدول 5-5 توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت تحصیل

وضعیت تحصیل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
تحصیل می کند	105	1.1	1.1
تحصیل نمی کند	9223	98.9	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-1-6 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب وضعیت سواد

توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت سواد حاکی از آنست که 7491 نفر (80.3 درصد) از زنان خانه دار دارای

همسر باسواد و 1837 نفر (19.7 درصد) بی سواد می باشند.

جدول 5-6 توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت سواد

وضعیت سواد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
باسواد	7491	80.3	80.3
بی سواد	1837	19.7	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-1-7 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب نیازمندی به پرستاری و مراقبت

روزانه به سبب معلولیت و ناتوانی

37 نفر (0.4 درصد) از پاسخگویان نیازمند به پرستاری و مراقبت به سبب معلولیت و ناتوانی می باشند و عمده

پاسخگویان 9291 نفر (99.6 درصد) نیازمند این مراقبت و پرستاری نمی باشند.

جدول 5-7 توزیع پاسخگویان بر حسب نیازمندی و مراقبت روزانه به سبب معلولیت و ناتوانی

نیازمند به پرستاری و مراقبت	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
آری	37	0.4	0.4
خیر	9291	99.6	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

8-1-5 توزیع زنان خانه دار دارای همسر در پیمایش گذران وقت بر حسب روزِ پر کردن پرسشنامه

نتایج نشان می دهد، 7755 نفر (83.1 درصد) از پاسخگویان در روز غیر تعطیل و 1573 نفر (16.9 درصد) از

پاسخگویان در روز تعطیل پرسشنامه را پر کرده اند.

جدول 5-8 توزیع پاسخگویان بر حسب روزِ پر کردن پرسشنامه

روزِ پر کردن پرسشنامه	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
غیر تعطیل	7755	83.1	83.1
تعطیل	1573	16.9	100.0
جمع	9328	100.0	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

5-2 جداول تقاطعی بین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری و برخی متغیرهای جمعیتی-اجتماعی در پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388

5-2-1 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب زمان اجرای پیمایش گذران وقت

در آذر ماه 1387 زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور، بطور متوسط در طول روز 5 ساعت و 58 دقیقه به خانه داری پرداخته اند. متوسط روزانه انجام کار خانه داری در اسفند ماه، 6 ساعت و 17 دقیقه، در خرداد ماه 5 ساعت و 44 دقیقه و در شهریور ماه 5 ساعت و 23 دقیقه می باشد. همچنین زنان بطور متوسط در آذرماه 1387 در طول روز 44 دقیقه به کار مراقبت می پردازند که این میزان در شهریور ماه 1388 به 27 دقیقه می رسد. مراقبت از بزرگسالان بطور متوسط در طول روز زمان اندکی را از زنان خانه دار به خود اختصاص می دهد، بطوریکه در آذرماه زنان خانه دار دارای همسر بطور متوسط 2 دقیقه به آن اختصاص می دهند که این میزان در شهریور ماه به 5 دقیقه افزایش می یابد. زنان خانه دار در آذرماه 1387 بطور متوسط روزانه 10 دقیقه به آموزش و درس دادن به کودکان می پردازند که رفته رفته از میزان آن کاسته شده و در نهایت در شهریور ماه که مدارس در تعطیلی به سر می برند به 1 دقیقه در طول روز می رسد.

در مجموع روزانه بطور متوسط، زنان خانه دار بیشترین زمان خود را به کار خانه داری (5 ساعت و 50 دقیقه) اختصاص می دهند. کارهای مراقبت از کودکان، درس دادن به آنان و مراقبت از بزرگسالان نیز به ترتیب 36 دقیقه، 4 دقیقه و 6 دقیقه از وقت زنان را در طول روز به خود اختصاص می دهد.

جدول 5-9 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب زمان اجرای پیمایش (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	زمان اجرای پیمایش
مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری	درس دادن و آموزش به کودکان		
00:10	00:02	00:44	05:58	میانگین (دقیقه:ساعت)	آذر ماه 1387
2340	2340	2340	2340	تعداد زنان خانه دار	
00:08	00:02	00:39	06:17	میانگین (دقیقه:ساعت)	اسفند ماه 1387
2302	2302	2302	2302	تعداد زنان خانه دار	
00:05	00:06	00:34	05:44	میانگین (دقیقه:ساعت)	خرداد ماه 1388
2324	2324	2324	2324	تعداد زنان خانه دار	
00:01	00:05	00:27	05:23	میانگین (دقیقه:ساعت)	شهریور ماه 1388
2362	2362	2362	2362	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:04	00:36	05:50	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

2-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب

گروههای سنی

زنان خانه دار دارای همسری که در گروه سنی 20 سال و کمتر قرار دارند به طور متوسط در طول روز 4 ساعت و 55 دقیقه به کار خانه داری پرداخته اند. متوسط روزانه انجام کار خانه داری برای گروه سنی 21-30 ساله 5 ساعت و 31 دقیقه، برای گروه سنی 31-40 ساله 6 ساعت و 8 دقیقه، برای گروه سنی 41-50 ساله 6 ساعت و 12 دقیقه، برای گروه سنی 51-60 ساله 5 ساعت و 49 دقیقه و برای گروه سنی 70 سال به بالا 4 ساعت و 45 دقیقه می باشد. همچنین زنان خانه دار دارای همسر در گروه سنی 21-30 ساله نسبت به دیگر گروههای سنی زمان بیشتری (1 ساعت و 13 دقیقه) را صرف مراقبت از کودکان می کنند که این میزان برای گروه سنی 51-60 ساله و 70 ساله و بیشتر 6 دقیقه می باشد که نسبت به دیگر گروههای سنی کمتری باشد. تمامی

گروههای سنی زمان اندکی را صرف مراقبت از بزرگسالان می کنند. نتایج درخصوص درس دادن و آموزش به کودکان نیز نشان می دهد که زنان خانه دار در گروه سنی 20 سال و کمتر به طور متوسط در طول روز 2 دقیقه را صرف آموزش دادن به کودکان می کنند که این میزان برای گروه سنی 40-31 ساله 12 دقیقه، برای گروه سنی 41-50 ساله 3 دقیقه و گروه سنی 50-41 و 60-51 ساله زمانی را صرف آموزش دادن به کودکان نمی کنند.

جدول 5-10 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب گروههای سنی (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	گروههای سنی
درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
00:02	00:04	00:55	04:55	میانگین (دقیقه:ساعت)	20 سال و کمتر از آن
297	297	297	297	تعداد زنان خانه دار	
00:08	00:03	01:13	05:31	میانگین (دقیقه:ساعت)	30-21
2248	2248	2248	2248	تعداد زنان خانه دار	
00:12	00:03	00:44	06:08	میانگین (دقیقه:ساعت)	31-40
2613	2613	2613	2613	تعداد زنان خانه دار	
00:03	00:03	00:12	06:12	میانگین (دقیقه:ساعت)	41-50
2185	2185	2185	2185	تعداد زنان خانه دار	
00:00	00:05	00:06	05:49	میانگین (دقیقه:ساعت)	51-60
1284	1284	1284	1284	تعداد زنان خانه دار	
00:00	00:07	00:09	05:10	میانگین (دقیقه:ساعت)	61-70
518	518	518	518	تعداد زنان خانه دار	
00:01	00:08	00:06	04:45	میانگین (دقیقه:ساعت)	+70
183	183	183	183	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:04	00:36	05:50	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

3-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب

بستگی با سرپرست خانوار

زنان خانه دار دارای همسری که سرپرست خانوار هستند به طور متوسط در روز 5 ساعت و 30 دقیقه به کار خانه داری پرداخته اند. متوسط روزانه انجام کار خانه داری برای همسران سرپرست خانوار 5 ساعت و 53 دقیقه، برای فرزندان 4 ساعت و 13 دقیقه و برای سایر موارد 5 ساعت و 4 دقیقه می باشد. همچنین زنان خانه دار که سرپرست خانوار هستند به طور متوسط در روز 30 دقیقه، همسران 36 دقیقه، فرزندان 13 دقیقه و سایر موارد 57 دقیقه را صرف مراقبت از کودکان کرده اند. زنان خانه دار سرپرست خانوار نسبت به سایرین بیشترین زمان خود (10 دقیقه) را صرف مراقبت از بزرگسالان و همچنین آموزش به کودکان کرده اند (10 دقیقه در طول روز).

جدول 5-11 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز بر حسب بستگی با سرپرست خانوار (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	بستگی با سرپرست خانوار
خانواده داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان		
05:30	00:30	00:10	00:10	(میانگین:دقیقه:ساعت)	سرپرست خانوار
59	59	59	59	تعداد زنان خانه دار	
05:53	00:36	00:03	00:06	(میانگین:دقیقه:ساعت)	همسر
8879	8879	8879	8879	تعداد زنان خانه دار	
04:13	00:13	00:07	00:05	(میانگین:دقیقه:ساعت)	فرزند
160	160	160	160	تعداد زنان خانه دار	
05:04	00:57	00:05	00:03	(میانگین:دقیقه:ساعت)	سایر موارد
230	230	230	230	تعداد زنان خانه دار	
05:50	00:36	00:04	00:06	(میانگین:دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

4-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب

وضعیت تحصیل

زنان خانه دار دارای همسر که تحصیل می کنند به طور متوسط در روز 5 ساعت و 24 دقیقه و زنانی که تحصیل نمی کنند 5 ساعت و 50 دقیقه به انجام کار خانه داری پرداخته اند. همچنین زنان خانه داری که تحصیل می کنند به طور متوسط زمان بیشتری (58 دقیقه) را صرف مراقبت از کودکان می کنند. مراقبت از بزرگسالان بطور متوسط در طول روز زمان اندکی را از زنان خانه دار می گیرد. زنانی که تحصیل می کنند به طور متوسط در روز 9 دقیقه و زنانی که تحصیل نمی کنند 6 دقیقه را به آموزش کودکان پرداخته اند.

جدول 5-12 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز بر حسب وضعیت تحصیل (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	وضعیت تحصیل
درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
00:09	00:03	00:58	05:24	میانگین (دقیقه:ساعت)	تحصیل می کند
105	105	105	105	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:04	00:36	05:50	میانگین (دقیقه:ساعت)	تحصیل نمی کند
9223	9223	9223	9223	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:04	00:36	05:50	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

4-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب

وضعیت سواد

تفاوت چندانی در متوسط زمانی که زنان به انجام کار خانه داری می پردازند بین زنان باسواد و زنانی که بی سواد هستند وجود ندارد. زنان خانه دار با سواد به طور متوسط زمان بیشتری (41 دقیقه) را نسبت به زنانی که دارای سواد نیستند صرف مراقبت از کودکان کرده اند. مراقبت از بزرگسالان بطور متوسط در طول روز زمان

اندکی را از زنان خانه دار می گیرد که این میزان برای زنان با سواد به طور متوسط 3 دقیقه و برای زنان بی سواد 5 دقیقه می باشد. همچنین زنان خانه دار باسواد به طور متوسط در روز 6 دقیقه را صرف درس دادن و آموزش به کودکان می کنند اما زنان بی سواد زمانی را صرف آن نکرده اند.

جدول 5-13 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز برحسب وضعیت سواد (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	وضعیت سواد
خانه داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان		
05:51	00:41	00:03	00:06	میانگین (دقیقه:ساعت)	باسواد
7491	7491	7491	7491	تعداد زنان خانه دار	
05:47	00:13	00:05	00:00	میانگین (دقیقه:ساعت)	بی سواد
1837	1837	1837	1837	تعداد زنان خانه دار	
05:50	00:36	00:04	00:06	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

6-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب

مدرک تحصیلی

زنان خانه داری که دارای تحصیلات سواد آموزی و غیر رسمی هستند به طور متوسط زمان بیشتری (6 ساعت و 4 دقیقه) را صرف کار خانه داری کرده اند. متوسط روزانه انجام کار خانه داری برای زنان بی سواد 6 ساعت و 4 دقیقه، زنانی که دارای تحصیلات ابتدایی هستند 6 ساعت و 1 دقیقه، راهنمایی 5 ساعت و 55 دقیقه، متوسطه و دیپلم 5 ساعت و 44 دقیقه، پیش دانشگاهی 5 ساعت و 32 دقیقه، فوق دیپلم 5 ساعت و 24 دقیقه، لیسانس 5 ساعت و 20 دقیقه و فوق لیسانس و بالاتر 5 ساعت و 13 دقیقه می باشد. زنان خانه داری که دارای تحصیلات لیسانس می باشند به طور متوسط زمان بیشتری (1 ساعت و 6 دقیقه) و زنانی که بی سواد هستند

زمان کمتری (13 دقیقه) را صرف مراقبت از کودکان کرده اند. مراقبت از بزرگسالان بطور متوسط در طول روز زمان اندکی را از زنان خانه دار می گیرد و همچنین زنانی که دارای تحصیلات پیش دانشگاهی هستند نسبت به سایر گروههای تحصیلی به طور متوسط زمان بیشتری (11 دقیقه) را صرف آموزش دادن به کودکان می کنند.

جدول 5- 14 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز بر حسب مدرک تحصیلی (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	مدرک تحصیلی
درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
00:00	00:05	00:13	05:47	میانگین (دقیقه:ساعت)	بی سواد
1837	1837	1837	1837	تعداد زنان خانه دار	
00:02	00:03	00:21	06:04	میانگین (دقیقه:ساعت)	سوادآموزی و غیر رسمی
424	424	424	424	تعداد زنان خانه دار	
00:05	00:04	00:29	06:01	میانگین (دقیقه:ساعت)	ابتدایی
2526	2526	2526	2526	تعداد زنان خانه دار	
00:09	00:03	00:41	05:55	میانگین (دقیقه:ساعت)	راهنمایی
1676	1676	1676	1676	تعداد زنان خانه دار	
00:08	00:03	00:52	05:44	میانگین (دقیقه:ساعت)	متوسطه و دیپلم
1990	1990	1990	1990	تعداد زنان خانه دار	
00:11	00:04	01:00	05:32	میانگین (دقیقه:ساعت)	پیش دانشگاهی
448	448	448	448	تعداد زنان خانه دار	
00:09	00:01	00:55	5:24	میانگین (دقیقه:ساعت)	فوق دیپلم
143	143	143	143	تعداد زنان خانه دار	
00:07	00:03	01:06	05:20	میانگین (دقیقه:ساعت)	لیسانس
276	276	276	276	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:13	01:00	05:13	میانگین (دقیقه:ساعت)	فوق لیسانس و بالاتر
8	8	8	8	تعداد زنان خانه دار	
00:06	00:04	00:36	05:50	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

7-2-5 مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی توسط زنان خانه دار دارای همسر بر حسب روز

پر کردن پرسشنامه

میزان کار خانه داری زنان خانه دار دارای همسر به طور متوسط در روز غیر تعطیل 5 ساعت و 52 دقیقه و در روز تعطیل 5 ساعت و 43 دقیقه می باشد. همچنین زنان خانه دار به طور متوسط در روز غیر تعطیل 37 دقیقه و در روز تعطیل 31 دقیقه را صرف مراقبت از کودکان کرده اند. مراقبت از بزرگسالان بطور متوسط هم در روز غیر تعطیل و هم در روز تعطیل زمان اندکی را از زنان خانه دار می گیرد (هر یک به ترتیب 4 و 3 دقیقه). همچنین زنان به طور متوسط در روز تعطیل 6 دقیقه و در روز غیر تعطیل 5 دقیقه را صرف آموزش به کودکان کرده اند.

جدول 5-15 میانگین مدت زمان اختصاص داده شده به کارهای خانگی در طول روز بر حسب روز پر کردن پرسشنامه (دقیقه:ساعت)

کار خانگی				میانگین کار انجام شده بر حسب تعداد زنان	روز پر کردن پرسشنامه
خانواده داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان		
05:52	00:37	00:04	00:06	میانگین (دقیقه:ساعت)	غیر تعطیل
7755	7755	7755	7755	تعداد زنان خانه دار	
05:43	00:31	00:03	00:05	میانگین (دقیقه:ساعت)	تعطیل
1573	1573	1573	1573	تعداد زنان خانه دار	
05:50	00:36	00:04	00:06	میانگین (دقیقه:ساعت)	میانگین کل
9328	9328	9328	9328	تعداد زنان خانه دار	

منبع: یافته های تحقیق بر اساس تحلیل و تلفیق داده های پیمایش گذران وقت سالهای 1387 و 1388.

فصل ششم:

برآورد ارزش کار خانگی
زنان خانه دار دارای همسر
در مناطق شهری کشور
ونسبت آن به GDP

در این فصل که ما را به هدف اصلی تحقیق خواهد رساند، به برآورد ارزش پولی کاربرد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری در کل کشور به تفکیک استان در سالهای 1387 و 1388 و نسبت آن به محصول ناخالص داخلی (GDP با و بدون نفت) پرداخته می شود. همچنین ارزش پولی کار خانگی زنان به تفکیک فعالیت های چهارگانه (خانه داری، مراقبت از کودک، مراقبت از بزرگسال و تدریس) برآورد و گزارش می گردد. در واقع در این فصل به این سوالات پاسخ داده می شود که ارزش پولی کار خانگی زنان به تفکیک استان و هریک از فعالیت های چهارگانه مذکور چقدر است و نسبت کار خانگی به GDP به تفکیک استان ها و به تفکیک هریک از فعالیت های چهارگانه به چه میزان است.

1-6 نحوه برآورد ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388

سازمان ملل (2003) فرمول زیر را برای برآورد ارزش کار خانگی با استفاده از داده های گذران وقت پیشنهاد نموده است:

$$V = \sum T * W * P \quad (\text{United Nations, 2003:86})$$

که در این فرمول (Value of unpaid work) V ارزش کار بدون مزد، T (Time) متوسط مدت زمان اختصاص داده شده به فعالیت مورد نظر، W (Wage) متوسط نرخ دستمزدی که در بازار کار مزدی به هر واحد زمانی پرداخت می شود و P (Population) جمعیتی است که درگیر آن کار یا فعالیت هستند. در این پژوهش سه مجهول سمت راست فرمول فوق از منابع داده ای مختلف استخراج و یا برآورد گردید. برای مثال متوسط زمانیکه زنان خانه دار به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند از پیمایش گذران وقت استخراج شد (جدول 4-2، ص 47 و جدول 5-9، ص 81). نرخ دستمزدی که به هر واحد زمانی از این فعالیت ها پرداخت می

شود نیز از آژانس هایی که در بازار چنین خدماتی ارائه می دهند بدست آمد (جدول 4-5، ص 57 و جدول 4-8، ص 66). جمعیت مورد مطالعه پژوهش حاضر نیز زنان خانه دار دارای همسر در سالهای 1387 و 1388 است که آن نیز برآورد گردید (جدول 4-10، ص 72) و اینک با یک ضرب ساده، ارزش پولی کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر قابل محاسبه است. ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری در این بخش به تفکیک استان، سال انجام پیمایش و فعالیت مربوط به کار خانگی ارائه می شود.

2-6 برآورد ماهانه ارزش کار خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان در سال 1387

برآورد ما نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در کشور ماهانه در حدود 185 هزار تومان است که 154,683 تومان آن مربوط به کار خانه داری، 16,457 تومان آن مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2098 تومان آن مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 11,754 تومان آن مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. در واقع 84 درصد از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی از خانه داری، 9 درصد از کار مراقبت از کودکان، 1 درصد از کار مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از آموزش و تدریس به کودکان ناشی می شود. در سال 1387 حداقل دستمزد اعلام شده از سوی دولت 219600 تومان می باشد که مقایسه این رقم با ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در کشور نشان می دهد که حداقل دستمزد اعلام شده در این سال حدود 35 هزار تومان بالاتر از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در ماه است.

ارزش پولی کار بدون مزد خانگی بین استانها یکسان نبوده و همانطور که در جدول 6-1 نیز ملاحظه می شود کمترین آن مربوط به استان یزد (حدود 134 هزار تومان در ماه) و بیشترین آن مربوط به استان تهران (حدود 274 هزار تومان در ماه) می باشد. علت اصلی پایین بودن ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در استان یزد به مدت زمانی که زنان به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند، باز می گردد. همانطور که پیش از این نیز گفته شد (نگ. فصل چهارم، جدول 4-2، ص 47)، زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری یزد کمترین زمان را نسبت به سایر استانها به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند. آنان در طول روز بطور متوسط 5 ساعت و 9 دقیقه به آن اختصاص می دهند در حالیکه متوسط کشوری 6 ساعت و 36 دقیقه می باشد. علت اصلی بالا بودن ارزش پولی کار بدون مزد در شهر تهران نیز از 2 عامل اصلی ناشی می شود که عبارتند از بالا بودن دستمزد این

نوع خدمات در بازار رسمی در شهر تهران و مدت زمانی که زنان به فعالیت خانگی می پردازند. برآورد ما نشان می دهد که در بازار رسمی در شهر تهران در این سال شرکت های خدماتی ماهانه حدود 287 هزار تومان برای 8 ساعت کار در طول روز برای انجام فعالیت خانگی دریافت می دارند(نگ. فصل چهارم، جدول 4-5، ص 57) که این مبلغ از تمامی استانها بالاتر است. مدت زمان اختصاص داده شده به کار بدون مزد خانگی در تهران نیز به متوسط کشوری بسیار نزدیک می باشد، در این استان در طول روز بطور متوسط 6 ساعت و 26 دقیقه به کار بدون مزد خانگی اختصاص داده شده است.

برآوردهای صورت گرفته بر اساس فعالیت های 4 گانه نیز نشان می دهد که ارزش پولی کار خانه داری زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری یزد نسبت به سایر استانها کمترین(حدود 110 هزار تومان در ماه) و در تهران بیشترین(حدود 240 هزار تومان در ماه) بوده است. در خصوص کار مراقبت از کودکان، کمترین ارزش پولی مربوط به استان بوشهر(حدود 4800 تومان در ماه) و بیشترین ارزش پولی مربوط به استان سمنان(حدود 39 هزار تومان در ماه) بوده است. در استان اردبیل زنان خانه دار دارای همسر هیچ زمانی را در طول روز به مراقبت از بزرگسالان اختصاص نداده اند و به تبع آن ارزش پولی این فعالیت برای زنان صفر می باشد اما ارزش پولی این فعالیت در استان مرکزی ماهانه حدود 15 هزار تومان در ماه برآورد شده است. ارزش پولی درس دادن و آموزش به کودکان نیز در دامنه ای بین 1800 تومان در ماه در استان خراسان شمالی و بیش از 24 هزار تومان در ماه در استان گیلان نوسان دارد.

جدول 6- 1برآورد ماهانه ارزش پولی کار خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت در سال 1387 (مبالغ به تومان)

فعالیت						
ردیف	نام استان	خانه داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان	جمع
0	مرکزی	143,187	10,830	15,282	18,681	187,979
1	گیلان	159,614	15,863	12,832	24,152	212,462
2	مازندران	158,271	14,235	942	15,532	188,979
3	آذربایجان شرقی	148,448	9,822	912	8,400	167,582
4	آذربایجان غربی	155,522	20,170	313	12,607	188,612
5	کرمانشاه	148,902	16,766	354	11,758	177,780
6	خوزستان	168,999	13,324	1,188	8,804	192,314
7	فارس	163,133	17,920	1,116	14,732	196,902
8	کرمان	152,958	13,719	5,863	11,437	183,977
9	خراسان رضوی	134,709	14,635	1,060	9,972	160,377
10	اصفهان	172,851	20,028	790	15,050	208,719
11	سیستان و بلوچستان	149,113	10,808	147	7,664	167,732
12	کردستان	142,612	17,499	351	2,669	163,132
13	همدان	149,966	14,266	1,177	7,710	173,118
14	چهارمحال و بختیاری	132,679	17,964	643	8,763	160,049
15	لرستان	154,188	19,247	2,029	13,358	188,822
16	ایلام	186,833	18,569	1,139	9,247	215,788
17	کهگیلویه و بویر احمد	130,829	7,856	2,654	13,396	154,736
18	بوشهر	150,722	4,786	2,097	16,076	173,680
19	زنجان	161,924	15,111	1,889	12,442	191,366
20	سمنان	172,336	39,318	906	21,507	234,068
21	یزد	110,418	12,981	3,207	7,661	134,267
22	هرمزگان	148,125	16,164	757	17,244	182,290
23	تهران	239,731	22,023	1,148	11,794	274,696
24	اردبیل	154,198	23,139	-	6,697	184,034
25	قم	128,981	11,703	497	9,593	150,774
26	قزوین	172,431	16,570	111	15,502	204,614
27	گلستان	137,243	19,461	222	8,319	165,245
28	خراسان شمالی	150,435	19,965	2,887	1,786	175,074
29	خراسان جنوبی	161,129	18,966	433	10,055	190,582
جمع	کل کشور	154,683	16,457	2,098	11,754	184,992

منبع: یافته های تحقیق.

3-6 برآورد سالانه ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان

در سال 1387

در جدول 2-6 ارزش پولی کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت مورد نظر در سال 1387 ارایه شده است. مبالغ ارایه شده همگی به میلیون تومان می باشد.

برآورد ما نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در سال 1387 در مناطق شهری کشور بیش از 25 تریلیون تومان در سال می باشد که از این مبلغ، حدود 21.4 تریلیون آن مربوط به کارخانه داری، حدود 2 تریلیون تومان مربوط به کارمراقبت از کودکان، بیش از 212 میلیارد تومان آن مربوط مراقبت از بزرگسالان و حدود 1.4 تریلیون تومان آن نیز مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان بوده است. بدین ترتیب از مجموع ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در کشور در سال 1387، 85 درصد از کارخانه داری، 8 درصد از کارمراقبت از کودکان، 1 درصد از فعالیت مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان حاصل شده است.

همچنین ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در تهران رقمی در حدود 9 تریلیون تومان برآورد شده است که 7.8 تریلیون تومان آن مربوط به کار خانه داری، حدود 717 میلیارد تومان مربوط به مراقبت از کودکان، 37 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 384 میلیارد تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان بوده است. بدین ترتیب ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در مناطق شهری استان تهران از سایر استانها بالاتر بوده و 36 درصد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی را در کل کشور تشکیل می دهد. بعبارت دیگر بیش از - ارزش پولی تولید بدون مزد خانگی که زنان خانه دار دارای همسر در کشور تولید می کنند در استان تهران تولید می شود. همچنین سهم ارزش پولی کار خانه داری زنان در استان

تهران از ارزش پولی کار خانه داری کل کشور 37 درصد، مراقبت از کودکان 34 درصد، مراقبت از بزرگسالان 18 درصد و درس دادن و آموزش به کودکان 26 درصد می باشد.

ارزش کار بدون مزد خانگی در استان کهگیلویه و بویر احمد حدود 98 میلیارد تومان بوده که حدود 0.4 درصد از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در کل کشور را تشکیل می دهد و نسبت به سایر استانها در رتبه آخر قرار دارد. از مجموع این 98 میلیارد تومان، حدود 83 میلیارد تومان مربوط به کار خانه داری، 5 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، حدود 1.6 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 8.4 میلیارد تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد.

البته در انجام چنین مقایسه هایی بر مبنای ارقام مطلق و نتیجه گیری بر مبنای آن باید محتاط بود زیرا همانگونه که در بخش های بعدی خواهیم دید، ارزش کار بدون مزد خانگی نسبت به محصول ناخالص داخلی (GDP) ممکن است نتایج متفاوتی حاصل نماید. برای مثال رتبه اول استان تهران در جدول زیر، چنانچه نسبت به GDP در نظر گرفته شود کاهش یافته و ممکن است رتبه سایر استان ها که رده های پایینتری قرار دارند، تغییر نماید.

جدول 6- 2برآورد سالانه ارزش پولی کارخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک استان و فعالیت

در سال 1387 (مبالغ به میلیون تومان)

ردیف	نام استان	خانه داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان	جمع
0	مرکزی	352,567	26,666	37,628	45,997	462,859
1	گیلان	521,253	51,805	41,904	78,875	693,837
2	مازندران	653,465	58,772	3,889	64,126	780,253
3	آذربایجان شرقی	932,826	61,718	5,732	52,783	1,053,059
4	آذربایجان غربی	697,748	90,492	1,403	56,563	846,205
5	کرمانشاه	462,831	52,113	1,100	36,548	552,593
6	خوزستان	1,113,574	87,795	7,825	58,009	1,267,204
7	فارس	1,014,791	111,475	6,942	91,643	1,224,851
8	کرمان	520,043	46,643	19,935	38,883	625,504
9	خراسان رضوی	1,274,848	138,504	10,034	94,373	1,517,759
10	اصفهان	1,742,182	201,866	7,960	151,692	2,103,700
11	سیستان و بلوچستان	371,118	26,901	366	19,074	417,459
12	کردستان	315,054	38,659	776	5,896	360,385
13	همدان	373,566	35,535	2,932	19,205	431,238
14	چهارمحال و بختیاری	133,054	18,015	645	8,788	160,501
15	لرستان	369,196	46,085	4,859	31,985	452,126
16	ایلام	130,687	12,989	796	6,468	150,941
17	کهگیلویه و بویر احمد	82,890	4,977	1,682	8,488	98,037
18	بوشهر	201,391	6,394	2,801	21,481	232,068
19	زنجان	217,457	20,293	2,537	16,709	256,996
20	سمنان	193,101	44,056	1,016	24,098	262,271
21	یزد	209,046	24,576	6,071	14,504	254,197
22	هرمزگان	222,112	24,238	1,135	25,858	273,342
23	تهران	7,810,409	717,497	37,408	384,256	8,949,570
24	اردبیل	270,141	40,537	-	11,732	322,409
25	قم	332,330	30,154	1,280	24,717	388,480
26	قزوین	360,780	34,670	232	32,435	428,117
27	گلستان	269,515	38,218	436	16,337	324,505
28	خراسان شمالی	134,040	17,789	2,573	1,592	155,993
29	خراسان جنوبی	115,042	13,541	309	7,179	136,071
جمع	کل کشور	21,397,058	2,122,974	212,204	1,450,293	25,182,529

منبع: یافته های تحقیق.

4-6 برآورد ماهانه ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388

همانطور که در جدول 3-6 ملاحظه می شود، براساس برآورد ما ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388 ماهانه 206,634 تومان است که از حداقل دستمزد اعلام شده توسط دولت در این سال حدود 57 هزار تومان کمتر است¹. از این 206,634 تومان، 172,743 تومان مربوط به کار خانه داری، 18,410 تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2,349 تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 13,132 تومان در ماه مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. بدین ترتیب از مجموع ارزش پولی کار بدون مزد خانگی، 84 درصد از کار خانه داری، 9 درصد از کار مراقبت از کودکان، 1 درصد از کار مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از درس دادن و آموزش به کودکان حاصل شده است.

برآوردهای استانی نیز نشان می دهد که در سال 1388 مانند سال قبل از آن، ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در استان یزد ماهانه با حدود 152 هزار تومان نسبت به سایر استانها کمترین و در استان تهران ماهانه با حدود 308 هزار تومان بیشترین می باشد. مقایسه ارزش پولی کار بدون مزد خانگی به تفکیک هریک از فعالیت هانیز نشان می دهد که ارزش پولی فعالیت خانه داری در استان یزد ماهانه حدود 125 هزار تومان و استان تهران ماهانه 269 هزار تومان در ماه می باشد که به ترتیب کمترین و بیشترین ارزش پولی کاربردن مزد خانگی را به خود اختصاص داده اند. در خصوص فعالیت مراقبت از کودکان نیز ارزش پولی تولید شده توسط زنان خانه دار دارای همسر در بوشهر ماهانه بیش از 5 هزار تومان و در استان سمنان بیش از 44 هزار تومان می باشد. در این سال نیز همانند سال 1387، فعالیت مراقبت از بزرگسالان در اردبیل ارزش پولی نداشته و بدلیل آنکه زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری این استان هیچ زمانی را به آن اختصاص نداده اند ارزش پولی این فعالیت نیز

¹ - در سال 1388 حداقل دستمزد از سوی دولت 263520 تومان در ماه اعلام شده است.

در این استان صفر می باشد؛ این درحالیست که ارزش پولی این فعالیت در استان مرکزی ماهانه در حدود 17 هزار تومان می باشد. در خصوص فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان، استان خراسان شمالی با حدود 2 هزار تومان در ماه و گیلان با بیش از 27 هزار تومان در ماه به ترتیب کمترین و بیشترین تولید بدون مزد خانگی را در خصوص این فعالیت به خود اختصاص داده اند.

مقایسه برآورد سال 1388 با سال پیش از آن نشان می دهد که در سطح کشور ارزش پولی تولید خانگی با افزایشی 21 هزار تومانی از 184,992 تومان در سال 1387 به 206,634 هزار تومان در سال 1388 رسیده است.

جدول 6-3 برآوردها ماهانه ارزش پولی کار خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1388 (مبالغ به تومان)

فعالیت						
ردیف	نام استان	خانه داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان	جمع
0	مرکزی	160,164	12,114	17,094	20,896	210,267
1	گیلان	182,416	18,130	14,665	27,603	242,813
2	مازندران	181,503	16,324	1,080	17,811	216,719
3	آذربایجان شرقی	168,883	11,174	1,038	9,556	190,650
4	آذربایجان غربی	177,537	23,025	357	14,392	215,311
5	کرمانشاه	166,000	18,691	395	13,109	198,194
6	خوزستان	183,495	14,467	1,289	9,559	208,810
7	فارس	177,705	19,521	1,216	16,048	214,490
8	کرمان	170,332	15,277	6,529	12,736	204,874
9	خراسان رضوی	154,483	16,784	1,216	11,436	183,919
10	اصفهان	193,779	22,453	885	16,872	233,990
11	سیستان و بلوچستان	166,980	12,104	165	8,582	187,830
12	کردستان	158,458	19,444	390	2,965	181,258
13	همدان	166,629	15,851	1,308	8,566	192,354
14	چهارمحال و بختیاری	149,077	20,185	722	9,846	179,830
15	لرستان	170,941	21,338	2,250	14,809	209,338
16	ایلام	206,218	20,496	1,257	10,206	238,177
17	کهگیلویه و بویر احمد	142,360	8,549	2,888	14,577	168,374
18	بوشهر	162,942	5,174	2,267	17,380	187,762
19	زنجان	176,388	16,460	2,058	13,554	208,460
20	سمنان	194,072	44,277	1,021	24,219	263,590
21	یزد	125,333	14,735	3,640	8,696	152,403
22	هرمزگان	163,313	17,821	834	19,013	200,981
23	تهران	269,360	24,745	1,290	13,252	308,647
24	اردبیل	174,235	26,146	-	7,567	207,948
25	قم	149,978	13,608	578	11,155	175,319
26	قزوین	187,425	18,011	121	16,850	222,406
27	گلستان	157,932	22,395	255	9,573	190,156
28	خراسان شمالی	165,314	21,939	3,173	1,963	192,389
29	خراسان جنوبی	179,032	21,073	481	11,172	211,758
جمع	کل کشور	172,743	18,410	2,349	13,132	206,634

منبع: یافته های تحقیق.

5-6 برآورد سالانه ارزش کار خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388

برآورد ما نشان می دهد که ارزش پولی کل کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در سال 1388 در مناطق شهری کشور، حدود 29 تریلیون تومان در سال می باشد که از این میزان 24.6 تریلیون تومان مربوط به کارخانه داری، 2.4 تریلیون تومان ناشی از کار مراقبت از کودکان، 244 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 1.6 تریلیون تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. بدین ترتیب به لحاظ درصدی فعالیت خانه داری 85 درصد، مراقبت از کودکان 8 درصد، مراقبت از بزرگسالان 1 درصد و درس دادن و آموزش به کودکان 6 درصد از کل ارزش پولی کار بدون مزد خانگی را در سال 1388 تشکیل می دهند، بنابراین در این سال نیز مانند سال گذشته ارزش کارهای خانه داری، مراقبت از کودکان، درس دادن و آموزش به کودکان و مراقبت از بزرگسالان به ترتیب در رتبه 1 تا 4 از نظر مقدار ارزش پولی قرار دارند.

در این سال در مجموع در استان تهران ارزش کار بدون مزد خانگی 10.3 تریلیون تومان در سال برآورد شده است که مانند سال 1387 از سایر استان ها بالاتر می باشد، ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در استان کهگیلویه و بویر احمد با رقمی بالغ بر 110 میلیارد تومان در سال، پایینتر از سایر استانهاست. نتایج همچنین نشان می دهد که 36 درصد از کل ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در این سال در استان تهران تولید شده است. سهم استان تهران نسبت به کل کشور در فعالیت خانه داری 37 درصد، مراقبت از کودکان 34 درصد، مراقبت از بزرگسالان 18 درصد و در فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان 27 درصد می باشد.

مقایسه نتایج سال 1388 با 1387 نیز نشان می دهد که کل ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در کشور با افزایش 4 تریلیون تومانی از حدود 25 تریلیون در سال 1387 به حدود 29 تریلیون در سال 1388 افزایش یافته است.

جدول 6-4 برآورد سالانه ارزش پولی کار خانگی زنان دار خانه دارای همسر در مناطق شهری به تفکیک استان و فعالیت در سال 1388 (مبالغ به میلیون تومان)

فعالیت						
ردیف	نام استان	خانه داری	مراقبت از کودکان	مراقبت از بزرگسالان	درس دادن و آموزش به کودکان	جمع
0	مرکزی	405,608	30,678	43,289	52,917	532,492
1	گیلان	608,206	60,447	48,895	92,032	809,580
2	مازندران	769,157	69,178	4,577	75,480	918,392
3	آذربایجان شرقی	1,080,335	71,477	6,638	61,130	1,219,580
4	آذربایجان غربی	818,165	106,109	1,645	66,324	992,244
5	کرمانشاه	522,777	58,863	1,242	41,282	624,165
6	خوزستان	1,233,704	97,266	8,670	64,267	1,403,907
7	فارس	1,127,914	123,902	7,715	101,859	1,361,390
8	کرمان	601,409	53,941	23,054	44,967	723,371
9	خراسان رضوی	1,502,896	163,280	11,829	111,255	1,789,259
10	اصفهان	2,004,928	232,310	9,160	174,569	2,420,968
11	سیستان و بلوچستان	432,661	31,362	427	22,237	486,686
12	کردستان	356,777	43,778	879	6,677	408,111
13	همدان	422,940	40,232	3,319	21,743	488,234
14	چهارمحال و بختیاری	153,306	20,757	743	10,125	184,931
15	لرستان	416,729	52,018	5,484	36,103	510,335
16	ایلام	147,754	14,685	901	7,313	170,653
17	کهگیلویه و بویر احمد	93,350	5,606	1,894	9,559	110,409
18	بوشهر	226,092	7,179	3,145	24,116	260,531
19	زنجان	243,176	22,693	2,837	18,686	287,391
20	سمنان	222,936	50,863	1,172	27,821	302,793
21	یزد	244,230	28,713	7,093	16,945	296,980
22	هرمزگان	254,742	27,798	1,302	29,657	313,498
23	تهران	9,057,158	832,029	43,380	445,593	10,378,160
24	اردبیل	312,262	46,858	-	13,561	372,681
25	قم	395,480	35,884	1,523	29,414	462,301
26	قزوین	405,636	38,980	261	36,467	481,344
27	گلستان	319,490	45,304	516	19,366	384,676
28	خراسان شمالی	151,589	20,118	2,910	1,800	176,416
29	خراسان جنوبی	132,983	15,653	357	8,298	157,291
جمع	کل کشور	24,664,391	2,447,961	244,856	1,671,563	29,028,771

منبع: یافته های تحقیق.

6-6 نسبت ارزش پولی کاربردون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به

محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387

بر اساس محاسبات مرکز آمار ایران در سال 1387 GDP (بدون نفت) در مناطق شهری کشور بیش از 292

تریلیون تومان بوده است¹ و بر اساس برآورد ما ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در

مناطق شهری کشور در این سال بیش از 25 تریلیون تومان می باشد (نگ. جدول 6-2)، بنابراین نسبت کار بدون

مزد خانگی در کل کشور به GDP (بدون نفت) 8.61 درصد خواهد بود² که 7.32 درصد از آن مربوط به کار

خانه داری، 0.73 درصد از آن مربوط به کار مراقبت از کودکان، 0.07 درصد از آن مربوط به فعالیت مراقبت از

بزرگسالان و 0.5 درصد از آن مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد.

برآوردهای استانی نیز نشان می دهد که نسبت کار بدون مزد خانگی به GDP (بدون نفت) در استان آذربایجان

غربی با 12.39 درصد بیش از سایر استانها بوده و این استان از این نظر رتبه اول را به خود اختصاص داده

است؛ همچنین استان سیستان و بلوچستان با 12.01 درصد رتبه دوم قرار دارد. این مقدار در استانهای بوشهر

و هرمزگان به ترتیب با 4.14 و 4.51 درصد از سایر استانها کمتر می باشد. این نسبت در استان تهران 9.16

درصد و در استان یزد 5.31 درصد می باشد؛ این درحالیست ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در این استانها

به ترتیب بیشترین و کمترین مقدار بوده است (جدول 6-2) اما هنگامیکه ارزش پولی در این استانها نسبت به

GDP (بدون نفت) سنجیده می شود جایگاه آنها تغییر می کند. بعبارت دیگر هرچند تولید بدون مزد خانگی

¹ - ارقام مربوط به محصول ناخالص داخلی (GDP)، بدون نفت و با نفت در پیوست 4 آمده است.

² - برای محاسبه این نسبت، ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری به تولید ناخالص داخلی

(GDP) تقسیم شده است. رویکرد دیگری نیز در این زمینه وجود دارد و آن محاسبه سهم ارزش پولی کار بدون مزد خانگی از

GDP است که در این رویکرد ابتدا ارزش پولی کار بدون مزد خانگی با GDP جمع و سپس بر آن تقسیم می شود. رویکرد اول

در اغلب مطالعات مورد استفاده قرار گرفته است و به همین دلیل در این پژوهش نیز این رویکرد استفاده شده است.

زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری استان تهران رقم قابل توجه ای است اما بدلیل آنکه ارزش پولی کار مزدی نیز در این استان بالاست، لذا نسبت این دو بر یکدیگر از برخی از استانهای توسعه نیافته کمتر می باشد.

نکته دیگری که باید بدان توجه داشت آنست که در اینجا ما برآوردها را بر اساس محصول تولیدناخالص داخلی بدون نفت ارایه نمودیم و چنانچه GDP با نفت مبنای محاسبات قرار گیرد برآورد های استانی و کل کشور دستخوش تغییر می گردد. برای مثال در حالیکه نسبت ارزش کار بدون مزد خانگی به GDP (بدون نفت) در استان کهگیلویه و بویر احمد 6.52 درصد است، این نسبت چنانچه با GDP با نفت محاسبه شود به رقم 1.03 درصد سقوط می کند. جزییات بیشتر در این زمینه در پیوست شماره 5 آمده است. در مجموع به نظر می رسد ارایه و تفسیر نسبت کار بدون مزد به GDP (بدون نفت) تصویر دقیق تری از موضوع بر جا می گذارد.

جدول 6- 5 نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387 (به درصد)

فعالیت					نام استان	ردیف
جمع	درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
7.05	0.70	0.57	0.41	5.37	مرکزی	0
8.49	0.97	0.51	0.63	6.38	گیلان	1
6.08	0.50	0.03	0.46	5.09	مازندران	2
8.67	0.43	0.05	0.51	7.68	آذربایجان شرقی	3
12.39	0.83	0.02	1.33	10.22	آذربایجان غربی	4
10.42	0.69	0.02	0.98	8.73	کرمانشاه	5
7.40	0.34	0.05	0.51	6.50	خوزستان	6
8.82	0.66	0.05	0.80	7.31	فارس	7
7.17	0.45	0.23	0.53	5.96	کرمان	8
8.72	0.54	0.06	0.80	7.33	خراسان رضوی	9
9.68	0.70	0.04	0.93	8.02	اصفهان	10
12.01	0.55	0.01	0.77	10.68	سیستان و بلوچستان	11
10.75	0.18	0.02	1.15	9.40	کردستان	12
8.90	0.40	0.06	0.73	7.71	همدان	13
6.88	0.38	0.03	0.77	5.70	چهارمحال و بختیاری	14
11.51	0.81	0.12	1.17	9.40	لرستان	15
10.57	0.45	0.06	0.91	9.15	ایلام	16
6.52	0.56	0.11	0.33	5.51	کهگیلویه و بویر احمد	17
4.14	0.38	0.05	0.11	3.59	بوشهر	18
8.36	0.54	0.08	0.66	7.07	زنجان	19
8.96	0.82	0.03	1.50	6.59	سمنان	20
5.31	0.30	0.13	0.51	4.37	یزد	21
4.51	0.43	0.02	0.40	3.66	هرمزگان	22
9.16	0.39	0.04	0.73	7.99	تهران	23
9.19	0.33	0.00	1.16	7.70	اردبیل	24
11.70	0.74	0.04	0.91	10.01	قم	25
8.13	0.62	0.00	0.66	6.85	قزوین	26
7.30	0.37	0.01	0.86	6.06	گلستان	27
6.90	0.07	0.11	0.79	5.93	خراسان شمالی	28
7.21	0.38	0.02	0.72	6.09	خراسان جنوبی	29
8.61	0.50	0.07	0.73	7.32	کل کشور	جمع

منبع: یافته های تحقیق.

6-7 نسبت ارزش پولی کاربرد مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال **1388**

مرکز آمار ایران تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) در مناطق شهری کشور را در سال 1388 بیش از 334 تریلیون تومان برآورد نموده است (نگ، پیوست 4). برآورد ما (جدول 6-4) نشان می‌دهد که در این سال ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور بیش از 29 تریلیون تومان در سال می‌باشد؛ بنابراین نسبت ارزش پولی کاربرد مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری در سال 1388 در حدود 8.69 درصد می‌باشد که 7.38 درصد از این مقدار را کارخانه داری، 0.73 درصد را کار مراقبت از کودکان، 0.07 درصد را کار مراقبت از بزرگسالان و 0.50 درصد را درس دادن و آموزش به کودکان تشکیل می‌دهد. مقایسه این نسبت با سال 1387 (جدول 6-5) نیز نشان می‌دهد که تفاوت چندانی بین این دو نسبت وجود ندارد و مقدار این نسبت در سال 1388 تنها 0.08 بالاتر از سال گذشته می‌باشد.

نسبت کاربرد مزد خانگی به GDP (بدون نفت) در استان‌های قم با 12.28 درصد، سیستان و بلوچستان با 11.96 درصد و آذربایجان غربی با 11.67 درصد از سایر استانها بالاتر و در استان بوشهر با 3.56 درصد و هرمزگان با 5.16 درصد از سایر استانها کمتر می‌باشد. چنانچه نفت را در محاسبه محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) دخالت دهیم برآوردهای مربوط به استانهای دارای نفت دستخوش تغییر می‌گردد. در این میان تغییر قابل توجهی که با حذف نفت رخ می‌دهد به استانهای ایلام و کهگیلویه و بویر احمد باز می‌گردد (نگ، پیوست 5).

جدول 6-6 نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تولید ناخالص داخلی (بدون نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388 (به درصد)

فعالیت					نام استان	ردیف
جمع	درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
7.29	0.72	0.59	0.42	5.55	مرکزی	0
8.87	1.01	0.54	0.66	6.66	گیلان	1
6.46	0.53	0.03	0.49	5.41	مازندران	2
8.99	0.45	0.05	0.53	7.96	آذربایجان شرقی	3
11.67	0.78	0.02	1.25	9.62	آذربایجان غربی	4
9.82	0.65	0.02	0.93	8.22	کرمانشاه	5
7.94	0.36	0.05	0.55	6.97	خوزستان	6
8.63	0.65	0.05	0.79	7.15	فارس	7
7.07	0.44	0.23	0.53	5.88	کرمان	8
8.74	0.54	0.06	0.80	7.34	خراسان رضوی	9
10.56	0.76	0.04	1.01	8.74	اصفهان	10
11.96	0.55	0.01	0.77	10.64	سیستان و بلوچستان	11
10.24	0.17	0.02	1.10	8.95	کردستان	12
8.37	0.37	0.06	0.69	7.25	همدان	13
6.80	0.37	0.03	0.76	5.63	چهارمحال و بختیاری	14
11.18	0.79	0.12	1.14	9.13	لرستان	15
10.06	0.43	0.05	0.87	8.71	ایلام	16
6.35	0.55	0.11	0.32	5.37	کهگیلویه و بویر احمد	17
3.56	0.33	0.04	0.10	3.09	بوشهر	18
8.15	0.53	0.08	0.64	6.90	زنجان	19
9.05	0.83	0.04	1.52	6.66	سمنان	20
5.42	0.31	0.13	0.52	4.46	یزد	21
5.16	0.49	0.02	0.46	4.20	هرمزگان	22
9.15	0.39	0.04	0.73	7.99	تهران	23
9.27	0.34	0.00	1.17	7.76	اردبیل	24
12.28	0.78	0.04	0.95	10.51	قم	25
8.14	0.62	0.00	0.66	6.86	قزوین	26
7.44	0.37	0.01	0.88	6.18	گلستان	27
6.58	0.07	0.11	0.75	5.66	خراسان شمالی	28
5.86	0.31	0.01	0.58	4.95	خراسان جنوبی	29
8.69	0.50	0.07	0.73	7.38	کل کشور	جمع

منبع: یافته های تحقیق.

فصل 7:
خلاصه و
نتیجه گیری

7-1 خلاصه تحقیق

کار بدون مزد خانگی نه تنها کار می باشد بلکه کاری طاقت فرسا و مولد بوده و به معنای دقیق مارکسیستی ارزش اضافی خلق می کند. عدم پرداخت پول و دستمزد به این فعالیت ها سبب شد که اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک آن را بعنوان کار تولیدی از تعاریف و مفهوم سازی خود خارج کرده و در مدل های اقتصادی جای ندهند. این قبیل کارها در سیستم حسابهای ملی نیز ثبت نشده و به رسمیت شناخته نمی شود. این درحالیست که در تمامی کشورها (توسعه یافته و در حال توسعه) زنان بخش بزرگی از کار بدون مزد خانگی را انجام می دهند، بطوریکه در کشورهای توسعه یافته حدود - و در کشورهای در حال توسعه - از زمان کاری زنان به کارهای بدون مزد خانگی اختصاص می یابد. در کشورمان نیز مانند اغلب کشورهای در حال توسعه کار بی مزد خانگی عموماً کاریست زنانه. زنانه بودن کار خانه بیش از هر گروهی در خصوص زنان دارای همسر نمود پیدا می کند زیرا فعالیت اصلی و عمده زنان دارای همسر را کار بدون مزد خانگی تشکیل می دهد. نتایج سرشماری مرکز آمار ایران نشان می دهد که در مناطق شهری کشور در سال 1375، 86 درصد (6515389 نفر) و در سال 1385، 81 درصد (10746627 نفر) از زنان دارای همسر، خانه دار بوده اند. در حالی تعداد قابل توجهی از زنان دارای همسر در کشورمان به کار بدون مزد خانگی اشتغال دارند که به تلاش و کار آنها مزد و پاداش عینی تعلق نمی گیرد و در سیستم حسابهای ملی نیز به حساب نمی آید. برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار نقش مهمی در نشان دادن سهم آنان از توسعه کشور داشته و رفاه اقتصادی و منزلت اجتماعی آنان را دستخوش تغییر نموده و حمایت از حقوق انسانی و اجتماعی زنان و ارتقا آن را در جامعه می تواند بهبود ببخشد. داده های پیمایش گذران وقت که توسط مرکز آمار ایران در مناطق شهری کشور و با نمونه ای معرف در سالهای 1387 و 1388 گردآوری شده است، این فرصت را فراهم می آورد که بتوان ارزش پولی آن را برآورد

نمود. هدف از این مطالعه برآورد ارزش کاربدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در سالهای 1387 و 1388 می باشد. کار خانگی نیز به چهار دسته تقسیم شده است که عبارتند از: خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان. بررسی نسبت کار خانگی بدون مزد زنان خانه دار به تولید ناخالص داخلی (GDP) از اهداف دیگر این پژوهش می باشد.

در این پژوهش از تحلیل ثانویه داده پیمایش گذران وقت ایران استفاده شده است که توسط مرکز آمار در سال 1387 و 1388 در نقاط شهری کشور با عنوان «طرح آمارگیری گذران وقت» گردآوری شده است. زمان آمارگیری این طرح در دو نوبت به ترتیب در فصل پاییز و زمستان سال 1387 و بهار و تابستان سال 1388 می باشد. بعبارت دیگر این طرح در 2 سال و در 4 فصل جداگانه به اجرا درآمده است. روش نمونه گیری به کار رفته در آن نیز روش نمونه گیری احتمالی است و جامعه آماری در این پیمایش افراد بالای 15 سال مناطق شهری کشور می باشند. در مجموع تعداد افراد نمونه در پیمایش گذران وقت 33757 پاسخگوی بالای 15 سال (12075 خانوار) می باشد اما تمامی آنها در این پژوهش مورد نظر ما نیستند. جامعه آماری تحقیق حاضر تمامی زنان خانه دار و دارای همسر ساکن در نقاط شهری کشور می باشد؛ بنابراین در این پژوهش تمامی 33757 پاسخگوی بالای 15 سالی که در نمونه پیمایش گذران وقت حضور داشته اند، بررسی نمی شوند. برای دستیابی به افراد مورد نظر پژوهش حاضر، نیاز به فیلتر نمودن خانوارهای مورد بررسی در پیمایش گذران وقت و تفکیک زنان دارای همسر و خانه دار از سایر زنان می باشیم. با اعمال پروسه فیلترینگ و حذف موارد پرت، تعداد افراد نمونه مورد نظر تحقیق از 33757 نفر به 9328 فرد بالای 15 سال تقلیل یافت.

برخلاف کارهای مزدی و بازار که با واحد پول سنجیده می شود، کار بدون مزد خانگی را می توان بصورت واحدهای زمانی اندازه گیری و به واحدهای پولی تبدیل نمود. در این روش مدت زمانی که زن خانه دار برای

تهیه غذا صرف کرده از داده های گذران وقت استخراج می شود و سپس قیمتی که انجام این فعالیت در بازار مزدی در مدت زمان مشابه نیاز دارد، به کار بدون مزد خانگی نسبت داده می شود.

روش های مختلفی برای برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی از طریق داده های پیمایش گذران وقت وجود دارد؛ روش برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی در این پژوهش عبارتست از «روش داده محور جایگزینی بازار با رویکرد تلفیقی (کل گرا و خاص گرا)». در «روش جایگزینی بازار» از نرخ دستمزدی که برای انجام کار بدون مزد خانگی در بازار مزدی به انجام دهندگان آنان پرداخت می شود، استفاده می شود. برای مثال نرخ دستمزدی که برای 8 ساعت کار در بازار کار به یک آشپز پرداخت می شود می تواند معادل ارزش پولی کار آشپزی توسط زن خانه دار تلقی شود. بنابراین در این روش قیمت های معادل تعداد ساعات کاری که زنان در خانه انجام می دهند از بازار اخذ شده و به عنوان دستمزد پرداخت نشده به زنان تلقی می گردد. نرخ دستمزد مورد نظر ما به دوشویه قابل اخذ است؛ یکی روش «کل گرا¹» و دیگری «خاص گرا²». در روش کل گرا قیمت کل فعالیتهای خانگی زنان در بازار کار به صورت یکجا در نظر گرفته می شود. در روش خاص گرا فعالیت های خانگی زنان در طبقات مشخصی از یکدیگر جدا شده و قیمت هر یک از این فعالیتها بصورت مجزا از بازار استخراج می شود. از جمله منابعی که با آن بتوان قیمت متناظر با کار خانگی را در بازار مزدی بدست آورد آژانس های خدماتی است که ارایه دهنده این خدمات هستند. در این پژوهش کار بدون مزد خانگی به 4 فعالیت شامل خانه داری، مراقبت از کودکان، مراقبت از بزرگسالان و آموزش و تدریس به کودکان تقسیم شده است. بررسی ما نشان می دهد که آژانس های خدماتی قیمت های مشابهی برای کار خانگی و کار مراقبت از کودکان و بزرگسالان ارایه می دهند. بدین ترتیب در این پژوهش این دو کار یک کاسه شده و قیمت مشابهی

¹-Generalist

²-Specialist

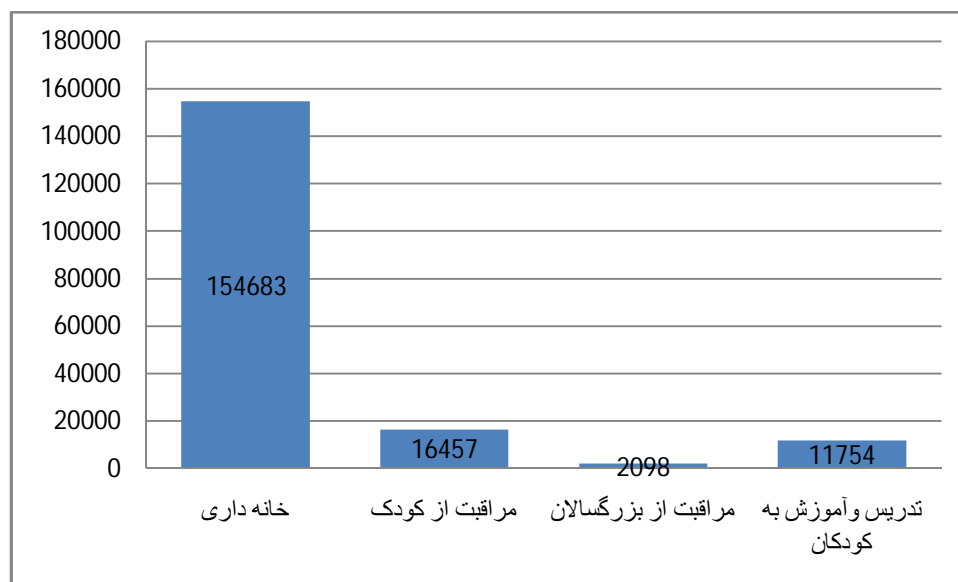
برای آن در نظر گرفته شده است. اما قیمت کار آموزش و تدریس به کودکان در بازار مزدی در ایران با کارخانه داری و مراقبت از کودکان و بزرگسالان متفاوت است. بنابراین استخراج قیمت این فعالیت بایستی بطور جداگانه و مستقل از کارخانه داری و مراقبت صورت پذیرد. بدین ترتیب می توان گفت روش برآورد ارزش کار خانگی در این پژوهش عبارتست از «روش داده محور جایگزینی بازار با رویکرد تلفیقی (کل گرا و خاص گرا)».

برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان با استفاده از داده های گذران وقت مبتنی بر سه عامل است: (1) مدت زمانی که به کار بدون مزد خانگی اختصاص داده می شود، (2) قیمت و دستمزدی که به این فعالیت ها در بازار کار مزدی پرداخت می شود و (3) تعداد افرادی که درگیر این فعالیت هستند (در اینجا زنان خانه دار دارای همسر). مدت زمانی که زنان به کار بدون مزد خانگی اختصاص می دهند از پیمایش گذران وقت استخراج گردید (نگ. فصل 4، جدول 4-2، ص 47 و 5-9، ص 81)، قیمت و دستمزدی که به این فعالیت ها در بازار پرداخت می شود نیز می تواند به عنوان برآوردی از قیمت و دستمزد پرداخت نشده به کاربردن مزد خانگی تلقی گردد که این قیمت هانیز از آژانس های خدماتی که این قبیل خدمات را ارائه می دهند استخراج گردید (نگ. فصل 4، جدول 4-5 و 4-8، صفحات 57 و 66) و تعداد جمعیت درگیر با فعالیت خانگی نیز از اطلاعاتی که مرکز آمار ایران منتشر می کند می تواند به سادگی برآورد شود (نگ. فصل 4، جدول 4-10، ص 72). بادر اختیار داشتن این داده ها و با فرمول پیشنهادی سازمان ملل (نگ. به فصل ششم، صفحه 89) می توان بایک ضرب ساده ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان را برآورد نمود.

برآورد ما نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در کشور در سال 1387 ماهانه در حدود 185 هزار تومان است که 154,683 تومان آن مربوط به کارخانه داری، 16,457 تومان

آن مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2098 تومان آن مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 11,754 تومان آن مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد (جدول 6-1، ص 93).

شکل 7-1 ارزش پولی ماهانه کاربردون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1387 (به تومان)

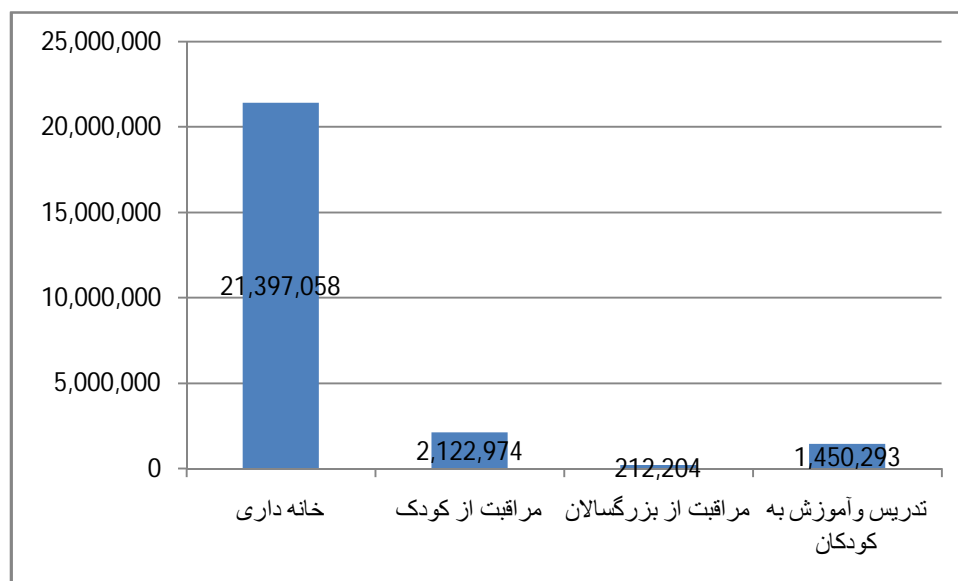

منبع: یافته های تحقیق بر اساس جدول 6-1، صفحه 93.

در واقع 84 درصد از ارزش پولی کاربردون مزد خانگی از خانه داری، 9 درصد از کار مراقبت از کودکان، 1 درصد از کار مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از آموزش و تدریس به کودکان ناشی می شود. در سال 1387 حداقل دستمزد اعلام شده از سوی دولت 219600 تومان می باشد که مقایسه این رقم با ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در این سال نشان می دهد که حداقل دستمزد اعلام شده در این سال حدود 35 هزار تومان بالاتر از ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در ماه است. ارزش پولی کار بدون مزد خانگی بین استانها یکسان نبوده و همانطور که در جدول شماره 6-1 نیز ملاحظه می شود کمترین آن مربوط به استان یزد (حدود 134 هزار تومان در ماه) و بیشترین آن مربوط به استان تهران (حدود 274

هزار تومان در ماه) می باشد. برآورد سالانه در این سال نیز نشان می دهد که ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1387 بیش از 25 تریلیون تومان در سال می باشد که از این مبلغ، حدود 21.4 تریلیون آن مربوط به کارخانه داری، حدود 2 تریلیون تومان مربوط به کارمراقبت از کودکان، بیش از 212 میلیارد تومان آن مربوط مراقبت از بزرگسالان و حدود 1.4 تریلیون تومان آن نیز مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان بوده است (جدول 6-2، ص 96).

شکل 7-2 ارزش پولی سالانه کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1387 (به میلیون تومان)

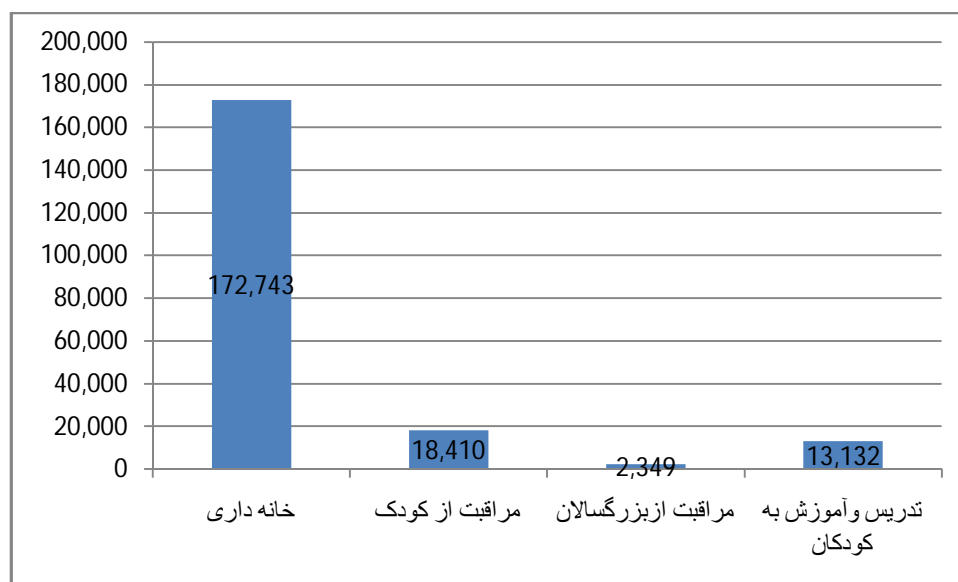
منبع: یافته های تحقیق بر اساس جدول 6-2، صفحه 96.

همچنین ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در استان تهران در سال 1387 رقمی در حدود 9 تریلیون تومان برآورد شده است که 7.8 تریلیون تومان آن مربوط به کار خانه داری، حدود 717 میلیارد تومان مربوط به مراقبت از کودکان، 37 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 384 میلیارد تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان بوده است. بدین ترتیب ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در مناطق شهری استان تهران از سایر استانها بالاتر بوده و 36 درصد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی را

در مناطق شهری کشور تشکیل می دهد. بعبارت دیگر بیش از - ارزش پولی تولید بدون مزد خانگی که زنان خانه دار دارای همسر در کشور تولید می کنند در استان تهران تولید می شود.

بر اساس برآورد ما ارزش پولی کار بدون مزد خانگی یک زن خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 1388 ماهانه 206,634 تومان است که از حداقل دستمزد اعلام شده توسط دولت در این سال حدود 57 هزار تومان کمتر است. از این 206,634 تومان، 172,743 تومان مربوط به کار خانه داری، 18,410 تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، 2,349 تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 13,132 تومان در ماه مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. بدین ترتیب از مجموع ارزش پولی کار بدون مزد خانگی، 84 درصد از کار خانه داری، 9 درصد از کار مراقبت از کودکان، 1 درصد از کار مراقبت از بزرگسالان و 6 درصد از درس دادن و آموزش به کودکان حاصل شده است (جدول 6-3، ص 99).

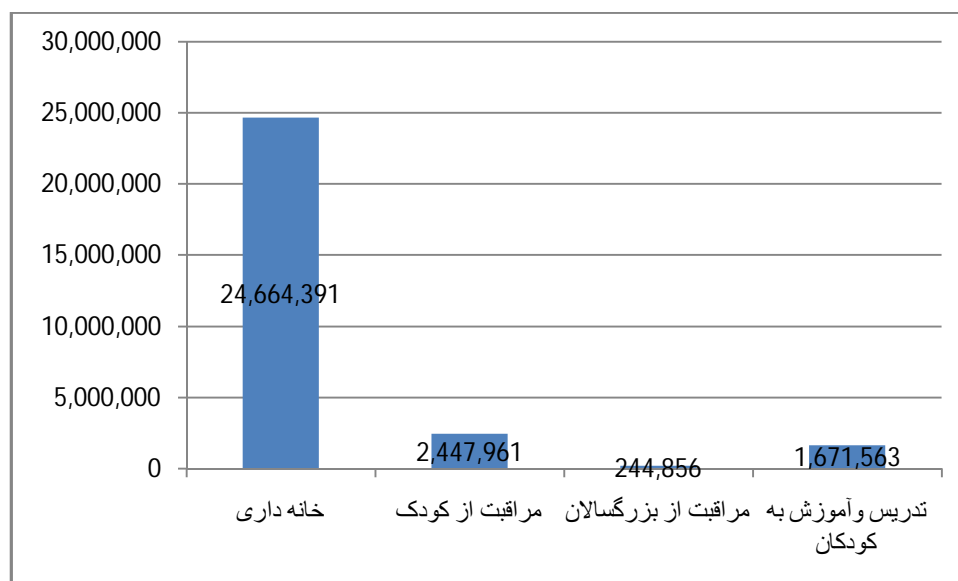
شکل 7-3 ارزش پولی ماهانه کاربرد مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1388 (به تومان)

منبع: یافته های تحقیق بر اساس جدول 6-3، صفحه 99.

برآوردهای استانی نیز نشان می دهد که در سال 1388 مانند سال قبل از آن، ارزش پولی کار بدون مزد خانگی در استان یزدماهانه باحدود 152 هزار تومان نسبت به سایر استانها کمترین و در استان تهران ماهانه باحدود 308 هزار تومان بیشترین می باشد. ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در سال 1388 در مناطق شهری کشور، حدود 29 تریلیون تومان در سال می باشد که از این میزان 24.6 تریلیون تومان مربوط به کارخانه داری، 2.4 تریلیون تومان مربوط به کار مراقبت از کودکان، 244 میلیارد تومان مربوط به کار مراقبت از بزرگسالان و 1.6 تریلیون تومان مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد. بدین ترتیب به لحاظ درصدی فعالیت خانه داری 85 درصد، مراقبت از کودکان 8 درصد، مراقبت از بزرگسالان 1 درصد و درس دادن و آموزش به کودکان 6 درصد از کل ارزش پولی کار بدون مزد خانگی را در سال 1388 تشکیل می دهند، بنابراین در این سال نیز مانند سال گذشته ارزش کارهای خانه داری، مراقبت از کودکان، درس دادن و آموزش به کودکان و مراقبت از بزرگسالان به ترتیب در رتبه 1 تا 4 از نظر مقدار قرار دارند (جدول 6-4، ص 101).

شکل 7-4 ارزش پولی سالانه کاربردن مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به تفکیک فعالیت های خانگی در سال 1388 (به میلیون تومان)

منبع: یافته های تحقیق بر اساس جدول 6-4، صفحه 101.

اینک با دراختیار داشتن برآورد ارزش پولی کاربردون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر، می توان نسبت آن را به محصول ناخالص داخلی (GDP) برآورد نمود. براساس محاسبات مرکز آمار ایران در سال 1387، GDP (بدون نفت) در مناطق شهری کشور بیش از 292 تریلیون تومان بوده است (نگ. پیوست 4) و بر اساس برآورد ما ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان داردارای همسر در مناطق شهری کشور در این سال بیش از 25 تریلیون تومان می باشد، بنابراین نسبت کار بدون مزد خانگی در کل کشور به GDP (بدون نفت) 8.61 درصد خواهد بود که 7.32 درصد از آن مربوط به کار خانه داری، 0.73 درصد از آن مربوط به کار مراقبت از کودکان، 0.07 درصد از آن مربوط به فعالیت مراقبت از بزرگسالان و 0.5 درصد از آن مربوط به کار درس دادن و آموزش به کودکان می باشد.

مرکز آمار ایران تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) در مناطق شهری کشور را در سال 1388 بیش از 334 تریلیون تومان برآورد نموده است (نگ. پیوست 4). برآورد مانده می دهد که در این سال ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور بیش از 29 تریلیون تومان در سال می باشد؛ بنابراین نسبت ارزش پولی کاربردون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP بدون نفت) به قیمت جاری در سال 1388 در حدود 8.69 درصد می باشد که 7.38 درصد از این مقدار را کار خانه داری، 0.73 درصد را کار مراقبت از کودکان، 0.07 درصد را کار مراقبت از بزرگسالان و 0.50 درصد را درس دادن و آموزش به کودکان تشکیل می دهد.

نسبت ارزش پولی کاربردون مزد خانگی به GDP (بدون نفت) در سال 1387 در استان های قم با 12.28 درصد، سیستان و بلوچستان با 11.96 درصد و آذربایجان غربی با 11.67 درصد از سایر استانها بالاتر و در استان بوشهر با 3.56 درصد و هرمزگان با 5.16 درصد از سایر استانها کمتر می باشد.

7-2- نتیجه گیری

مطالعات گذران وقت برای اولین بار در ابتدای قرن بیستم به عنوان ابزاری برای فهم سبک زندگی مردم استفاده شد، اما بعد از چندسال به ابزار مهمی برای سنجش کار بدون مزد خانگی زنان و مردان تبدیل گردید. علی رغم آنکه بکارگیری داده های گذران وقت برای سنجش کاربرد مزد خانگی عمومیت یافته و در سرتاسر دنیا از آن به منظور برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی و اصلاح سیستم حسابهای ملی استفاده شده است، از کاستی ها و محدودیت هایی نیز رنج می برد. آنتونوپولوس¹ (2008) نسبت دادن قیمت های بازار به کار بدون مزد خانگی را مقایسه نمودن دو موضوعی می داند که غیرقابل مقایسه اند. کار اقتصادی در بازار تحت شرایطی رقابتی انجام می شود که نقش مهمی در تعیین قیمت/ارزش آن دارد در حالیکه کار بدون مزد خانگی در خانوارانجام می شود که رقابتی نیست. علاوه براین ارزشگذاری کاربرد مزد خانگی براساس این پیش فرض که کیفیت کار خانگی در همه خانوارها یکسان و ثابت است، صورت می گیرد. آیا غذایی که خانم های خانه دار می پزند، کیفیت یکسانی در همه خانوارها دارد؟ آیا کیفیت آموزش و تدریس در همه خانوارها یکسان است؟ آیا مراقبتی که یک مادر کم سواد از فرزند خود به عمل می آورد با مراقبتی که یک مادر با تحصیلات دکتری انجام می دهد، کیفیت مشابهی دارد؟ همانطور که در فصل سوم نیز بطور مبسوط توضیح داده شد، هنگام استفاده از داده پیمایش گذران وقت در برآورد ارزش کاربرد مزد خانگی، واحدهای زمانی به واحدهای پولی تبدیل می شود، بنابراین هنگامیکه واحدهای زمانی مبنای محاسبه و برآورد ارزش کاربرد مزد خانگی قرار می گیرد، کیفیت کاربرد مزد خانگی کنار گذاشته شده و ثابت در نظر گرفته می شود. علی رغم این محدودیت ها باید توجه داشت که برآورد ارزش پولی کاربرد مزد خانگی اهمیت زیادی دارد زیرا مانند کارمزدی، کار غیر مزدی نیز در رفاه جامعه سهم داشته و آن را افزایش می دهد، بنابراین در محاسبه شاخص های اقتصادی بایستی کار بدون مزد خانگی نیز به

¹ - Antonopoulos, R.

حساب آید. اگر چه برای کار بدون مزد خانگی پولی پرداخت و دریافت نمی شود، اما این بدین معنی نیست که رایگان است؛ کار بدون مزد خانگی هزینه دارد و نیازمند سرمایه انسانی و تجهیزات می باشد، بنابراین مانند هر کالای اقتصادی بایستی ارزشگذاری گردد. مهمترین پیامدارزشگذاری کاربردون مزدخانگی برای زنان و فقرا است، زیرا می تواند برابری جنسیتی و کاهش فقر را بدنبال داشته باشد.

3-7 پیشنهادات پژوهشی

مساله برآورد ارزش کار خانگی زنان و بخصوص زنان خانه دار همواره دغدغه و موضوع مورد علاقه محققان و پژوهشگران کشورمان بوده است تلاشهای ارزشمندی در راستای برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار و نشان دادن سهم آنان از توسعه و ایجاد رفاه اقتصادی کشور صورت پذیرفته است که در مطالعه حاضر نیز با استفاده از داده های پیمایش گذران وقت که مناطق شهری کشور را در سالهای 1387 و 1388 پوشش می دهد برآورد ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر پرداخته شد. این مطالعه دارای خلاهایی است که محققان بعدی می توانند با پر کردن این خلاها، آن را توسعه داده و ابعاد تازه ای بدان بیفزایند که در این بخش بصورت تیتروار به آنها اشاره می شود:

- برآورد ارزش پولی کار بدون مزد زنان روستایی.
- برآورد ارزش پولی کاربردون مزد زنان شاغل، زنان سرپرست خانوار، زنان بی همسر و زنان سالمند.
- برآورد ارزش پولی کاربردون مزد مردان و مقایسه آن با زنان.
- فرآیندپیری جمعیت ایران و رابطه آن با کار بدون مزد زنان در آینده.
- نحوه انعکاس ارزش پولی کاربردون مزد خانگی در سیستم حسابهای ملی و تدوین حساب های اقماری برای آن.

- توسعه روش شناسی برای برآورد ارزش کار بدون مزد خانگی و کاهش محدودیت ها و کاستی های روش های کنونی.

- نحوه تدوین و اجرای سیاست گذاری ها در راستای بهبود رفاه اقتصادی و منزلت اجتماعی زنان خانه دار براساس ارزش پولی کاربردون مزد خانگی آنان (مانند بیمه تامین اجتماعی و پرداخت دستمزد به زنان خانه دار).

پیوست 1:

پرسشنامه پیمایش

گذران وقت

پیوست 1: فرم شماره 1 و 2 پیمایش گذران وقت در ایران

طرح آمارگیری گذران وقت در مناطق شهری

فرم 1- پرسشنامه خانوار
۲۱-۰۳-FO-۰۱-۰۱

ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران، هر شخص ساکن ایران همچنین اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور متعلقند به پرسش‌های مربوط به تمام سرشناسی‌ها و آمارگیری‌ها که توسط مرکز آمار ایران انجام می‌شود. پاسخ صحیح ندهند آمار و اطلاعاتی که حسن آمارگیری‌های مختلف از افراد و مؤسسات جمع‌آوری می‌شود معلومانه خواهد بود و هر در تهیه آمارهای موسمی نباید مورد استفاده قرار گیرد استفاده و محتایه و استناد به اطلاعات جمع‌آوری شده از افراد و مؤسسات به هیچ وجه در مراجع قضایی و اداری و مالیاتی و نظایر آن مجاز نخواهد بود.

پرسشنامه شماره

روز / ماه

نویس آمارگیری

الف (این قسمت مطابق فهرست نمونه‌ها تکمیل)

1) استان: _____ شماره طبقه _____

2) شهرستان: _____ شماره واحد نمونه‌گیری اولیه _____

3) شهر: _____ شماره ردیف خانوار (ستون 12 فرم 1- آمار سرشناسی) _____

4) شماره حوزه _____ شماره ردیف خانوار در واحد نمونه‌گیری اولیه _____

5) شماره بلوک _____

* قبل از شروع معاهده با خانوار، خود را معرفی کنید، سپس معالقی رضاعی آمارگیری، در رابطه با طرح، توضیحات لازم را ارائه نمایید.
* تأکید نمایید برای انجام معاهده، معالقی ترین فرد خانوار معرفی گردند.

ب

1) نام و نام خانوادگی پاسخگو: _____ شماره ردیف پاسخگو (ستون 1 فرم 1) _____

2) نام و نام خانوادگی سرپرست خانوار: _____

3) آدرس محل سکونت خانوار: _____

5) تلفن تماس 1- دارد کد و شماره تلفن: _____ ساعت تلفن: _____ روز: _____
2- ندارد

پ

وضعیت تکمیل پرسشنامه و جایگزینی خانوار نمونه:

1) آیا این پرسشنامه تکمیل شده است؟
 بلی بروید به سؤال 2 نه شرح علت تکمیل نشدن این پرسشنامه: _____

2) آیا به جای خانوار نمونه (که مشخصات آن در فهرست نمونه‌ها آمده است)، خانوار دیگری جایگزین شده است؟
 بلی شرح علت جایگزینی خانوار: _____
 نه شماره بلوک خانوار جایگزین: _____
 شماره ردیف خانوار جایگزین: _____

قسمت دوم - اطلاعات مسکن و امکانات خانوار

۱- مسکن:

- ۱-۱- نوع مسکن خانوار آپارتمانی ۱ ویلایی ۲
 ۱-۲- نحوه تصرف مسکن خانوار ملکی ۱ اجاره‌ای ۲ در برابر خدمت ۳ رایگان ۴ سایر ۵

۲- آیا خانوار وسایل تفریحی زیر را در اختیار دارد؟

- ۲-۱- موتورسیکلت (دنده‌ای و اتوماتیک) بلی ۱ نه ۲
 ۲-۲- خودروی سبک (سواری، وانت و...) بلی ۱ نه ۲

۳- امکانات ارتباطی خانوار:

۳-۱- تلفن ثابت دارد ۱ ندارد ۲

۳-۲- رایانه دارد ۱ ندارد ۲

۳-۳- آیا حداقل یکی از اعضای خانوار، در محل سکونت خود، در شبکه اینترنت استفاده می‌کند؟ بلی ۱ نه ۲

۴- لوازم خانگی:

☐ ندارد	☐ دارد	۷- ماشین ظرفشویی	☐ ندارد	☐ دارد	۱- اجاق گاز
☐ ندارد	☐ دارد	۸- مایکروفر	☐ ندارد	☐ دارد	۲- یخچال
☐ ندارد	☐ دارد	۹- تلویزیون	☐ ندارد	☐ دارد	۳- یخچال فریزر
☐ ندارد	☐ دارد	۱۰- انواع ویدیو (DVD, VCD)	☐ ندارد	☐ دارد	۴- فریزر
☐ ندارد	☐ دارد	۱۱- چرخ خیاطی	☐ ندارد	☐ دارد	۵- جارو برقی
☐ ندارد	☐ دارد		☐ ندارد	☐ دارد	۶- ماشین لباسشویی

توضیحات ضروری (ویژه مأمور آمارگیر):

توضیحات ضروری (ویژه بازبین):

- ۱) نام و نام خانوادگی مأمور آمارگیر: _____
 ۲) نام و نام خانوادگی بازبین: _____
 ۳) نام و نام خانوادگی کدگذار: _____
 ۴) نام و نام خانوادگی مسئول گروه: _____

طرح آمارگیری گذران وقت در مناطق شهری

فرم ۲- پرسشنامه فردی
(برای افراد ۱۵ ساله و بیش تر حاضر خانوار)
۲۱-۰۲-۴۰-۰۴-۰۱

ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران: هر شخص ساکن ایران همچنین اتباع ایرانی مقیم خارج از کشور مکلفند به پرسش‌های مربوط به تمام سرشماری‌ها و آمارگیری‌های که توسط مرکز آمار ایران انجام می‌شود، پاسخ صحیح دهند. آمار و اطلاعاتی که ضمن آمارگیری‌های مختلف از افراد و مؤسسات جمع‌آوری می‌شود محرمانه خواهد بود و جز در تهیه آمارهای عمومی نباید مورد استفاده قرار گیرد. استفاده و مقابله و استناد به اطلاعات جمع‌آوری شده از افراد و مؤسسات به هیچ وجه در مراجع قضایی و اداری و مالیاتی و نظایر آن مجاز نخواهد بود.

الف - این قسمت توسط پرسشگر تکمیل شود

۱- نام استان: _____

۲- شماره واحد نمونه گیری اولیه

۳- شماره ردیف خانوار در واحد نمونه گیری اولیه

مشخصات پاسخگو (اطلاعات این بخش عیناً از فرم ۱ منتقل شود)

۴- نام و نام خانوادگی: _____

۶- جنس: مرد زن

۷- سن: _____

۵- شماره ردیف (ستون ۱ فرم ۱)

۸- روز تکمیل فرم (روز آمارگیری)

شنبه یکشنبه دوشنبه سه شنبه چهارشنبه پنجشنبه جمعه ۷

۹- تاریخ تحویل فرم: _____ / _____ / ۱۳۸۸

۱۰- تاریخ تکمیل فرم: _____ / _____ / ۱۳۸۸

۱۱- فصل: بهار تابستان ۲

۱۲- نوع روز: غیر تعطیل تعطیل رسمی ۲

۱۳- آیا پاسخگو شاغل است؟ (کدهای ۱ یا ۲ ستون ۱۳ فرم ۱) بلی نه ۲

ب - این قسمت توسط پاسخگو تکمیل شود

۱- نوع روز آمارگیری (در صورتی که در سوال ۱۳ مربع بلی علامت « خورده باشد، این قسمت تکمیل می‌شود)

۱-۱- روز کاری } کارکرده کارنکرده

۱-۲- روز غیر کاری } کارکرده کارنکرده

توجه کنید

خواهشمند است:
قبل از تکمیل پرسشنامه راهنمای تکمیل
آن را که در انتهای این مجموعه قرار دارد
مطالعه فرمایید.

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر برای تکمیل پرسشنامه می توانید در ساعات اداری با
شماره تلفن دفتر آمار و اطلاعات استانداری (کارشناس مسئول اجرای طرح گذران وقت)
تماس بگیرید .

نام و نام خانوادگی کارشناس مسئول طرح گذران وقت در استان :

شماره تلفن کارشناس مسئول :

صبح: ساعت ۸ تا ۴						
ساعت	فعالیت اصلی	همزمان با این فعالیت چه کار دیگری انجام می‌دادید؟	هنگام این فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می‌کردید؟*	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	هنگام این فعالیت را برای چه کسی انجام می‌دادید؟	آیا این فعالیت را برای کسب درآمد انجام می‌دادید؟
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۲/۵-۵/۲۱-۱	☐	☐	☐			
۲/۳-۵/۲۶/۵	☐	☐	☐			
۲/۱۵-۵/۲۱/۰	☐	☐	☐			
۵/۱-۵/۲۱/۵	☐	☐	☐			
۵/۱۵-۵/۵۱-۰	☐	☐	☐			
۵/۳-۵/۵۱/۵	☐	☐	☐			
۵/۱۵-۵/۵۱/۰	☐	☐	☐			
۶/۱-۵/۵۱/۵	☐	☐	☐			
۶/۵-۵/۶۱-۰	☐	☐	☐			
۶/۳-۵/۶۶/۵	☐	☐	☐			
۶/۱۵-۵/۶۱/۰	☐	☐	☐			
۷/۱-۵/۶۱/۵	☐	☐	☐			
۷/۳-۵/۷۱/۵	☐	☐	☐			
۷/۱۵-۵/۷۱/۰	☐	☐	☐			
۸/۱-۵/۷۱/۵	☐	☐	☐			

* هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقارب دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که کارخانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل صرف غذا و تفریح)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سایر مراکز گذران اوقات فراغت)، سایر مکان‌ها

* چگونه رفت و آمد می‌کردید؟ پیاده، دوچرخه، موتورسیکلت، وسیله نقلیه شخصی، اتوبوس، تاکسی، وانت، سرویس، استراحت شخصی، مسافرت شخصی، عینت بیوس، سایر

* بیوس، مریه (مهر شهری)، آوار بیرون شهری، آواربها، کشتی و نوح و قایق، سایر وسایل نقلیه

صبح: ساعت ۱۲ تا ۸						
ساعت	فعالیت اصلی	هوزمان با این فعالیت چه کار دیگری انجام می‌دادید؟	هنگام این فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می‌کردید؟*	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	هنگام این فعالیت چه برای چه کسی انجام می‌دادید؟	آیا این فعالیت را برای کسب درآمد انجام می‌دادید؟
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸:۱۵ تا ۸:۳۰	☐	☐	☐			
۸:۳۰ تا ۸:۴۵	☐	☐	☐			
۸:۴۵ تا ۹:۰۰	☐	☐	☐			
۹:۰۰ تا ۹:۱۵	☐	☐	☐			
۹:۱۵ تا ۹:۳۰	☐	☐	☐			
۹:۳۰ تا ۹:۴۵	☐	☐	☐			
۹:۴۵ تا ۱۰:۰۰	☐	☐	☐			
۱۰:۰۰ تا ۱۰:۱۵	☐	☐	☐			
۱۰:۱۵ تا ۱۰:۳۰	☐	☐	☐			
۱۰:۳۰ تا ۱۰:۴۵	☐	☐	☐			
۱۰:۴۵ تا ۱۱:۰۰	☐	☐	☐			
۱۱:۰۰ تا ۱۱:۱۵	☐	☐	☐			
۱۱:۱۵ تا ۱۱:۳۰	☐	☐	☐			
۱۱:۳۰ تا ۱۱:۴۵	☐	☐	☐			
۱۱:۴۵ تا ۱۲:۰۰	☐	☐	☐			

* هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقربا دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که در خانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل سرکافتا و نوشتن)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سفر مراکز گذران اوقات فراغت)، سفر مکان‌ها ۹

* چگونه رفت و آمد می‌کردید؟ پیاده، موتورسیکلت، تاکسی، وسيله نقلیه شخصی، اتوبوس، تاکسی، وسيله نقلیه شخصی، مسافرتن شخصی، مینی بوس، اتوبوس، سرو (قطار شهری)، هواپیما، کشتی و تاج و تلیق، سفر وسایل نقلیه.

ظهر: ساعت ۱۲ الی ۱۶						
ساعت	فعالیت اصلی	همزمان با این فعالیت چه کار دیگری انجام می‌دادید؟	هنگام این فعالیت کجا بودند یا چگونه رفت و آمد می‌کردید؟*	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	هنگام این فعالیت چه انجام می‌دادید؟	این فعالیت را برای چه کسی انجام می‌دادید؟ خود، اعضای خانوار، دوست، محل کار، موسسات و نهادهای محلی و غیره. هر نام ۷
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱۲:۰۰ الی ۱۲:۱۵	☐	☐	☐			
۱۲:۱۵ الی ۱۲:۳۰	☐	☐	☐			
۱۲:۳۰ الی ۱۲:۴۵	☐	☐	☐			
۱۲:۴۵ الی ۱۳:۰۰	☐	☐	☐			
۱۳:۰۰ الی ۱۳:۱۵	☐	☐	☐			
۱۳:۱۵ الی ۱۳:۳۰	☐	☐	☐			
۱۳:۳۰ الی ۱۳:۴۵	☐	☐	☐			
۱۳:۴۵ الی ۱۴:۰۰	☐	☐	☐			
۱۴:۰۰ الی ۱۴:۱۵	☐	☐	☐			
۱۴:۱۵ الی ۱۴:۳۰	☐	☐	☐			
۱۴:۳۰ الی ۱۴:۴۵	☐	☐	☐			
۱۴:۴۵ الی ۱۵:۰۰	☐	☐	☐			
۱۵:۰۰ الی ۱۵:۱۵	☐	☐	☐			
۱۵:۱۵ الی ۱۵:۳۰	☐	☐	☐			
۱۵:۳۰ الی ۱۵:۴۵	☐	☐	☐			
۱۵:۴۵ الی ۱۶:۰۰	☐	☐	☐			

* هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقربان دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که در خانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل صرفه صفا و نوشیدن)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سایر مراکز گذران وقت اقوامت)، A، سفر مکان‌ها ۹

* چگونه رفت و آمد می‌کردید؟ پدال، دوچرخه، موتورسیکلت، وسیله نقلیه شخصی، تاکسی، تاکسی سرویس، مسافرت شخصی، مینی بوس، اتوبوس، مترو (قطار شهری)، قطار بین شهری، هواپیما، کشتی و تاج و قایق، سفر وسایل نقلیه ۱۶

عصر: ساعت ۱۶ تا ۲۰						
ساعت	فعالیت اصلی	هوزمان با این فعالیت چه کار دیگری انجام می‌دادید؟	هنگام این فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می‌کردید؟*	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	هنگام این فعالیت چه انجام می‌دادید؟	آیا این فعالیت را برای کسب درآمد انجام می‌دادید؟
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱۶:۱۵-۱۶:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۶:۳۰-۱۶:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۶:۴۵-۱۷:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۷:۰۰-۱۷:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۷:۱۵-۱۷:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۷:۳۰-۱۷:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۷:۴۵-۱۸:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۸:۰۰-۱۸:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۸:۱۵-۱۸:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۸:۳۰-۱۸:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۸:۴۵-۱۹:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۹:۰۰-۱۹:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۹:۱۵-۱۹:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۹:۳۰-۱۹:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐	☐
۱۹:۴۵-۲۰:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقارب دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که در خانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل سرک صفا و نوشینی)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سایر مراکز گستران اوقات فراغت)، سایر مکان‌ها

*چگونه رفت و آمد می‌کردید؟ پیاده، دوچرخه، موتورسیکلت، وسیله نقلیه شخصی، تاکسی و تاکسی سرویس، مسافرت شخصی، مینی بوس، اتوبوس، مترو، قطار شهری، هواپیما، کشتی و تاج و قلیق، سایر وسایل نقلیه

شب: ساعت ۲۰ تا ۲۴

ساعت	فعالیت اصلی	هوزمان یا این فعالیت چه کار دیگری انجام می‌دادید؟	هنگام این فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می‌کردید؟	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	این فعالیت را برای چه کسی انجام می‌دادید؟	آیا این فعالیت را برای کسب درآمد انجام می‌دادید؟
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۲۰:۰۰ تا ۲۰:۱۵						
۲۰:۱۵ تا ۲۰:۳۰						
۲۰:۳۰ تا ۲۰:۴۵						
۲۰:۴۵ تا ۲۱:۰۰						
۲۱:۰۰ تا ۲۱:۱۵						
۲۱:۱۵ تا ۲۱:۳۰						
۲۱:۳۰ تا ۲۱:۴۵						
۲۱:۴۵ تا ۲۲:۰۰						
۲۲:۰۰ تا ۲۲:۱۵						
۲۲:۱۵ تا ۲۲:۳۰						
۲۲:۳۰ تا ۲۲:۴۵						
۲۲:۴۵ تا ۲۳:۰۰						
۲۳:۰۰ تا ۲۳:۱۵						
۲۳:۱۵ تا ۲۳:۳۰						
۲۳:۳۰ تا ۲۳:۴۵						
۲۳:۴۵ تا ۲۴:۰۰						

• هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقارب دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که در خانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل صرف غذا و نوشیدن)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سفر مراکز گذران اوقات فراغت)، سفر مکان‌ها ۹

• چگونه رفت و آمد می‌کردید؟ پیاده، دوچرخه، موتورسیکلت، وسیله نقلیه شخصی، تاکسی، تاکسی و اتوبوس، مسافرت شخصی، مسافرت شخصی، اتوبوس، اتوبوس، مترو (قطار شهری)، قطار بین شهری، هواپیما، کشتی و تاج و تاق، سفر وسیله نقلیه ۲۲

نیمه شب ساعت ۲۴ الی ۴

ساعت	فعالیت اصلی	هنگام این فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می کردید؟	هنگام این فعالیت چه کسی همراه شما بود؟	این فعالیت را برای چه کسی انجام می دادید؟	آیا این فعالیت را برای کسب درآمد انجام می دادید؟
۱	۲	۳	۴	۵	۶
۰۱:۰۰ الی ۰۱:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۱:۱۵ الی ۰۱:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐
۰۱:۳۰ الی ۰۱:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۱:۴۵ الی ۰۲:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐
۰۲:۰۰ الی ۰۲:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۲:۱۵ الی ۰۲:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐
۰۲:۳۰ الی ۰۲:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۲:۴۵ الی ۰۳:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐
۰۳:۰۰ الی ۰۳:۱۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۳:۱۵ الی ۰۳:۳۰	☐	☐	☐	☐	☐
۰۳:۳۰ الی ۰۳:۴۵	☐	☐	☐	☐	☐
۰۳:۴۵ الی ۰۴:۰۰	☐	☐	☐	☐	☐

* هنگام این فعالیت کجا بودید؟ خانه خود، خانه اقربا دیگر، محل کار اصلی (در صورتی که در خانه نباشد)، مراکز آموزشی، مکان‌های عمومی (محل صرف غذا و نوشیدن)، مکان‌های عمومی (مراکز تجاری و محل‌های خرید و فروش)، مکان‌های عمومی (مراکز خدمات عمومی)، مکان‌های عمومی (سفر مراکز گذران اوقات فراغت)، سایر مکان‌ها ۹

* چگونه رفت و آمد می کردید؟ پاده، دوچرخه، موتورسیکلت، وسیله نقلیه شخصی، تاکسی و اتوبوس، مسافرت شخصی، مسافرت شخصی، اتوبوس، مترو (شهری)، تاکسی (شهری)، اتوبوس (شهری)، هواپیما، کشتی و تاج و قایق، سایر وسایل نقلیه ۱۶

راهنمای تکمیل فرم ۲ ویژه پاسخگویان (برای افراد ۱۵ ساله و بیشتر حاضر خانوار)

۱- مقدمه

پاسخگوی محترم؛ با تشکر از همکاری صمیمانه شما خواهشمند است قبل از تکمیل فرم مطالب زیر را به دقت مطالعه فرمایید.

طرح آمارگیری گذران وقت به منظور تدوین برنامه‌های مناسب در زمینه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی به اجرا درمی‌آید و موفقیت اجرای این طرح در گرو همکاری صمیمانه شما یا مجریان طرح است. پاسخ‌های دقیق و کامل شما به پرسش‌های طرح می‌تواند کارشناسان، محققان و برنامه‌ریزان را در بهره‌گیری از نتایج طرح یاری کرده و تلاش‌های تمامی دست‌اندرکاران برای گردآوری داده‌های آماری را به ثمر بنشانند.

طبق ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران که بر روی "فرم ۲- پرسشنامه فردی" درج شده است، تمامی اطلاعات دریافتی از پاسخگویان محرمانه خواهد بود و جز برای بررسی‌های آماری و پژوهشی مورد استفاده دیگر قرار نخواهد گرفت. بنابراین با اعتماد کامل به مجریان طرح، در ارائه پاسخ‌های لازم به پرسش‌های طرح با آنها همکاری کنید.

در طرح آمارگیری گذران وقت، از روش ثبت اطلاعات توسط پاسخگو بهره گرفته‌ایم. بنابراین شما باید تمام فعالیت‌های ۲۴ ساعته خود را در روز آمارگیری به طور دقیق، شخصاً در پرسشنامه (فرم ۲) بنویسید. بدین منظور برای هر یک از اعضای حاضر در خانوار شما که ۱۵ ساله و بیشتر هستند، یک فرم ۲ در نظر گرفته شده و در اختیار خانوار شما قرار گرفته است.

۲- نحوه تکمیل "قسمت ب" روی جلد "پرسشنامه فرم ۲":

این قسمت توسط افراد تنازل ۱۵ ساله و بیشتر حاضر خانوار تکمیل می‌شود. اگر روز آمارگیری یا روز تکمیل فرم "روز کاری" شما بود برحسب آنکه در آن روز کار کرده یا نکرده اید در یکی از مربع‌های ۱-۱-۱ علامت * بگذارید و اگر روز آمارگیری "روز غیرکاری" شما بود، نیز برحسب آنکه در آن روز کار کرده یا نکرده اید در یکی از مربع‌های ۲-۱-۱ علامت * بگذارید.

"روز کاری" روزی است که فرد تنازل در آن روز طبق برنامه معمول، به انجام فعالیت در کار و تنقل خود می‌پردازد. اگر تاریخ تکمیل فرم "روز کاری" است در مربع ۱-۱-۱ علامت * بگذارید، در غیر اینصورت در یکی از مربع‌های ۲-۱-۱

علامت * بگذارید

۳- نحوه تکمیل جدول شرح فعالیت‌های گذران وقت:

ستون ۱: این ستون به ساعت انجام فعالیت اختصاص یافته و بصورت تقسیمات ۱۵ دقیقه‌ای درج شده است و نیاز به نوشتن یا علامت زدن شما در این ستون نمی‌باشد.

ستون ۲: این ستون برای نوشتن شرح تمام فعالیت‌های انجام شده توسط شما اختصاص یافته و شما باید شرح تمام فعالیت‌هایی را که در هر ۱۵ دقیقه در طول ۲۴ ساعت آمارگیری انجام داده‌اید در سطر مربوط بنویسید. توجه کنید تمام فعالیت‌ها را باید در طول ۲۴ ساعت روز آمارگیری به طور دقیق و کامل و با توضیحات کافی و بصورت پیوسته و منظم در این ستون بنویسید.

توجه کنید: در داخل مربع‌های ستون‌های ۲ و ۳ چیزی ننویسید

برای نوشتن فعالیت‌های روزانه به نکات زیر توجه فرمایید:

۱- برای فراگیری هر نوع آموزش عبارت "آموزش" درج شود.

۲- برای فراگیری دوره‌های تحصیلی از راه دور عبارت "آموزش از راه دور" درج شود.

۳- برای تمامی فعالیت‌های ورزشی باید نام رشته ورزشی نوشته شود. (مانند: فوتبال، والیبال و ...)

۴- در فعالیت‌هایی که فرد برای جستجوی کار انجام می‌دهد باید عبارت "جستجوی کار" نوشته شود.

۵- در فعالیت‌های مراقبت شخصی نکات زیر مورد توجه قرار گیرد:

- خوابیدن یا خواب اصلی (طولانی‌ترین خواب در شبانه‌روز چه در شب چه در روز) از خواب کوتاه یا چرت زدن متمایز شود. مدت زمان بی‌خوابی و زمانی را که قبل و بعد از خواب در رختخواب می‌گذرانیم نیز باید نوشته شود.

- در مورد خوردن و آشامیدن تفکیک غذای کامل و غذای سبک باید ذکر شود. توجه کنید که اگر به همراه غذای کامل یا غذای سبک نوشیدنی صرف شود نیاز به نوشتن نمی‌باشد ولی آشامیدن نوشیدنی بدون صرف غذا باید ذکر شود.

- نظافت و مراقبت شخصی از خود (مثل حمام گرفتن، مسواک زدن، تعویض لباس و...) از مراقبت بهداشتی / درمانی از خود (مثل نظارت بر فشار خون، قندخون، تزریق انسولین و...) باید بصورت متمایز نوشته شود.

- نظافت و مراقبت شخصی از دیگران از مراقبت بهداشتی درمانی از دیگران باید بصورت مجزا نوشته شود.

۶- فعالیت‌های مذهبی باید به تفکیک و با عناوین "مذهبی" و یا "ادای نذر" درج شود. در این خصوص دقت شود. علاوه بر انجام فعالیت‌های روزانه مذهبی برخی از فعالیت‌های دیگر نیز مذهبی هستند مانند تماشای فیلم مذهبی، گوش دادن به سخنرانی مذهبی، مطالعات مذهبی، پخت و پز برای ادای نذر و... هر یک باید به طور جدا درج شود.

۷- فعالیت‌های مذهبی به اموری مانند وضو، غسل، تیمم، نماز، روزه، سحری و افطاری خوردن، زیارت، ادای نذورات، قرائت قرآن، انجام امور خیریه، شرکت در مراسم مداحی، روضه خوانی، عزاداری، شرکت در جشن‌ها و اعیاد مذهبی، مولودی، شرکت در جلسات مذهبی، مشارکت در امور خیریه، شرکت در مراسم خطبه‌ی عقد، شرکت در نماز جماعت، شرکت در نماز جمعه و... اطلاق می‌شود.

برای نوشتن فعالیت‌های مذهبی به نکات زیر دقت نمایید:

- در خصوص انجام اعمال عبادی مانند نماز و روزه باید آداب و مقدمات این اعمال نیز به طور جداگانه ذکر شود. به عنوان مثال در صورتی که فرد در بخشی از اوقات به خواندن نماز پرداخته است، پیش از آن انجام وضو یا غسل نیز باید ذکر شود.

- چنانچه انجام برخی از فعالیت‌های مذهبی برای ادای نذر بوده است، عبارت "ادای نذر" نیز حتماً قید شود. به عنوان مثال اگر نماز خواندن برای ادای نذر بوده است بنویسید "خواندن نماز (ادای نذر)".

۸- فعالیت‌های مربوط به استراحت کردن، استعمال مواد دخانی و تفکر باید جداگانه نوشته شود.

۹- در خصوص فعالیت‌های مرتبط با استفاده از رایانه و اینترنت به نکات زیر توجه کنید:

در صورتی که برای فعالیت‌های مشخصی مانند خرید آموزش و... از اینترنت استفاده می‌شود فقط نام آن فعالیت را بنویسید. به عنوان مثال: در خصوص خرید کالا و خدمات از طریق اینترنت فقط بنویسید "خرید کردن".

در صورتی که استفاده از اینترنت به منظور سرگرمی، دستیابی به اطلاعات صوتی، تماشا کردن برنامه‌ها یا گوش کردن به موسیقی، دانلود و آپلود کردن اطلاعات صورت بگیرد، عبارت "از طریق اینترنت" را ذکر کنید. به عنوان مثال: گوش کردن موسیقی از طریق اینترنت.

توجه شود: رفت و برگشت مربوط به انجام فعالیت‌های فوق نیز باید به صورت مجزا برای هر فعالیت نوشته شود. مانند: رفتن به باشگاه ورزشی و بازگشتن از باشگاه ورزشی

ستون ۳: در این ستون فعالیت‌هایی که به‌طور هم‌زمان با فعالیت‌های اصلی انجام شده، نوشته می‌شود. در میان فعالیت‌های روزانه افراد، گاهی دو فعالیت بطور هم‌زمان و یا هم‌انجام می‌شود. شما شرح فعالیت دوم را در این ستون درج نمایید. به عنوان مثال فردی که در هنگام تستشوی ظروف به موسیقی نیز گوش می‌دهد، در ستون ۲ تستشوی ظروف و در ستون ۳ گوش دادن به موسیقی نوشته می‌شود.

ستون ۴: در این ستون محل انجام فعالیت و یا چگونگی رفت و آمد درج می‌شود و شما باید تعیین نمایید که در هنگام انجام فعالیت کجا بودید یا چگونه رفت و آمد می‌کردید. برای تکمیل این ستون ابتدا به توضیحات و اعداد (کدهای) درج شده در پایین فرم توجه نمایید.

مثال: اگر در هنگام انجام فعالیتی مانند صحبت کردن در خانه یکی از دوستانتان بودید عدد ۲ را در مقابل سطر مربوط در این ستون بنویسید و اگر در هنگام انجام این فعالیت در داخل مترو (قطار شهری) بودید عدد ۱۸ را درج نمایید.

ستون ۵: این ستون برای درج اطلاع از اینکه هنگام انجام این فعالیت چه کسی همراه شما بوده، در نظر گرفته شده است. شما باید برای هر یک از سطرها این ستون یکی از اعداد ۱ لغایت ۵ را درج نمایید.

دقت کنید هنگامی که هر یک از فعالیت‌های خود را در یک جمع ناآشنا و در میان جمعیت انجام می‌دهید، تنها تلقی شده و در ستون ۵ کد ۱ را درج نمایید.

مثال: اگر هنگام انجام فعالیتی مانند تئاتر و یا بهترین مغازه‌ها یکی از اعضای ختوار همراه شما بود کد ۲ را در این ستون درج نمایید.

ستون ۶: این ستون برای درج اطلاع از اینکه این فعالیت را برای چه کسی انجام می‌دادید، در نظر گرفته شده است. شما باید یکی از اعداد ۱ تا ۷ را در مقابل هر عبارت درج نمایید.

مثال: اگر فعالیت مورد نظر انجام شده را برای محل کار انجام می‌دهید کد ۵ را در این ستون بنویسید.

ستون ۷: این ستون باید برای تمامی فعالیت‌ها تکمیل شود چنانچه فعالیت را برای کسب درآمد انجام داده‌اید؟ گزینه بلی کد ۱ و در غیر این صورت گزینه نه کد ۲ را در این ستون درج نمایید. توجه داشته باشید:

۱. برای جلوگیری از نوشتن مجدد شرح فعالیت‌های مشابه که پشت سر هم انجام شده یا کشیدن پیکان به سمت پایین ↓ مدت زمان انجام آن فعالیت را تعیین نمایید.

مثال: چنانچه فعالیت اصلی شما از ساعت ۸:۰۰ صبح تا ۱۰:۰۰ صبح خواندن کتاب بوده در ستون فعالیت اصلی در سطر مربوط به ساعت ۸:۰۰ "خواندن کتاب" را نوشته و در سطرها بعدی همان ستون تا سطر مربوط به ساعت ۱۰:۰۰ علامت ↓ را بصورت پیوسته رسم نمایید.

۲. تمام سطرها و ستون‌ها (به جز ستون ۳) باید دارای اطلاع یا علامت پیکان ↓ باشد.

۳. ستون ۳ در مواردی که فعالیت بطور هم‌زمان با فعالیت اصلی صورت گرفته باشد دارای اطلاع یا علامت پیکان ↓ می‌باشد.

۴. پس از تکمیل فرم ۲ اطمینان حاصل کنید که تمام فعالیت‌ها و شرح آنها را در طول ۲۴ ساعت روز آمارگیری ثبت نموده‌اید.

پیوست 2:

مصادیق و کدهای کار
خانگی در پیمایش گذران
وقت

پیوست 2: مصادیق و زیر کدهای فعالیت های خانه داری و مراقبت در پیمایش گذران وقت

06: ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار

شامل:

-تهیه و ارائه غذا

-تمیز کردن، جارو کردن و ...خانه و اطراف آن

-کارهای مربوط به لباس ها

-کارهای مربوط به مدیریت خانوار

-خرید

-سفر /تردد مرتبط با فعالیتهای این بخش اصلی

توضیح: خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی در خود خانوار که در محدوده تولید عمومی (کارهای منزل) قرار می

گیرد و نه در محدوده تولید سیستم حسابهایی ملی

موارد استثناء: خدمات داخلی بدون دستمزد انجام شده برای خانوارهای دیگر تحت بخش اصلی 08 طبقه بندی می شوند.

061: فعالیت های اصلی: کار در ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی خود

0611 خدمات داخلی بدون دستمزد

06111 مدیریت غذا

061111 تهیه غذای کامل /سبک

061112 ارائه غذای کامل /سبک

061113 تمیز کردن بعد از تهیه غذا(غذای کامل /سبک)

061119 دیگر فعالیت های مشخص شده مرتبط با مدیریت غذا

061111 مدیریت غذا؛ نامشخص X

06112 تمیز و مرتب کردن خانه و محیط اطراف آن

061121 تمیز کردن داخل خانه

شامل:

تمیز کردن معمول اتاق ها، حمام ها، آشپزخانه و ...، جارو کردن، جارو برقی کشیدن، شستن، سابیدن، مرتب کردن تخت

خواب، مرتب کردن وسایل، جمع آوری، گردگیری، شستن پنجره ها، مرتب کردن خانه، برق انداختن یا جلا دادن کف اتاق و

مبلمان، تمیز کردن فصلی

061122 تمیز کردن بیرون خانه

شامل:

تمیز کردن معمول گاراژ، حیاط، استخر، نما، محوطه فرش شده و چمن و دستشویی بیرون؛ جمع کردن برگ ها، برف روبی و نصب پنجره های مضاعف (برای هوای توفانی)

061123 بازیافت؛ دفع زبال هها

061124 مراقبت از باغچه بیرون از خانه ، طراحی محوطه، زدن شاخ و برگ ها ، رسیدگی به محوطه ها /حیاط /چمن

061125 تأمین امکانات گرمایی و آب (شامل رسیدگی به مشع لها، آبگرمکن ها و شومینه ها)

061126 انجام تدارکات گوناگون خانوار

شامل:

مشخص کردن وظایف مختلف در خانه / خانه ییلاقی، کنار گذاشتن غذا برای ذخیره کردن، مرتب کردن لباس ها برای استفاده فوری اعضای خانوار، جمع آوری نامه ها از صندوق پستی، آویختن پرده ها ، نقل مکان به محل زندگی جدید، مراقبت کردن از

گل های درون خانه، بستن یا بازکردن اسباب سفر، دور انداختن و یا ذخیره کردن

061129 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با تمیز و مرتب کردن خانه و محیط اطراف آن

06112 تمیز و مرتب کردن خانه و محیط اطراف آن؛ نامشخص X

06113 دکوراسیون، نگهداری و تعمیرات جزئی توسط خود اشخاص

061131 بهسازی، نگهداری و تعمیر خانه توسط خود اشخاص

شامل:

نقاشی ، سفیدکاری، تعمیرات جزئی سقف، کف، دیوارها و پشت بام؛ سنگ فرش /کاشی فرش ورودی خانه، نجاری ، لوله کشی

و سیم کشی

061132 نصب، سرویس و تعمیر لوازم شخصی و متعلق به خانوار

شامل:

سرهم کردن اثاث و لوازم منزل متعلق به خانوار، تمیز / سرویس /تعمیر کردن لوازم منزل، مبلمان و دیگر کالاهای بادوام متعلق به

خانوار

061133 نگهداری و تعمیرات جزئی وسایل نقلیه

شامل:

تمیز کردن، گریس کاری، تعمیرات جزئی خودرو، موتورسیلکت، دوچرخه و ...

061139 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با دکوراسیون ، نگهداری و تعمیرات جزئی توسط خود اشخاص

06113 دکوراسیون، نگهداری و تعمیرات جزئی توسط خود اشخاص؛ نامشخص X

06114 مراقبت از منسوجات و پوش

061141 شستن با دست، ریختن لباس ها در ماشین لباسشویی و در آوردن آن ها

061142 خشک کردن، روی بند انداختن و جمع کردن و به داخل آوردن لباس ها

061143 اتو زدن /پرس کردن

061144 مرتب کردن ، تا کردن، جا دادن

061145 تعمیر لباس ، پاک کردن و واکس زدن کفش

061149 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با مراقبت از منسوجات و پاپوش

06114 مراقبت از منسوجات و پاپوش؛ نامشخص X

06115 مدیریت خانوار

061151 پرداخت قبض های خانوار (قبض آب، برق ، گاز، تلویزیون کابلی و...)

061152 بودجه بندی، سازماندهی و برنامه ریزی

061153 فروش ، رد کردن دارایی های خانوار

061159 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با مدیریت خانوار

06115 مدیریت خانوار؛ نامشخص X

06116 مراقبت از حیوانات خانگی

061161 مراقبت های روزانه شامل غذا دادن ، تمیز کردن، آراستن و پیاده روی بردن حیوانات خانگی

061162 بردن حیوانات خانگی برای خدمات دام پزشکی

061163 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با مراقبت از حیوانات خانگی

06116 مراقبت از حیوانات خانگی؛ نامشخص X

0612 خرید

06121 خرید رفتن برای /خریدن اجناس و فعالیت های مرتبط

شامل:

-خریدن کالاهای مصرفی و سرمایه ای

-تماشای ویتترین مغازه ها

-پرس و جو و مقایسه قیمت های یک محصول

-خرید برخط (on line)

توضیح:

-رفت و برگشت به فروشگاه ها در کد 062 طبقه بندی می شود.

-گشتن در مکان های خرید به منظور پرس و جو یا مقایسه قیمت های محصول / کالای مورد نظر تحت گروه های مناسب خود

طبقه بندی می شود.

061211 خرید رفتن برای /خریدن کالاهای مصرفی

شامل:

خرید رفتن برای / خریدن کالاهای مصرفی: محصولات غذایی و مایحتاج خانوار (خوراوبار): غذا، مایحتاج دارویی؛ مایحتاج مدرسه؛ بنزین؛ لباس

061212 خرید رفتن برای / خریدن کالاهای بادوام / سرمایه ای

شامل:

خودرو، لوازم منزل، اسباب و وسایل، مبلمان، خانه

061213 تماشای ویتترین مغازه ها

شامل:

پرسه زدن و تماشای مغازه ها، بازار کهنه فروش ها و ... اما نه برای پرس و جو در مورد کالاهایی خاص

061219 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با خرید رفتن برای / خریدن اجناس و فعالیت های مرتبط

06121 خرید رفتن برای / خریدن اجناس و فعالیت های مرتبط؛ نامشخص X

06122 خرید رفتن برای / استفاده از خدمات و فعالیت های مرتبط

شامل:

-تلفن زدن در ارتباط با پرس و جو یا قرار گذاشتن و ...

-دادن دستورات به تعمیرکار، نصب کننده

-رفتن به محل خدمات دهی

توضیح: استفاده از انواع خدمات دولتی در کد 061227 طبقه بندی می شود.

توضیح: استفاده از انواع خدمات مراقبت شخصی و بهداشتی / درمانی برای خود در کدهای 15141 یا 15141 طبقه بندی می شود.

توضیح: استفاده از خدمات تحصیلی، آموزشی و سایر خدمات مرتبط برای خود در

بخش های اصلی فعالیت 09 و 12 طبقه بندی می شوند.

توضیح: رفت و برگشت به محل خدمات دهی در کد 062 طبقه بندی می شود.

توضیح: انتظار در مکان خدمات دهی در بخش مناسب خود در این بخش اصلی قرار

می گیرد.

061221 خرید رفتن برای / استفاده از خدمات تعمیر و نگهداری

061222 خرید رفتن برای / استفاده از خدمات اداری

شامل:

کارهای بانکی، حقوقی و اجاره ای، پرداختن صورتحساب خدمات، استفاده از دستگاه خودپرداز (ATM)، پست کردن نامه

061223 خرید رفتن برای خدمات مراقبت شخصی (نه برای خود)

061224 خرید رفتن برای خدمات پزشکی و مراقبت بهداشتی (نه برای خود)

061225 خرید رفتن برای / استفاده از خدمات مراقبت از کودکان

061226 خرید رفتن برای خدمات آموزشی

061227 استفاده از خدمات دولتی /عمومی

061229 سایر خریدهای /استفاده از خدمات مشخ ص شده

06122 خرید رفتن برای /استفاده از خدمات و فعالی تهای مرتبط؛ نامشخص X

061x کار در ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد برای مصرف نهایی خود

062 سفر /تردد مرتبط با ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد

0620 سفر /تردد مرتبط با ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد

06200 سفر /تردد مرتبط با ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد

062000 سفر /تردد مرتبط با ارائه خدمات داخلی بدون دستمزد

069 خدمات داخلی بدون دستمزد طبقه بندی نشده در جای دیگر

0690 خدمات داخلی بدون دستمزد طبقه بندی نشده در جای دیگر

06900 خدمات داخلی بدون دستمزد طبقه بندی نشده در جای دیگر

069000 خدمات داخلی بدون دستمزد طبقه بندی نشده در جای دیگر

شامل:

فعالیت های کوتاه مدت که نمیتوان آن ها را در دیگر بخش ها قرار داد.

07 ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

شامل:

- تمامی فعالیت های مرتبط با خدمات بدون دستمزد برای مراقبت از کودکان و بزرگسالان خانوار خود شامل مراقبت از اعضای از خانوار که بیمار یا ناتوان هستند.

- سفر / تردد مرتبط با فعالیت های این بخش اصلی

توضیح: در مورد فعالیت های مراقبت از کودکان، کشورها باید یک حدبالای سنی را مشخص کنند. یک راه انجام این کار تعیین یک سن مشخص توسط قانون است که در کمتر از آن سن کودک نباید بدون یک سرپرست بزرگسال باشد. اگر در کشوری چنین قانونی وجود نداشته باشد، در آن صورت سنی که به صورت سنتی یا در عمل برای تنها گذاشتن کودک بدون مراقبت دائمی و نظارت پذیرفته شده به عنوان حد سنی در نظر گرفته می شود.

توضیح: خدمات مراقبتی بدون دستمزد برای خانوار خود اصطلاحاً جزء فعالیت های سیستم حساب های ملی محسوب نمی شوند. توضیح: دریافت خدمات مراقبتی در کدهای 15141 و 15142 طبقه بندی می شود.

موارد استثناء:

خدمات مراقبتی بدون دستمزد ارائه شده به سایر خانوارها در بخش اصلی 08 طبقه بندی می شود.

071 فعالیت های اصلی: کار ارایه شده در خدمات مراقبت بدون دستمزد به اعضای خانوار

0711 مراقبت از کودکان

07111 مراقبت از کودکان / مراقبت فیزیکی

071111 مراقبت کلی از کودکان

شامل:

تمامی فعالیت های مرتبط با مراقبت از کودکان بسیار کوچک (به عنوان مثال 0-4 ساله کودکانی که نیاز به مراقبت و نظارت دائمی دارند: به دوش گرفتن، غذا دادن / پرستاری کردن، تمیز کردن، حمام کردن، عوض کردن کهنه) توضیح: برای مراقبت از کودکان بزرگتر، فعالیت های مراقبت در 0711 طبقه بندی می شود.

071112 قرار دادن کودک در رختخواب

071113 آماده کردن کودک برای مدرسه

071114 ارائه مراقبت های شخصی به کودک

071115 ارائه مراقبت های پزشکی / بهداشتی به کودکان

071119 سایر فعالیت های مشخص شده مرتبط با مراقبت های فیزیکی کودکان

071111 مراقبت از کودکان / مراقبت فیزیکی؛ نامشخص X

07111 مراقبت از کودکان / مراقبت فیزیکی؛ نامشخص

07112 درس دادن، آموزش و کمک به کودکان

071121 درس دادن به کودکان

071122 کتاب خواندن، بازی کردن و صحبت کردن با کودکان

071123 حمایت های عاطفی از کودکان

071129 سایر فعالیت های درس دادن، آموزش و کمک به کودکان

07113 همراهی کردن کودکان در مکان ها

توضیح: زمان رفت و برگشت به مکان دریافت خدمات در کد 072 - سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار - طبقه بندی می شود.

توضیح: منتظر ماندن در بخش مناسب خود در این بخش اصلی قرار می گیرد.

071131 همراهی کردن کودکان برای دریافت خدمات شخصی

071132 همراهی کردن کودکان برای دریافت خدمات پزشکی / بهداشتی

071133 همراهی کردن کودکان برای رفتن به مدرسه و مهد کودک

071134 همراهی کردن کودکان برای رفتن به مکانهای ورزشی و کلاس های درس و ...

071135 بردن کودکان به گردش، بازدید از موزه ها و بیرون بردن های مشابه؛ هماهنگ کردن یا تسهیل فعالیت های اجتماعی و

غیر تحصیلی کودک

071139 همراهی کردن کودکان در سایر مکانهای مشخ ص شده

07113 همراهی کردن کودکان در مکان ها؛ نامشخص X

07114 توجه کردن به کودکان (مراقبت غیر فعال)

071140 توجه کردن به کودکان (مراقبت غیر فعال)

شامل:

-مراقبت از کودکان بدون این که فعالیت های 071111 تا 071113 انجام شوند.

-نظارت بر کودکان هنگام بازی در بیرون یا هنگام خوابیدن ، حفظ یک محیط امن.

-حضور یک بزرگسال برای این که در صورت نیاز کودک به او مراجعه کند.

-نظارت بر بازی ها

0712 مراقبت از بزرگسالان

07121 مراقبت از بزرگسالان /مراقبت فیزیکی

071211 ارائه مراقبت های شخصی به بزرگسالان

071212 ارائه مراقبت های پزشکی /بهداشتی به بزرگسالان

071219 سایر موارد مشخص شده مراقبت های فیزیکی بزرگسالان

07121 مراقبت از بزرگسالان /مراقبت فیزیکی، نامشخص X

071222 مراقبت از بزرگسالان / حمایت عاطفی

071220 مراقبت از بزرگسالان / حمایت عاطفی

07123 همراهی کردن بزرگسالان در مکان ها

توضیح: رفت و برگشت به مکان دریافت خدمات در کد 072 - سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار - طبقه بندی می شود.

توضیح: منتظر ماندن در بخش مناسب خود در این بخش اصلی قرار می گیرد.

071231 همراهی کردن بزرگسالان برای دریافت خدمات شخصی

071232 همراهی کردن بزرگسالان برای دریافت خدمات پزشکی / بهداشتی

071233 همراهی کردن بزرگسالان برای خرید کردن

071234 همراهی کردن بزرگسالان برای فعالیت های اجتماعی

071235 همراهی کردن بزرگسالان برای دیدار از مکان های فرهنگی، ورزشی و تفریحی

071239 همراهی کردن بزرگسالان در سایر مکان های مشخص شده

07123 همراهی کردن بزرگسالان در مکان ها؛ نامشخص X

071x کار ارائه شده در خدمات بدون دستمزد به اعضای خانوار؛ نامشخص

072 سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

0720 سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

07200 سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

072000 سفر / تردد مرتبط با ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار

شامل:

رفتن و برگشتن و یا بردن و برگرداندن یکی از اعضای خانوار با خودرو با رانندگی خود

079 ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار طبقه بندی نشده در جای دیگر

0790 ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار طبقه بندی نشده در جای دیگر

07900 ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار طبقه بندی نشده در جای دیگر

079000 ارائه خدمات مراقبتی بدون دستمزد به اعضای خانوار طبقه بندی نشده در جای دیگر.

پیوست 3:

نرخ تورم در مناطق
شهری کشور به تفکیک

استان در سالهای

۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰

پیوست 3: نرخ تورم به تفکیک استان در مناطق شهری کشور در سالهای 1388، 1389 و 1390

استان	1388	1389	1390
مرکزی	10.6	13.3	21.6
گیلان	12.5	12.3	19.2
مازندران	12.8	13.7	21.2
آذربایجان شرقی	12.1	14.7	24.1
آذربایجان غربی	12.4	14.2	24.6
کرمانشاه	10.3	13.5	23.4
خوزستان	7.9	11.6	19.3
فارس	8.2	10.9	20.0
کرمان	10.2	14.4	23.2
خراسان رضوی	12.8	13.8	25.3
اصفهان	10.8	14.3	21.5
سیستان و بلوچستان	10.7	15.9	24.6
کردستان	10.0	14.6	23.3
همدان	10.0	12.9	23.0
چهارمحال و بختیاری	11.0	14.0	21.9
لرستان	9.8	11.6	20.6
ایلام	9.4	13.0	24.1
کهگیلویه و بویر احمد	8.1	11.4	19.5
بوشهر	7.5	11.7	19.7
زنجان	8.2	12.3	23.9
سمنان	11.2	12.4	23.1
یزد	11.9	15.6	22.7
هرمزگان	9.3	12.8	23.8
تهران	11.0	10.4	19.9
اردبیل	11.5	14.7	22.4
قم	14.0	15.3	20.2
قزوین	8.0	11.8	22.5
گلستان	13.1	15.7	21.2
خراسان شمالی	9.0	13.5	25.5
خراسان جنوبی	10.0	15.8	28.0

منبع: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قابل دسترس در: <http://www.cbi.ir/simplelist>

پیوست 4:

محصول ناخالص داخلی

به تفکیک استان در

سالهای 1387 و 1388

پیوست 4: محصول ناخالص داخلی (با و بدون نفت) به تفکیک استان در سالهای 1387 و 1388 به قیمت جاری در مناطق شهری (به میلیون تومان)

1388			1387			نام استان	ردیف
جمعیت (نفر)	محصول ناخالص داخلی بدون نفت	محصول ناخالص داخلی	جمعیت (نفر)	محصول ناخالص داخلی بدون نفت	محصول ناخالص داخلی		
1,392,435	7,308,419	7,637,173	1,371,183	6,561,579	6,897,936	مرکزی	0
2,453,469	9,132,027	9,134,559	2,427,941	8,170,710	8,173,252	گیلان	1
3,037,336	14,227,021	14,246,073	2,978,495	12,837,888	12,852,819	مازندران	2
3,691,270	13,571,696	14,099,710	3,645,555	12,149,783	12,683,425	آذربایجان شرقی	3
3,016,301	8,501,377	8,504,408	2,943,567	6,827,148	6,829,560	آذربایجان غربی	4
1,905,793	6,359,097	6,410,685	1,891,612	5,300,964	5,351,093	کرمانشاه	5
4,471,488	17,692,163	46,206,709	4,371,252	17,125,437	52,005,667	خوزستان	6
4,528,514	15,780,132	16,222,945	4,430,672	13,889,615	14,406,678	فارس	7
2,947,346	10,236,400	10,342,973	2,798,955	8,721,711	8,831,104	کرمان	8
5,940,766	20,464,222	20,502,511	5,764,490	17,403,263	17,438,185	خراسان رضوی	9
4,804,458	22,935,096	24,756,105	4,679,806	21,735,801	23,573,182	اصفهان	10
2,733,205	4,067,748	4,067,748	2,568,741	3,474,915	3,474,915	سیستان و بلوچستان	11
1,467,585	3,987,269	3,987,345	1,453,135	3,351,583	3,351,659	کردستان	12
1,699,588	5,833,959	5,835,538	1,700,493	4,843,263	4,844,878	همدان	13
892,909	2,721,108	2,725,242	875,004	2,332,230	2,334,796	چهارمحال و بختیاری	14
1,758,226	4,565,690	4,598,107	1,736,515	3,928,457	3,960,577	لرستان	15
566,332	1,697,043	3,891,737	555,799	1,428,275	4,152,469	ایلام	16
669,140	1,739,801	8,133,811	651,435	1,504,671	9,484,110	کهگیلویه و بویر احمد	17
943,535	7,322,048	9,680,832	914,519	5,610,096	8,478,894	بوشهر	18
983,369	3,524,512	3,541,922	973,493	3,074,671	3,091,697	زنجان	19
624,482	3,345,741	3,370,895	606,852	2,928,443	2,953,742	سمنان	20
1,065,893	5,480,105	5,483,889	1,027,948	4,785,692	4,788,768	یزد	21
1,558,878	6,070,915	6,532,221	1,480,786	6,061,202	6,539,596	هرمزگان	22
14,795,116	113,386,525	114,304,298	14,103,853	97,700,785	98,596,030	تهران	23
1,242,956	4,022,015	4,023,718	1,234,913	3,509,611	3,511,310	اردبیل	24
1,127,713	3,763,804	3,777,638	1,086,798	3,319,119	3,332,715	قم	25
1,212,464	5,915,075	5,924,932	1,177,331	5,268,015	5,277,850	قزوین	26
1,687,086	5,173,851	5,179,386	1,651,329	4,447,778	4,451,380	گلستان	27
838,781	2,679,912	2,679,931	824,782	2,260,980	2,260,998	خراسان شمالی	28
676,794	2,686,386	2,686,408	656,332	1,888,461	1,888,484	خراسان جنوبی	29
74,733,230	334,191,154	378,489,450	72,583,586	292,442,145	345,817,767	کل کشور	جمع

منبع: مرکز آمار ایران، قابل دسترس در <http://www.amar.org.ir/Default.aspx?tabid=197>

پیوست 5:

نسبت ارزش کار بدون
مزدخانگی به GDP با
نفت به تفکیک استان در
سالهای 1387 و 1388

پیوست 1-5: نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387

در مجموع نسبت ارزش پولی کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در کشور در سال 1387 به GDP (با نفت) 7.28 درصد می باشد که 6.19 درصد از آن مربوط به خانه داری، 0.61 درصد مربوط به مراقبت از کودکان، 0.06 درصد مربوط به مراقبت از بزرگسالان و 0.42 درصد از آن مربوط به فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان بوده است. نسبت کار بدون مزد خانگی در سال 1387 به GDP (با نفت) در استان آذربایجان غربی بیش از سایر استانها بوده و به 12.39 درصد می رسد. استان سیستان و بلوچستان نیز با 12.01 درصد در رتبه بعدی قرار دارد.

برآوردمانشان می دهد که در مجموع نسبت کاربردن مزد خانگی به GDP (با نفت) در استانهای نفت خیز از سایر استانها کمتر است، که از میان آنها نسبت کاربردن مزد خانگی به GDP (با نفت) در استان کهگیلویه و بویر احمد از همه استانها کمتر بوده و به 1.03 درصد می رسد. استان خوزستان با 2.44 درصد، بوشهر با 2.74 درصد و ایلام با 3.63 درصد در رتبه های بعدی قرار دارند.

نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور از محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1387 (به درصد)

فعالیت						نام استان	ردیف
جمع	درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری	خانه داری		
6.71	0.67	0.55	0.39	5.11	مرکزی	0	
8.49	0.97	0.51	0.63	6.38	گیلان	1	
6.07	0.50	0.03	0.46	5.08	مازندران	2	
8.30	0.42	0.05	0.49	7.35	آذربایجان شرقی	3	
12.39	0.83	0.02	1.33	10.22	آذربایجان غربی	4	
10.33	0.68	0.02	0.97	8.65	کرمانشاه	5	
2.44	0.11	0.02	0.17	2.14	خوزستان	6	
8.50	0.64	0.05	0.77	7.04	فارس	7	
7.08	0.44	0.23	0.53	5.89	کرمان	8	
8.70	0.54	0.06	0.79	7.31	خراسان رضوی	9	
8.92	0.64	0.03	0.86	7.39	اصفهان	10	
12.01	0.55	0.01	0.77	10.68	سیستان و بلوچستان	11	
10.75	0.18	0.02	1.15	9.40	کردستان	12	
8.90	0.40	0.06	0.73	7.71	همدان	13	
6.87	0.38	0.03	0.77	5.70	چهارمحال و بختیاری	14	
11.42	0.81	0.12	1.16	9.32	لرستان	15	
3.63	0.16	0.02	0.31	3.15	ایلام	16	
1.03	0.09	0.02	0.05	0.87	کهگیلویه و بویر احمد	17	
2.74	0.25	0.03	0.08	2.38	بوشهر	18	
8.31	0.54	0.08	0.66	7.03	زنجان	19	
8.88	0.82	0.03	1.49	6.54	سمنان	20	
5.31	0.30	0.13	0.51	4.37	یزد	21	
4.18	0.40	0.02	0.37	3.40	هرمزگان	22	
9.08	0.39	0.04	0.73	7.92	تهران	23	
9.18	0.33	0.00	1.15	7.69	اردبیل	24	
11.66	0.74	0.04	0.90	9.97	قم	25	
8.11	0.61	0.00	0.66	6.84	قزوین	26	
7.29	0.37	0.01	0.86	6.05	گلستان	27	
6.90	0.07	0.11	0.79	5.93	خراسان شمالی	28	
7.21	0.38	0.02	0.72	6.09	خراسان جنوبی	29	
7.28	0.42	0.06	0.61	6.19	کل کشور	جمع	

منبع: یافته های تحقیق.

پیوست 2-5: نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388

برآورد ما نشان می دهد که نسبت کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور در سال 88 به GDP (با نفت) 7.67 درصد می باشد که از این مقدار، 6.52 درصد از کار خانه داری، 0.65 درصد از کار مراقبت از کودکان، 0.06 درصد از فعالیت مراقبت از بزرگسالان و 0.44 درصد از فعالیت درس دادن و آموزش به کودکان حاصل شده است. در این سال ما شاهد افزایش بسیار کمی در نسبت کاربرد مزد خانگی به GDP (با نفت) نسبت به سال 87 هستیم. بعبارت دیگر در حالیکه در سال 87 سهم کار بدون مزد خانگی زنان خانه دار دارای همسر از GDP (با نفت) 7.28 درصد بوده است، این مقدار با افزایش 0.39 درصدی به 7.67 درصد در سال 88 می رسد.

برآوردهای استانی نیز نشان می دهد که در استان قم نسبت کار بدون مزد خانگی به GDP (با نفت) 12.24 درصد می باشد که نسبت به سایر استانها در جایگاه بالاتری قرار دارد. استانهای سیستان و آذربایجان غربی هریک به ترتیب با 11.96 و 11.67 درصد در جایگاه بعدی قرار دارند. در این سال نیز مانند سال قبل استان کهگیلویه و بویر احمد با 1.36 درصد کمترین نسبت را در اختیار دارد.

نسبت ارزش پولی کار بدون مزدخانگی زنان خانه دار دارای همسر در مناطق شهری کشور به محصول تولید ناخالص داخلی (GDP با نفت) به قیمت جاری به تفکیک استان در سال 1388 (به درصد)

فعالیت					نام استان	ردیف
جمع	درس دادن و آموزش به کودکان	مراقبت از بزرگسالان	مراقبت از کودکان	خانه داری		
6.97	0.69	0.57	0.40	5.31	مرکزی	0
8.86	1.01	0.54	0.66	6.66	گیلان	1
6.45	0.53	0.03	0.49	5.40	مازندران	2
8.65	0.43	0.05	0.51	7.66	آذربایجان شرقی	3
11.67	0.78	0.02	1.25	9.62	آذربایجان غربی	4
9.74	0.64	0.02	0.92	8.15	کرمانشاه	5
3.04	0.14	0.02	0.21	2.67	خوزستان	6
8.39	0.63	0.05	0.76	6.95	فارس	7
6.99	0.43	0.22	0.52	5.81	کرمان	8
8.73	0.54	0.06	0.80	7.33	خراسان رضوی	9
9.78	0.71	0.04	0.94	8.10	اصفهان	10
11.96	0.55	0.01	0.77	10.64	سیستان و بلوچستان	11
10.24	0.17	0.02	1.10	8.95	کردستان	12
8.37	0.37	0.06	0.69	7.25	همدان	13
6.79	0.37	0.03	0.76	5.63	چهارمحال و بختیاری	14
11.10	0.79	0.12	1.13	9.06	لرستان	15
4.39	0.19	0.02	0.38	3.80	ایلام	16
1.36	0.12	0.02	0.07	1.15	کهگیلویه و بویر احمد	17
2.69	0.25	0.03	0.07	2.34	بوشهر	18
8.11	0.53	0.08	0.64	6.87	زنجان	19
8.98	0.83	0.03	1.51	6.61	سمنان	20
5.42	0.31	0.13	0.52	4.45	یزد	21
4.80	0.45	0.02	0.43	3.90	هرمزگان	22
9.08	0.39	0.04	0.73	7.92	تهران	23
9.26	0.34	0.00	1.16	7.76	اردبیل	24
12.24	0.78	0.04	0.95	10.47	قم	25
8.12	0.62	0.00	0.66	6.85	قزوین	26
7.43	0.37	0.01	0.87	6.17	گلستان	27
6.58	0.07	0.11	0.75	5.66	خراسان شمالی	28
5.86	0.31	0.01	0.58	4.95	خراسان جنوبی	29
7.67	0.44	0.06	0.65	6.52	کل کشور	جمع

منبع: یافته های تحقیق.

منابع

آبوت، پاملا و والاس، کلر (1380) جامعه شناسی زنان. ترجمه: منیژه نجم عراقی، نشر نی.
باقری، شهلا (1390) ارزش افزوده کار خانه داری زنان و عوامل موثر بر آن. فصلنامه زن در توسعه و سیاست، دوره 9، شماره 3، صص 89-109.

بانک مرکزی ایران (1388) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران سال 1388. قابل دسترس در:
<http://www.cbi.ir/simplelist/6218.aspx>

بانک مرکزی ایران (1389) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران سال 1389. قابل دسترس در:
<http://www.cbi.ir/simplelist/8809.aspx>

بانک مرکزی ایران (1390) شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران سال 1390. قابل دسترس در:
<http://www.cbi.ir/simplelist/8109.aspx>

برناردز، جان (1388) درآمدی به مطالعات خانواده. ترجمه: حسین قاضیان، چاپ دوم، نشر نی.
تانگ، رزمی (1387) درآمدی جامع بر نظریه های فمینیستی. ترجمه: منیژه نجم عراقی، نشر نی.
توفیق، فیروز (1374) پیش بینی خانوار. فصلنامه جمعیت، شماره 11 و 12.
جزنی، نسرین (1383) ارزش کار خانگی زن. شرکت انتشارات سوره مهر، چاپ اول، تهران.
دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی (؟) محاسبه ارزش اقتصادی فعالیت های خانگی زنان، نوشته شده توسط همشهری آنلاین، پنجشنبه 3 خرداد 1386. قابل دسترس در:

<http://new.hamshahrionline.ir/details/22592>

کیانی، منصور؛ عطار، خلیل و حبیبی، ژیلا (1388) اندازه گیری و تحلیل اقتصادی فقر شهر. چکیده قابل دسترس در:
http://ns.econews.ir/fa/NewsContent-id_128212.aspx

مرکز آمار ایران (1383) گزارش آزمایشی طرح بررسی گذران وقت، گروه پژوهشی آمارهای اقتصادی، پژوهشکده آمار.
مرکز آمار ایران (1387) مجموعه مدارک طرح آماری گذران وقت سال 1387. کدسند: 500-05-WI-03-21.
مرکز آمار ایران (1387؟) طبقه بندی فعالیت ها برای آمارهای گذران وقت در ایران براساس ICATUS. قابل دسترس در:
www.amar.org.ir/Upload/Modules/Contents/asset0/icatuc.pdf

مرکز آمار ایران (1388) نتایج طرح آماری گذران وقت: نقاط شهری کشور 88-1387. قابل دسترس در:
<http://www.amar.org.ir/DesktopModules/Magazines/showMagazine.aspx?id=40&mID=208>

مرکز آمار ایران (1391) محصول ناخالص داخلی (با و بدون نفت) و جمعیت به تفکیک استان در دوره 88-1379. قابل دسترس در:

<http://www.amar.org.ir/Default.aspx?tabid=197>

- Antonopoulos, R. (2008) The Unpaid work_Paid Work Connection. Working Paper No. 541. The Levy Economics Institute of Bard College.
- Elson, D (1994) Micro, Meso, Macro: Gender and Economic Analysis in the Context of Policy Reform. In Isabella Bakker, ed., *The Strategic Silence: Gender and Economic Policy*. London: Zed.
- Fleming, R. and Spellerberg, A. (1996) *Using Time Use Data: a History of Time Use Surveys and Uses of Time Use Data*. Statistics New Zealand.
- Francavilla, F. & Giannelli, G.C. & Grotkowska, G. and Socha, M.W (2011). *Use of Time and Value of Unpaid Family Care Work: a Comparison between Italy and Poland*. Discussion Paper Series. The Institute for the study of Labor (IZA). No.157.
- Giannelli, C. G. & Mangiavacchi, L. and Piccoli, L.(2009) *Size and Value of Unpaid Family Work in Europe*. Available at: [http:// www.aiel.it/bacheca/SASSARI/papers/giannelli_mangiavacchi.pdf](http://www.aiel.it/bacheca/SASSARI/papers/giannelli_mangiavacchi.pdf)
- Goldschmidt-Clermont, L. And Paagnossin-Aligisa, L. (1999) *Households' Non-SNA Production: Labor Time, Value of Labor And Of Product, and Contribution to Extended Private Consumption*. Review of Income and Wealth Series 45, Number 4.
- Rajbhandari-Shrestha, M.(2008) *Study on the Economic Valuation of Women's Unpaid Work in Kathmandu Valley*. Report prepared by: Resource Centre for Primary Health Care (RECPHEC) and HealthBridge. Available at: <http://www.healthbridge.ca/Nepal%20summary%20report%20final.pdf>

Tae-Hong, K. (2009) Economic Evaluation of Unpaid Work in Republic of Korea. Korean Women's Development Institute. Available at: <http://www.unescap.org/stat/meet/wipuw/wipuw-01.pdf>

United Nations Development Program (1995) Human Development Report 1995, Oxford. University Press, New York, Oxford.

United Nations. Economic and Social Commission for Asia and the Pacific Development Program (2003) Integrating Into National Policies. United Nations Publication, New York. Pp 71-106.

FINAL REPORT OF RESEARCH PROJECT

A Monetary Estimation of the Unpaid Work of Urban Housewives and Its Contribution in Gross Domestic Production (GDP) in Iran.

By: Mahmood Ghazi-Tabatabaie(PhD)

Faculty/Institute: Social Sciences Faculty/Demography Department

Approval Date: 21/December/2011

Grant No: 3105012/1/01

Date of Finally Report: 21/August/2012

Co-Workers:Mahmood Meskoob(PhD) , Nader Mehri(MA)